

ODBORNÝ BANKOVÝ ČASOPIS

JÚN 1998

ROČNÍK 6

BANKING JOURNAL

JUNE 1998

VOLUME VI

NÁRODNÁ
BANKA
SLOVENSKA
NATIONAL
BANK OF
SLOVAKIA

6

BIAFFC

FIBEX

4. - 7. 5. 1998

ZAČIATKOM MÁJA SA V BRNE uskutočnil už 7. medzinárodný finančný a investičný veľtrh FIBEX '98. Mottom veľtrhu bolo posilnenie dôvery v bankový a finančný sektor ako základný predpoklad podnikania. Veľtrh s konal pod záštitou Ministerstva financií ČR a Českej národnej banky, ktorá mala na veľtrhu po ročnej prestávke opäť vlastnú expozíciu. Po prvýkrát sa s vlastnou expozíciou predstavil i Medzinárodný menový fond, ktorý prezentoval spoluprácu

MMF a ČR a informoval o príprave spoločného zasadnutia MMF a Svetovej banky v septembri roku 2000 v Prahe.

Tradíciou veľtrhu FIBEX je zvyrazňovanie určitých odborov, aktuálnych práve v danom štádiu vývoja finančného trhu. Kým uplynulý ročník sa konal v znamení jubilujúceho českého poisovníctva, tento rok sa usporiadatelia rozhodli zvyrazniť spomedzi 18 odborových skupín odbor účtovníctvo – dane – audit a v Čechách prudko sa rozvíjajúci odbor peňažného družstevníctva, tzv. kampeličiek. Toto staronové finančné odvetvie úspešne nadviazalo na tradície z prvej republiky a v Českej republike sa teší veľkému záujmu. Výhodnými formami sporenia a predovšetkým dostupnosťou drobných spotrebných úverov peňažné družstevníctvo rýchlo zapĺňa biele miesto na českom finančnom trhu. V súčasnosti je v Českej republike 71 sporiteľníc a úverových družstiev, počet ich členov presahuje 21 tisíc.

České záložne začali svoju činnosť výhradne vďaka domácejmu know-how a nasadeniu ľudských a ekonomických síl. Ich vývoj si nevyžiadal ani korunu dotácií z verejných prostriedkov. K ich naj-

NA AKTUÁLNU TÉMU

Ing. Pavol Kyjac Zhodnotenie zadlženosti Slovenskej republiky a plnenie dlhovej služby v roku 1997	2, 29
Servicing the External Debt of the Slovak Republic in 1997	

Prof. Ing. Otto Sobek, CSc. Banková legislatíva v transformujúcich sa ekonomikách	5, 32
Banking Legislation in Transition Economies	

HYPOTEKÁRNE BANKOVNÍCTVO

Ing. Viktória Múčková, CSc. Model hypotekárnych záložných listov v strednej Európe	10
Model of Mortgage Bonds in Central Europe	

ATLAS PEŇAZÍ

Gabriel Schlosser Chorvátsko, Turecko	17
Croatian and Turkish Currencies	

POSTREHY – PODNETY

Ing. Jaroslav Belás K problematike vkladových produktov	19
Savings Products Problems	

GALÉRIA OSOBNOSTÍ

Mgr. Miloš Mazúr Pavol Blaho	23
---------------------------------------	----

Z HISTÓRIE

Mgr. Dana Kancelová Liptovská úverná banka – z dejín peňažníctva v Liptovskom Sv. Mikuláši	24
Liptov Credit Bank – from the History of Banking in Liptovský Sv. Mikuláš	

Vybrané ukazovatele hospodárskeho a menového vývoja SR	28
Selected Indicators on Economic and Monetary Developments of the SR	

1. strana obálky / Front Cover: Súbor plakiet s motívami mincí Slovenskej republiky z r. 1993 od autora Drahomíra Zobeka
A collection of plaques showing decorative designs of Slovak coins from 1993, author Drahomír Zobek

Foto: Mikuláš Červeňanský

BIATEC

Odborný bankový časopis
jún 1998

Vydavateľ / Published by:

Národná banka Slovenska
National Bank of Slovakia

Redakčná rada / Editorial Council:

Ing. Vladimír Masár (predseda),
Mgr. Soňa Babincová, PhDr. Eva Barliková, Ing. Adam Celušák, CSc.,
Prof. Ing. Irena Hlavatá, CSc.,
Ing. Štefan Králik, Ing. Jozef Kreutz,
Doc. Ing. Jozef Makúch, CSc.,
Ing. Gabriela Miklóšová, Ing. Miroslav Marenčík, Ing. Pavol Ochotníčský, CSc.,
Doc. Ing. Anna Pilková, CSc. MBA,
Ing. Monika Siegelová,
Doc. Dr. Ing. Vladimír Valach

Redakcia / Editorial Staff:

šéfredaktorka / Editor in Chief
Mgr. Soňa Babincová ☎ 513 3542

zástupkyňa šéfredaktorky / Editor
Ing. Alica Polónyiová ☎ 513 3544

výtvarná redaktorka / Graphics Editor
Anna Chovanová ☎ 513 3543

Adresa redakcie / Editorial Office:

Národná banka Slovenska
redakcia BIATEC
Štúrova 2, 818 54 Bratislava
tel.: 513 3542, 513 3543, 513 3544,
fax: 362 171

Objednávky a predplatné
prijíma redakcia:

na časopis: ☎ 513 3544
na inzerciu: ☎ 513 3543

Počet vydaní: 12-krát do roka

Cena jedného výtlačku: 19,10 Sk
vrátane DPH

Ročné predplatné:

229 Sk vrátane DPH.
Zahraničným predpláateľom účtujeme
poštovné

Tlač / Printed by: i + i print, spol. s r.o.
Ondavská 3, 826 47 Bratislava

Distribúcia / Distributed by:

PNS, a. s., Košická 1,
813-80 Bratislava

Termín odovzdania rukopisov:

1. 6. 1998

Dátum vydania: 15. 6. 1998

Registračné číslo: MK SR 698/92
ISSN 1335 - 0900

Internet: <http://www.nbs.sk>

ZHODNOTENIE ZADLŽENOSTI SLOVENSKEJ REPUBLIKY A PLNENIE DLHOVEJ SLUŽBY V ROKU 1997

Ing. Pavol Kyjac
Národná banka Slovenska

V roku 1997 bolo v rámci zahraničnej dlhovej služby štátu prostredníctvom Národnej banky Slovenska uhradených zahraničným veriteľom spolu v prepočte 361 mil. USD, čím Národná banka Slovenska vo funkcii agenta MF SR i vo svojom mene zavŕšila 5-ročné obdobie splácania zahraničných záväzkov štátu. Uvedené obdobie hodnotíme ako obdobie vytvorenia predpokladov potrebnej dôveryhodnosti SR v oblasti zahraničnej dlhovej služby realizovanej Národnou bankou Slovenska (NBS).

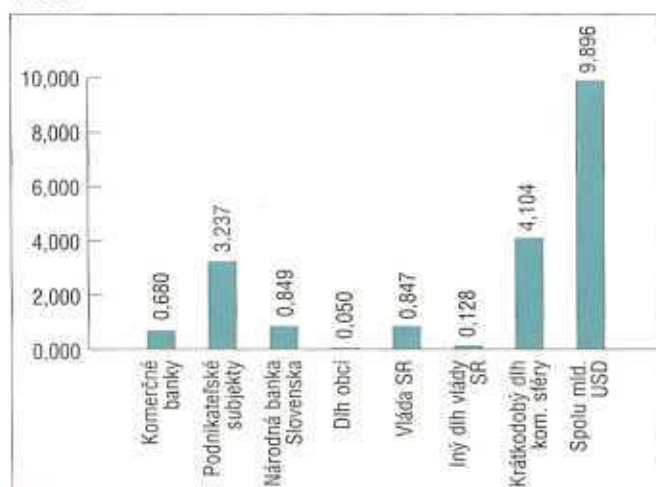
Vývoj zahraničného dlhu SR v roku 1997 plne potvrdil minuloročný predpoklad o ťažko predvídateľnom vývoji zahraničného dlhu komerčného sektora v dôsledku liberalizácie kapitálového účtu a internacionalizácie slovenskej ekonomiky, čo priamo vplývalo na vývoj a celkovú úroveň zahraničného dlhu SR. Zahraničný dlh komerčného sektora za rok 1997 vykázal nárast o viac ako 2 mld. USD. Podľa expertných odhadov reálne je potrebné k tejto hodnote pripočítať približne 800 mil. USD z dôvodu prechodného zníženia výšky zahraničného dlhu v dôsledku uskutočnenej účtovnej operácie jednej banky koncom roku 1997.

Slovenská republika vykazovala k poslednému dňu roku 1997 celkovú hrubú zahraničnú zadlženosť 9,896 mld. USD (obr. 1), čo v porovnaní s rokom 1996 predstavuje absolútny nárast o 2,089 mld. USD a po zohľadnení prechodného zníženia dlhu k ultimu roka 1997 môže ísť teoreticky o nárast zhruba o 800 mil. USD vyšší. Podiel zahraničného dlhu na obyvateľa SR za rok 1997 vzrástol o 394 USD a o 1 305 USD od 1. 1. 1993 (z počiatočných 562 USD na 1 867 USD k ultimu decembra 1997), čo predstavuje nárast o 332,21 %.

Vývoj zahraničnej zadlženia v roku 1997

Na absolútnom náraste celkovej hrubej zahraničnej zadlženia SR sa v jednotlivých mesiacoch hodnoteného

Obr. 1

obdobia podieľal predovšetkým postupný nárast dovozných záväzkov podnikateľských subjektov, ako aj zahraničných záväzkov komerčných bánk (tab. 1).

Tab. 1 v mil. USD

Zahraničné pasíva komerčnej sféry:	k 31.12. 1996	k 31.12. 1997
Zahraničné pasíva komerčnej sféry spolu:	5 956,0	8 021,5
z toho:		
– komerčné banky	2 202,2	2 905,5
– podnikateľské subjekty	3 753,8	5 116,0
– dlh obcí	0,057	0,050
Strednodobé a dlhodobé zahraničné pasíva, z toho:	3 010,4	3 917,4
– komerčné banky	778,5	680,2
– podnikateľské subjekty	2 231,9	3 237,2
– dlh obcí (dlhodobé pasíva)	57	50
Krátkodobé pasíva, z toho:	2 945,6	4 104,1
– komerčné banky	1 423,7	2 225,3
– podnikateľské subjekty	1 521,9	1 878,8

Poznámka: Pri prepočtoch zahraničných pasív komerčnej sféry boli použité priemerné mesačné prepočtové výmenné kurzy.

V oblasti vykazovania celkového hrubého zahraničného dlhu došlo v minulom roku k najvýraznejšiemu nárastu v novembri, keď celkový hrubý zahraničný dlh SR dosiahol úroveň 10,724 mld. USD. V októbri 1997 bola prvýkrát prekročená štatistická hodnota zahraničného dlhu 10 mld. USD (10,269 mld. USD).

Celkový nárast zahraničného dlhu v uplynulom roku však nebol dosiahnutý v dôsledku oficiálneho zadlžovania sa vlády SR, resp. centrálnej banky. Oficiálny dlh vlády SR a NBS bol k ultimu roku 1997 na úrovni 1,696 mld. USD, k 31. 12. 1996 na úrovni 1,656 mld. USD (bez odhadu záväzku zo zadlženia voči bývalej NDR).

Zadlženosť komerčného sektora, t. j. komerčných bánk a podnikateľských subjektov, bola vykázaná vo výške 8,021 mld. USD, dlh obcí (emitované dlhopisy Bratislavy, hl. mesta SR) predstavoval 50,3 mil. USD.

Rozdiel 127,8 mil. USD tvorí odhadovaný dlh zo zadlženia voči bývalej Nemeckej demokratickej republike vy-

kazovaný ako ostatný zahraničný dlh. Podľa odhadu NBS viac ako 50 % strednodobého a dlhodobého dlhu podnikateľských subjektov tvorí štátom garantovaný dlh.

V štruktúre celkovej hrubej zahraničnej zadlženosti SR, celkové hrubé strednodobé a dlhodobé zahraničné pasíva predstavovali 5,602 mld. USD a krátkodobé zahraničné záväzky komerčných bánk a podnikateľských subjektov 4,104 mld. USD.

Celkový krátkodobý zahraničný dlh k ultimu decembra 1997 dosiahol výšku 4,294 mld. USD a na celkovom hrubom zahraničnom dlhu sa podieľal 43 %. Podrobnejšie údaje o krátkodobom zahraničnom dlhu SR podľa dlžníkov sú na obr. 2, vývoj krátkodobého dlhu v období rokov 1993–1997 v tab. 2.

Zahraničný dlh na obyvateľa v porovnaní so začiatkom r. 1997 vzrástol ku koncu r. 1997 o 394 USD, z úrovne 1473 USD na 1867 USD.

Plnenie zahraničnej dlhovej služby vlády SR a NBS v roku 1997 a jej menová štruktúra

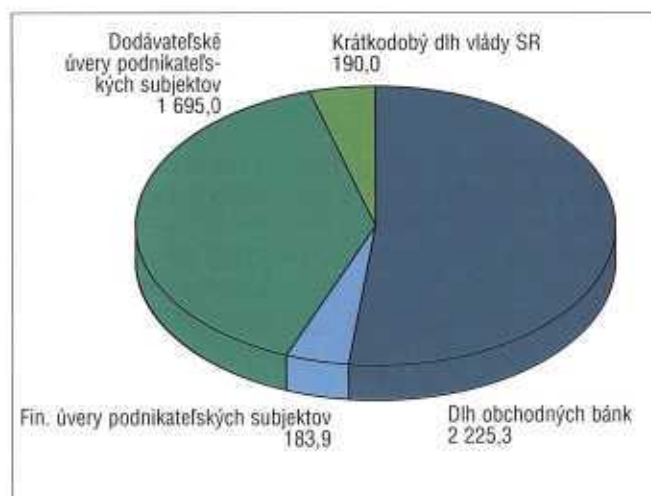
Výška uhradených zahraničných záväzkov, t. j. hrubá zahraničná dlhová služba SR dosiahla za 12 mesiacov r. 1997 v prepočte 360,9 mil. USD, z čoho uhradené splátky istín predstavujú 261,8 mil. USD.

Tab. 2 Porovnanie vývoja hrubého zahraničného dlhu s vývojom zahraničných aktív v období 1993–1997 v mld. USD

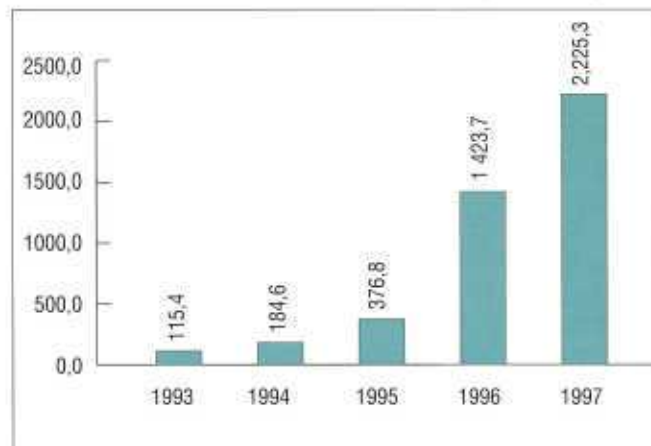
Obdobie	Hrubý zahraničný dlh	Zahraničné aktíva*	Čistý zahraničný dlh
1. štvrťrok 1993	2,3	1,4	0,9
2. štvrťrok 1993	2,8	1,4	1,4
3. štvrťrok 1993	3,7	1,8	1,9
4. štvrťrok 1993	3,7	1,9	1,8
1. štvrťrok 1994	3,6	2,0	1,6
2. štvrťrok 1994	3,6	2,5	1,1
3. štvrťrok 1994	4,1	3,4	0,7
4. štvrťrok 1994	4,3	3,8	0,5
1. štvrťrok 1995	4,8	4,3	0,5
2. štvrťrok 1995	5,0	5,0	0,0
3. štvrťrok 1995	4,8	5,2	-0,4
4. štvrťrok 1995	5,8	5,8	0,0
1. štvrťrok 1996	6,0	6,2	-0,2
2. štvrťrok 1996	6,1	5,9	0,2
3. štvrťrok 1996	6,3	6,2	0,1
4. štvrťrok 1996	7,8	7,1	0,7
1. štvrťrok 1997	8,0	7,4	0,6
2. štvrťrok 1997	9,0	7,8	1,2
3. štvrťrok 1997	9,6	8,4	1,2
4. štvrťrok 1997	9,9	8,0	1,9

*Započítané sú tu i vývozné pohľadávky slovenských podnikateľských subjektov

Obr. 2 Štruktúra krátkodobého zahraničného dlhu Slovenskej republiky k 31. 12. 1997 podľa dlžníkov v mld. USD

Obr. 3 Vývoj krátkodobého dlhu obchodných bánk v rokoch 1993–1997 (v mil. USD)

Splatené istiny v rámci bloku centrálného devízového zdroja (CDZ) boli vo výške 86,7 mil. USD. V rámci splátok istín bloku vládnych úverov a pôžičiek bolo uhradených v prepočte spolu 97,0 mil. USD.

Splátky úrokov z oficiálneho dlhu vlády SR a NBS vrátane splátok kupónov z emitovaných dlhopisov NBS na zahraničných kapitálových trhoch dosiahli prepočtovú výšku 86,3 mil. USD (bez poplatkov uhradených MMF). Celkové splátky úrokov a poplatkov po zohľadnení poplatkov MMF dosiahli v prepočte spolu 99,1 mil. USD.

V menovej štruktúre celkovej výšky splátok zahraničných záväzkov štátu vo voľne vymeniteľných menách dominovali v uplynulých rokoch predovšetkým dve zahraničné meny – USD a DEM. V uplynulom roku sa k nim zaradila i mena XEU, a to v dôsledku splátky vládnej pôžičky Európskej únie vo výške 63,3 mil. XEU.

Devízové výnosové položky

Devízové výnosy predovšetkým z predaja civilných položiek finančných aktív štátu, t. j. výnosy z deblokácií po-

hľadávok štátu a rektifikácie istiny DEM-tranže v úhrnej výške 16,7 mil. USD priebežne korigovali stav uhrádzaných zahraničných záväzkov. Po zohľadnení devízových výnosových položiek čistá zahraničná dlhová služba štátu v roku 1997 bola vykázaná vo výške 344,2 mil. USD.

Vplyv zahraničnej dlhovej služby SR na vývoj devízových rezerv a jej predikcia na rok 1998

Celkové devízové rezervy SR v roku 1997 rástli pomalšie ako celková zahraničná zadlženosť SR.

Sumu zahraničných záväzkov štátu (oficiálny dlh), ktoré sú splatné v roku 1998, odhadujeme na 468 mil. USD. Z toho splátky istín sú predikované v prepočte na 372 mil. USD a úroky (poplatky) a kupóny na 96 mil. USD.

Celkový odhad splatných zahraničných záväzkov na rok 1998 v porovnaní so skutočnosťou roku 1997 predstavuje nárast oficiálneho dlhového zaťaženia približne o 107 mil. USD. Dlhové zaťaženie bude i v tomto roku ovplyvňované kurzovými rozdielmi a vývojom variabilných úrokových sadzieb.

Najväčšie splátky budú realizované v septembri vo výške 15 mld. JPY (112,7 mil. USD) z titulu úhrady neverejných dlhopisov vydaných NBS na eurojennom kapitálovom trhu v roku 1993, v marci to bude druhá časť vládnej pôžičky Európskej únie vo výške 61,7 mil. XEU (67,2 mil. USD).

V roku 1998 je nutné uplatňovať konzervatívny prístup v otázke zadlžovania sa voči zahraničiu. Je pravdepodobné, že u podnikateľských subjektov môže v nasledujúcich rokoch dôjsť k výraznejšiemu nárastu zadlženosti v dôsledku nových výpožičných aktivít jednotlivých podnika-

tefských subjektov. Nové výpožičné aktivity v roku 1998 sa očakávajú i u vlády SR.

V období rokov 1998–2000 sú splatné obidve emisie vlastných dlhopisov NBS, t. j. neverejné dlhopisy vydané na eurotrhu v roku 1993 a verejné dlhopisy NBS vydané na japonskom kapitálovom trhu Samurái v roku 1994 v celkovej sume 50 mld. JPY.

Záver

Východiskový stav celkového zahraničného dlhu SR k 1. 1. 1993 vo výške 2,981 mld. USD bol nízky. Od r. 1996 zaznamenávame dynamický nárast zahraničného dlhu komerčného sektora, pravdepodobne ako dôsledok dynamiky investičných procesov a akcelerácie domáceho dopytu, prípadne nedostatočnej funkčnosti domáceho finančného trhu.

Na druhej strane je možné vidieť stabilizujúcu sa úroveň priameho oficiálneho zahraničného dlhu. Tento údaj je však však relatívny, keďže časť podnikateľských subjektov čerpala úvery s garanciou vlády SR, čo nie je zahrnuté do rámca priameho oficiálneho zahraničného dlhu.

Konštatovanie o relatívnej prijateľnosti zahraničnej zadlženosti Slovenskej republiky sa postupne stáva neaktuálnym vzhľadom na absolútny nárast stavovej veličiny a zhoršenie niektorých pomerových ukazovateľov (pomer zahraničného dlhu k HDP, k exportom tovarov a služieb, zahraničný dlh na obyvateľa). Ak bude zahraničný dlh SR narastať súčasným tempom i v roku 1998, Slovenská republika definitívne stratí možnosť zotrvania v skupine krajín z relatívne nízkou úrovňou zahraničného dlhu na obyvateľa.

Podľa posledných vykázaných údajov čistá zahraničná zadlženosť SR ako rozdiel hrubej zahraničnej zadlženosti (9,9 mld. USD – zahraničné pasíva vlády SR, NBS, komerčných bánk, finančné a dodávateľské úvery podnikateľských subjektov) a zahraničných aktív (8,0 mld. USD – devízové rezervy NBS a zahraničné aktíva komerčného sektora, t. j. vývozné pohľadávky a zahraničné aktíva komerčných bánk) k 31. 12. 1997 dosiahla výšku 1,9 mld. USD. Ku koncu roku 1996 bol vykázaný v zmysle uvedenej metodiky čistý zahraničný dlh vo výške 0,7 mld. USD. V roku 1995 bol jeho stav nulový, keďže celkový hrubý zahraničný dlh a celkové zahraničné aktíva k ultému decembra 1995 vykazovali zhodne 5,8 mld. USD.

Posledné porovnania zahraničnej zadlženosti medzi krajinami strednej a východnej Európy, ako je napr. pomer celkového hrubého zahraničného dlhu na obyvateľa 1 867 USD a pomer celkového hrubého zahraničného dlhu k HDP v bežných cenách 50,87 %, v stálych cenách 56,69 % (použitý prepočtový kurz 33,616 SKK/USD) však viac ako v minulosti ukazujú, že vývoj zahraničného zadlžovania SR by sa jednoznačne mal sústreďovať na efektívne, export podporujúce využívanie získavaných zdrojov.

Tab. 3 v mil. USD

Ku dňu	Devízové rezervy NBS	Zahranické aktíva komerčných bánk	Zahranické aktíva spolu	Vonkajší zahraničný dlh (bez NDR)
31. 12. 1996	3 473	2 321	5 794	7 674
31. 01. 1997	3 434	2 409	5 843	7 825
28. 02. 1997	3 472	2 594	6 066	7 902
31. 03. 1997	3 453	2 637	6 090	8 273
30. 04. 1997	3 347	2 847	6 194	8 351
31. 05. 1997	2 974	3 037	6 011	8 484
30. 06. 1997	3 019	3 454	6 473	8 906
31. 07. 1997	3 009	3 620	6 629	9 230
31. 08. 1997	3 181	3 809	6 990	9 284
30. 09. 1997	3 151	3 869	7 020	9 497
31. 10. 1997	3 411	4 102	7 513	10 138
30. 11. 1997	3 446	4 102	7 548	10 592
31. 12. 1997	3 285	3 420	6 705	9 768*

*Odhadovaná reálna výška zahraničného dlhu SR k ultému decembra 1997 je vyššia približne o 800 mil. USD v dôsledku prechodného zníženia výšky zahraničného zadlženia.

BANKOVÁ LEGISLATÍVA V TRANSFORMUJÚCICH SA EKONOMIKÁCH

Prof. Ing. Otto Sobek, CSc.

Dôležitou úlohou všetkých stredoeurópskych krajín, ktoré sa v súčasnosti usilujú o vstup do Európskej únie (EÚ), je zosúladienie ich zákonodarstva so zákonodarstvom platným v krajinách EÚ. To platí v plnom rozsahu aj pre zákonodarstvo upravujúce činnosť obchodných bánk. Cieľom tohto príspevku je poukázať na najdôležitejšie požiadavky, ktoré sa z tohto hľadiska kladú na uchádzačov o členstvo a preskúmať, do akej miery sú tieto požiadavky v súčasnosti splnené. Zameriavame sa pritom na tie krajiny, s ktorými sa má o vstupe do EÚ rokovať v prvom kole.

Legislatíva Európskej únie

S úsilím o úpravu bankovej činnosti sa možno v rámci Európskej únie (vtedy ešte EHS) stretnúť od roku 1977. Primárnym cieľom tejto úpravy spočívalo mechanické zjednotenie predpisov platných v jednotlivých členských krajinách, ale predovšetkým vytvorenie podmienok na cezhraničnú súťaž v bankovom sektore.

Základnou smernicou upravujúcou na najvyššej úrovni činnosť obchodných bánk v krajinách EÚ je Prvá banková smernica z roku 1977. Táto smernica definuje úverové inštitúcie ako „podniky, ktorých obchodnou činnosťou je prijímať vklady alebo iné splatné fondy od verejnosti a poskytovať úver na vlastný účet“. Táto smernica sa snaží predovšetkým odstrániť prekážky cezhraničného poskytovania bankových služieb, umožniť zakladanie a prevádzku peňažných inštitúcií na celom teritóriu EÚ a tiež zabezpečiť rovnaké podmienky bankového dozoru nad nimi. Smernica obsahuje zákaz vytvorenia horších podmienok na zriaďovanie a činnosť pobočiek zahraničných peňažných ústavov, ako sú stanovené pre domáce inštitúcie.

Druhá banková smernica z roku 1989 proklamuje základnú myšlienku viesť členské štáty k tomu, aby vzájomne uznávali bankové zákony a bankové licencie v ostatných členských krajinách EÚ. Stanovuje sa v nej, že prijímací štát sa zrieka svojich regulačných funkcií voči zahraničným úverovým inštitúciám v prospech domovského členského štátu. Tieto výhody možno za určitých podmienok preniesť i na dcérske spoločnosti úverových inštitúcií.

Súčasnou smernicou je tiež obsiahly zoznam bankových činností. Tento zoznam netreba považovať za obligatórny, predstavuje skôr maximálny rozsah činností, čo môže viesť k paradoxnej situácii, že niektorá zahraničná banka vykonáva činnosti, ktoré domácim bankám na základe národného zákonodarstva nie sú povolené. Zriadenie pobočky v inom štáte stačí ohlásiť orgánu bankového dohľadu v domovskom štáte. Prijímajúci štát musí činnosť pobočky umožniť najdlhšie do dvoch mesiacov od času, keď mu domovský štát oznámil zriadenie pobočky. Kontrolu nad činnosťou banky

vždy vykonáva domovský štát, a to bez ohľadu na to, kde banka pôsobí. Prijímajúci štát je oprávnený vystaviť právne predpisy, pokiaľ si to vyžaduje verejný záujem. Takéto opatrenia však nesmú mať diskriminačný charakter a nesmú narušiť zásadu voľnej súťaže v rámci EÚ.

Tzv. tretia banková smernica z roku 1995 sa venuje predovšetkým obozretnému dohľadu. Táto smernica okrem iného obsahuje definíciu tzv. úzkych väzieb, ktorými sa rozumie majetková účasť 20 % a viac alebo vzťah medzi materskou a dcérskou spoločnosťou.

Okrem uvedených noriem všeobecného charakteru platí v súčasnosti v krajinách EÚ celý rad noriem, ktoré upravujú niektoré čiastkové otázky činnosti obchodných bánk. Podrobný rozbor všetkých týchto noriem by presahoval rámec tohto materiálu. Poukážeme preto iba na niektoré z nich, ktoré majú zásadnejší význam.

Návrh smernice o slobode podnikania a o voľnom poskytovaní služieb v oblasti hypotekárneho úveru bol v Európskom parlamente zatiaľ prijatý len v prvom čítaní, napriek tomu sa však považuje za zásadný pre oblasť hypotekárneho zákonodarstva. Tento návrh definuje hypotekárnu úverovú inštitúciu tak, že jej činnosť spočíva úplne alebo sčasti v prijímaní finančných prostriedkov od verejnosti vo forme vkladov alebo výťažkov z vydávania hypotekárnych záložných listov. Návrh ďalej obsahuje ustanovenia o právomoci každého členského štátu poskytovať úvery v iných členských štátoch a o zásade kontroly ustanovenia o primeraných opatreniach proti neúmernej zadlženosti hypotekárneho dlžníka.

Smernica o systémoch ochrany vkladov z roku 1994 stanovuje povinnosť zavedenia systému poistenia vkladov. Súhrnné vklady každého vkladateľa (fyzických a právnických osôb) sa poisťujú do výšky 20 000 ECU, do konca roku 1999 treba poisťovať minimálne do 15 000 ECU. Záruka sa pritom musí rovnať minimálne 90 % súhrnných vkladov. Smernica tiež stanovuje niektoré povolené výnimky z poistenia vkladov.

Základnú smernicu na zladenie legislatívy uchádzačov o členstvo z radov pridružených krajín strednej a východnej Európy so zákonodarstvom EÚ a o príprave ich vstupe do vnútorného trhu EÚ predstavuje Biela kniha schválená v júni 1995. V oblasti bankovníctva ide predovšetkým o akceptovanie prvej a druhej bankovej smernice.

V ďalšom sa zameriame na bankové zákonodarstvo vybraných kandidátov členstva v EÚ z hľadiska jeho súladu s platnou legislatívou Európskej únie.

Česká republika

Činnosť obchodných bánk v Českej republike upravuje zákon č. 21/1992, ktorý vznikol ešte v čase federácie a bol už

niekoľkokrát novelizovaný. Zákon definuje banky ako právnické osoby založené v ČR ako akciová spoločnosť alebo štátny peňažný ústav, ktoré prijímajú vklady od verejnosti a poskytujú úvery. Súčasne taxatívne vymedzuje činnosti, ktoré banka môže vykonávať. Pre vykonávanie niektorých činností sa vyžaduje osobitné povolenie. Bez povolenia pôsobiť ako banka nesmie nikto prijímať vklady od verejnosti. O povolení pôsobiť ako banka rozhoduje Česká národná banka po dohode s ministerstvom financií. Do zloženia predstavenstva a dozorných rád bánk ČNB nezasahuje, členstvo v dozornej rade je obmedzené iba tým, že členom dozornej rady nesmie byť zamestnanec tej istej banky. Predchádzajúci súhlas ČNB je potrebný na vznik majetkového podielu zahraničných osôb, na zlúčenie, splynutie alebo rozdelenie banky i na zníženie jej základného imania a na prevod podielovej účasti presahujúcej 15 % základného imania banky na jednu osobu alebo viac osôb konajúcich v zhode. Banka nesmie nakúpiť bez predchádzajúceho súhlasu akcie alebo podielové účasti prevyšujúce 10 % základného imania právnickej osoby, ktorá nie je bankou, alebo akcie a podielové účasti prevyšujúce 25 % kapitálu a rezerv banky. S osobami, ktoré k nej majú osobitný vzťah, nesmie vykonávať obchody, ktoré by nevykonávala s ostatnými klientmi. Činnosť bánk podlieha bankovému dohľadu, ktorý vykonáva ČNB.

Zákon podrobnejšie upravuje opatrenia na nápravu v prípade nedostatkov v činnosti banky a stanovuje podmienky, za ktorých možno odňať povolenie pôsobiť ako banka.

Na rozdiel od slovenského bankového zákona obsahuje český zákon aj stať o Fonde poistenia vkladov. Tento fond zaručuje fyzickým osobám náhradu 80 % ich vkladov, najviac však 100 000 Kč pre jedného vkladateľa v jednej banke.

V súčasnosti sa prerokúva vládny návrh novely zákona o bankách skladajúci sa z tzv. malej a veľkej novely. Malá novela bola v parlamente prerokovaná v novembri 1997 a publikovaná v Zbierke zákonov č. 16/1998. Táto novela prináša predovšetkým významné sprísnenie predpisov o strete záujmov. Podľa nej nesmie byť člen štatutárneho orgánu, dozornej rady alebo zamestnanec banky súčasne členom štatutárneho orgánu alebo dozornej rady inej právnickej osoby, ktorá je podnikateľom (okrem prípadov, kde banka má nad touto právnickou osobou kontrolu). Novela tiež podrobne špecifikuje, že tzv. kvalifikovaná účasť banky v právnickej osobe, ktorá nie je bankou (podiel vyše 10 % na základnom imaní) nesmie prekročiť v jednej právnickej osobe 15 % kapitálu banky a v súhrne voči všetkým právnickým osobám 60 % kapitálu banky. Banka tiež nesmie vykonávať kontrolu (priamy alebo nepriamy podiel vyše 50 % na základnom imaní) nad inou právnickou osobou, ktorá nie je bankou. Podrobne tiež upravuje podmienky, za ktorých banky môžu vykonávať obchody s cennými papiermi a určuje povinnosti oddeleného sledovania úverových a investičných obchodov. Poistenie vkladov fyzických osôb sa zvýšilo na maximálne 300 000 Kč.

V stave prípravy je v súčasnosti tzv. veľká novela bankového zákona. Táto novela zavádza povinnosť vyžadovať si predbežný súhlas na vstup akcionára do peňažného ústavu, a to už od hranice 10 % hlasovacích práv. Všetky banky budú povinné štvrtročne zverejňovať údaje o zložení akcionárov, o činnosti banky a o jej finančných ukazovateľoch. Okruh osôb, ktoré majú voči banke osobitný vzťah, sa rozši-

ruje o právnické osoby pod kontrolou banky. V oblasti opatrení na nápravu sa stanovuje zásada odňať bankovú licenciu vždy, keď kapitálová primeranosť klesne pod jednu tretinu pomeru stanoveného ČNB. Za škodu spôsobenú veriteľom banky bude možné vymáhať náhradu škody nielen od samotnej banky, ale aj od jednotlivých členov predstavenstva, ktorí porušili svoju povinnosť. Dozornú radu bude v budúcnosti voliť len valné zhromaždenie a nie jej zamestnanci.

Poistenie vkladov do výšky 300 000 Kč má byť rozšírené aj na právnické osoby.

Maďarsko

Koncom roku 1996 maďarský parlament prijal dva významné zákony, týkajúce sa peňažníctva: zákon č. CII/1996 o úverových inštitúciách a finančnom podnikaní a zákon č. CXIV/1996 o dohľade nad bankovníctvom a kapitálovým trhom.

Zákon č. CXII/1996 je veľmi obsiahly – má 242 paragrafov a 6 príloh. Tento rozsah vyplýva z toho, že zákonodarcovia sa snažili upraviť jedným zákonom celú činnosť bankovníctva vrátane takých otázok, ktoré sú v mnohých štátoch súčasťou podzákonových noriem, napr. pravidlá obzretného podnikania.

V prvej kapitole zákona sa definujú taxatívne finančné služby a pomocné finančné služby. Finančné inštitúcie sa definujú ako úverové inštitúcie a inštitúcie finančného podnikania, pričom úverové inštitúcie sú finančné inštitúcie, ktoré sústreďujú vklady a zaoberajú sa inými finančnými činnosťami. Úverové inštitúcie sú banky, špecializované úverové inštitúcie alebo družstevné úverové inštitúcie. Banky a špecializované finančné inštitúcie musia mať formu akciovej spoločnosti a základné imanie minimálne 2 mld. HUF, úverové družstvá 100 mil. HUF. Vlastný kapitál musí byť vložený v hotovosti, pričom žiadny vlastník (okrem bánk, poisovní a investičných spoločností) nesmie vlastniť viac ako 15 % kapitálu. Podiel štátu môže toto percento prekročiť po dobu troch rokov. Činnosť úverových inštitúcií povoľuje Dohľad nad bankovým a kapitálovým trhom, ktorý je nezávislou inštitúciou nepodliehajúcou ani centrálnej banke, ani ministerstvu financií. Tento úrad schvaľuje okrem iného aj členstvo v predstavenstvách a dozorných radoch úverových inštitúcií. Taxatívne sú uvedené skutočnosti, pre ktoré možno takéto povolenie odmietnuť. Do zákona sú včlenené aj podmienky pre zriaďovanie reprezentácií zahraničných bánk.

Ďalšou časťou zákona sú obsiahne ustanovenia o výkone vlastníckych práv, riadení a kontrole úverových inštitúcií a vo finančnom podnikaní. Pomerne prísne sú ustanovenia o nezlučiteľnosti funkcií a strete záujmu a veľmi prísne aj ustanovenia o neprípustnosti obchodov s osobami s osobitným vzťahom k úverovej inštitúcii. Časť o pravidlách obzretného podnikania obsahuje aj kapitolu o konsolidovanom dohľade nad spojenými skupinami bánk.

Do zákona o úverových inštitúciách je včlenená aj úprava poistenia vkladov. Poistenie vkladov sa týka fyzických i právnických osôb a zabezpečuje im v prípade insolvenčnej banky výplatu 1 mil. HUF za všetky vklady v príslušnej úverovej inštitúcii.

Piata časť zákona sa týka účtovníctva a auditu finančných

inštitúcií a šiesta časť činnosti Dohľadu nad bankovým a kapitálovým trhom. Dohľad sa financuje z príspevkov finančných inštitúcií a ďalších právnických osôb určených bankovým zákonom. Jeho právomoc je značná – môže nariadiť finančnej inštitúcií, aby okamžite zablokovala depozitá či iné pohľadávky, pozastavila poskytovanie úverov a iné finančné operácie. Zákon definuje tiež tzv. mimoriadne opatrenia, na ktoré je Dohľad nad bankovníctvom a kapitálovým trhom oprávnený v prípade hroziaceho bankrotu. Okrem iného zahŕňajú aj predaj aktív, ktoré neslúžia priamo bankovým obchodom.

Zákon č. CXIV/1996 o maďarskom dohľade nad bankovníctvom a kapitálovým trhom definuje túto inštitúciu ako orgán verejnej správy s celoštátnou pôsobnosťou, ktorý pracuje pod dohľadom vlády. Je právnickou osobou a pôsobí ako nezávislá organizácia. Jeho organizačné usporiadanie a prevádzkové postupy podliehajú schváleniu vládou. Prezidenta a dvoch viceprezidentov dohľadu menuje predseda vlády na základe zhodného odporúčania ministra financií a prezidenta Maďarskej národnej banky. Ich funkčné obdobie je 6-ročné a zákon taxatívne vymenúva dôvody, pre ktoré môžu byť zo svojich funkcií odvolaní.

Nové bankové zákonodarstvo v Maďarsku možno považovať za dobre prepracované a zladené s legislatívou Európskej únie.

Poľsko

V Poľsku bol 29. augusta 1997 prijatý nový bankový zákon, ktorý obsahuje 199 paragrafov (v ten istý deň bol prijatý aj nový zákon o Národnej banke Poľska – NBP). Banka je definovaná ako právnická osoba, ktorá na základe udeľného povolenia vykonáva bankové činnosti (v ďalšom taxatívne vymenované), ktoré znamenajú riziko pre zverené a akýmkoľvek spôsobom návratné prostriedky. Len takýmto inštitúciám je dovolené používať označenie banka alebo sporiteľňa. Banky môžu nadobúdať účasť v iných nebankových inštitúciách maximálne do výšky 15 % vlastného kapitálu banky.

Banky môžu mať formu štátnych bánk, družstevných bánk alebo akciových spoločností. Štátnu banku môže založiť vláda na návrh ministerstva financií po vyjadrení Komisie pre dohľad nad bankami (KNB). Družstevné banky môžu vzniknúť na základe súhlasu KNB vydaného po dohode s ministerstvom financií. S dvoma členmi predstavenstva banky (vrátane predsedu) musí vysloviť súhlas KNB. Nadobudnutie viac ako 10 % akcií banky je možné len so súhlasom KNB. KNB môže odmietnuť súhlas, ak zdroje na nákup akcií pochádzajú z úveru alebo z neznámych zdrojov. Súhlas KNB je potrebný aj na predaj viac ako 10 % akcií. Výslovne sa konštatuje právo zahraničného vlastníka na repatriáciu zisku a iných príjmov z banky (napr. v prípade predaja alebo likvidácie). Základný kapitál banky musí dosiahnuť aspoň 5 mil. ECU vložených v zlotých. Banka môže začať svoju činnosť len so súhlasom KNB. Takýto súhlas sa vyžaduje aj na založenie pobočky (filiálky) domácej banky v zahraničí alebo zahraničnej banky v Poľsku, ako aj na založenie reprezentácií zahraničných bánk. Zákon ďalej rieši techniku zmeny štátnej banky na akciovú spoločnosť.

V oddiele o úverovaní sa stanovuje, že úver poskytnutý jednému subjektu alebo kapitálovo a organizačne previazaným subjektom nesmie prevýšiť 25 % vlastného kapitálu banky. Zákon stanovuje tiež podmienky, za ktorých je možné poskytovať úvery osobám s osobitným vzťahom k banke. Tieto podmienky sú liberálnejšie ako v maďarskom zákone: členom orgánu banky možno poskytnúť úver do protihodnoty 5000 ECU bez obmedzenia a nad túto sumu so súhlasom dvoch tretín predsedníctva a dozornej rady v tajnom hlasovaní. Celková suma takýchto úverov nesmie prekročiť 10 % základného kapitálu banky (v družstevných bankách 25 %).

Zákon obsahuje osobitný oddiel, ktorý rieši zoskupovanie a fúzie bánk. Podľa tohto oddielu je bankám dovolené zakladať bankové kapitálové skupiny, v ktorých sa rozlišujú dominujúca banka vlastniaca viac ako 50 % akcií a tzv. závislé banky. Takéto zoskupenia sa z hľadiska účtovníctva posudzujú ako jedna banka. Zákon upravuje vzájomné povinnosti členov takéhoto zoskupenia a konštatuje najmä, že za plynulosť platieb každej banky zoskupenia zodpovedajú všetky ďalšie členské banky.

Banky sú povinné udržiavať svoj vlastný kapitál na úrovni minimálne 8 % rizikovo vážených aktív a mimobilančných záväzkov.

Zákon tiež rieši právomoci Komisie bankového dohľadu a podrobne sa zaoberá nápravnými opatreniami pre prípad straty likvidity banky, likvidáciou a bankrotom banky.

Činnosť Komisie bankového dohľadu je podrobnejšie upravená v zákone o Národnej banke Poľska. Predsedom tejto komisie je prezident NBP, jeho zástupcom minister financií alebo jeho zástupca. Ďalšími členmi komisie sú zástupca prezidenta Poľskej republiky, prezident výkonného výboru Fondu ochrany vkladov, predseda Komisie pre cenové papiere a burzu a generálny inšpektor bankového dohľadu. Výkonným orgánom komisie je Generálny inšpektorát bankového dohľadu, osobitná organizačná jednotka v rámci NBP.

Slovinsko

Základnou normou upravujúcou činnosť obchodných bánk v Slovinsku je zákon o bankách a sporiteľniach z roku 1991, ktorý bol už viackrát novelizovaný (naposledy v roku 1993). Tento zákon dopĺňajú niektoré ďalšie normy podrobnejšie upravujúce niektoré čiastkové otázky (nariadenie o podmienkach a kritériách pre vydávanie bankových licencií, nariadenie o metódach výpočtu kapitálovej primeranosti v bankách a sporiteľniach a pod.). V súčasnosti sa prerokúva návrh ďalšej novely bankového zákona, ktorý má slovinské zákonodarstvo priblížiť legislatíve Európskej únie.

Banky v Slovinsku musia mať formu akciových spoločností, pričom druhy bankových činností sú v zákone taxatívne vymedzené. Na založenie banky sa vyžaduje základný kapitál 680 mil. SIT (3,8 mil. ECU) a na získanie plnej bankovej licencie je potrebné mať kapitál 4,08 mld. SIT (23 mil. ECU). Na založenie sporiteľne sa vyžaduje minimálny vklad 68 mil. SIT (0,4 mil. ECU). Podľa zatiaľ platného bankového zákona môžu mať zahraničné banky v Slovinsku iba dcérske spoločnosti, ale nesmú mať pobočky. Toto obmedzenie by mala odstrániť novela bankového zákona.

Podľa novely bankového zákona sú banky povinné informovať bankový dohľad o zvýšení alebo znížení kapitálu o 25 % a viac, o nadobudnutí viac ako 5 % hlasovacích práv a o významných zmenách v štruktúre akcionárov. Zákon zmočňuje bankový dohľad, aby vykonával dohľad aj nad nebankovými inštitúciami, ktoré sú v spoločnom finančnom konglomeráte s bankami.

Zhrnutie

Po naznačení základných črt súčasnej bankovej legislatívy vo vybraných krajinách strednej a východnej Európy možno konštatovať, že všetky tieto krajiny sa snažia o harmonizáciu so zákonodarstvom platným v EÚ a že sa pritom dosiahli výrazné úspechy, i keď ešte nie všade je zákono-

darstvo plne kompatibilné so zákonodarstvom EÚ. Najväčším problémom bude zrejme aplikácia zásady univerzality bankových licencií bez ohľadu na miesto ich povolenia a zásada kontroly banky domácim štátom. Vo väčšine ostatných oblastí je v súčasnosti bankové zákonodarstvo kompatibilné so zákonodarstvom EÚ, pričom sa zdá, že na tejto ceste najďalej pokročilo Maďarsko.

Spoločnou črtou niektorých zmien v bankovej legislatíve týchto štátov je snaha o sprísnenie podmienok pre činnosť obchodných bánk.

V nasledujúcej tabuľke porovnáваме niektoré ustanovenia bankovej legislatívy skúmaných štátov s legislatívou EÚ. (V tejto tabuľke vychádzame z momentálne platnej legislatívy alebo z legislatívy pripravenej na schválenie). Disponibilné podklady nie všade umožnili úplnú presnosť.

Porovnanie bankovej legislatívy vybraných krajín a legislatívy Európskej únie

Predmet úpravy	EÚ	Česko	Maďarsko	Poľsko	Slovinsko	Slovensko
Definícia banky (úverovej inštitúcie)	prijíma vklady od verejnosti a poskytuje úvery	prijíma vklady od verejnosti a poskytuje úvery	zbiera vklady a poskytuje iné finančné služby	vykonáva bankové činnosti spojené s rizikom pre návratne poskytnuté prostriedky	vykonáva bankové činnosti v súlade s bankovým zákonom	prijíma vklady a poskytuje úvery
Bankové činnosti	taxatívne vymedzené	taxatívne vymedzené	taxatívne vymedzené	taxatívne vymedzené	taxatívne vymedzené	taxatívne vymedzené
Právna forma banky	nedefinovaná	akciová spoločnosť alebo štátny peňažný ústav	akciová spoločnosť alebo družstvo	štátna banka, družstvo alebo akciová spoločnosť	akciová spoločnosť	akciová spoločnosť alebo štátny peňažný ústav
Platnosť licencie	pre všetky krajiny EÚ	pre vlastný štát	pre vlastný štát	pre vlastný štát	pre vlastný štát	pre vlastný štát
Možnosť podnikania v inom štáte	áno	nie	nie	nie	nie	nie
Povolenie na založenie pobočky zahraničnej banky a reprezentácie	nie je potrebné	ČNB so súhlasom MF ČR	štátny bankový dohľad	Komisia pre dohľad nad bankami (KNB) v zhode s MF	povolené len reprezentácie	NBS po dohode s MF SR
Minimálne základné imanie	5 mil. ECU	500 mil. Kč	2 mld. HUF pre banky, 100 mil. HUF pre úverové družstvá	5 mil. ECU	680 mil. SIT, pre plnú licenciu 4,08 mld. SIT, pre sporiteľne 68 mil. SIT	500 mil. Sk
Schvaľovanie bankových orgánov	činnosť riadená aspoň dvoma osobami	štatutárny orgán (ŠO) najmenej 3-členný, dozorná rada (DR) najmenej 3-členná, člen DR nesmie byť zamestnancom banky, člen ŠO, DR alebo zamestnanec nemôže byť členom ŠO alebo DR iného podnikateľa	členov štatutárnych orgánov a DR schvaľuje bankový dohľad	predstavenstvo najmenej 3-členné, DR najmenej 5-členná, 2 členov predstavenstva vrátane predsedu menuje KNB na návrh DR	výkonný riaditeľ, zamestnanci banky a zástupcovia dlžníkov nesmú byť členmi bankových orgánov, Banka Slovinska musí akceptovať výkonného riaditeľa	štatutárny orgán najmenej 3-členný, člen DR nesmie byť členom predstavenstva ani zamestnancom tej istej banky, ani členom DR alebo predstavenstva inej banky

Predmet úpravy	EÚ	Česko	Maďarsko	Poľsko	Slovinsko	Slovensko
Povolenie na vykonávanie bankových činností	národný orgán	ČNB po dohode s MF ČR	Štátny bankový dohľad	Komisia pre bankový dohľad s MF	Banka Slovinska	NBS po dohode s MF SR.
Vlastníctvo banky	neriešené	potrebný súhlas ČNB a) na vznik podielu zahraničných osôb, b) na zníženie základného imania, c) na prevod účasti viac ako 15 % základného imania na jednu osobu alebo osoby konajúce v zhode	nikto ¹ nesmie vlastniť viac ako 15 % kapitálu banky, meny treba zhlásiť bankovému dohľadu	je potrebné povolenie KNB na bližšie špecifikované zmeny vlastníckych podielov	je potrebné informovať Banku Slovinska pri zvýšení alebo znížení kapitálu o 25 % a pri významných zmenách v štruktúre akcionárov	potrebný súhlas NBS na nadobudnutie alebo prekročenie podielu na základnom imaní banky vo výške 10 %, 20 %, 33 % alebo 50 %
Obmedzenie bankových účastí	banky nesmú mať viac ako 15 % účasť v nebankových podnikoch, celkove nie viac ako 60 % vlastných fondov	banky nesmú mať viac ako 15 % účasť v nebankových podnikoch, celkove nie viac ako 60 % vlastných fondov	banky nesmú mať viac ako 15 % účasť v nebankových podnikoch, celkove nie viac ako 60 % vlastných fondov	banky nesmú mať viac ako 15 % účasť v nebankových podnikoch, celkove nie viac ako 60 % vlastných fondov	najviac 15 % v nebankových podnikoch, celkove nie viac ako 60 % kapitálu	najviac 15 % základného imania v nebankových podnikoch, celkove nie viac ako 25 % kapitálu a rezerv
Osoby, ktoré majú k banke osobitný vzťah	nedefinované	presne špecifikované osoby z bankového manažmentu, osoby kontrolujúce banku, členovia BR ČNB atď.	funkcionári banky a ich príbuzní, osoby s internými informáciami	členovia orgánov banky	vlastníci, členovia orgánov banky	ako v Česku
Obmedzenia obchodov s osobami, ktoré majú k banke osobitný vzťah	nedefinované	len také obchody, ktoré by sa vykonávali s inými klientmi	úvery vedúcim pracovníkom zakázané	podrobné predpisy o postupe pri úverovaní, celkove nie viac úverov ako 15 % kapitálu	len po vyjadrení DR jednohlasným rozhodnutím orgánu schvaľujúceho úver	ako v Česku
Obmedzovanie úverových obchodov	nie viac ako 25 % vlastných fondov jednému klientovi alebo skupine klientov, celkove nie viac ako 800 % kapitálu, úvery nad 25 % treba oznámiť	riešené mimo zákona	nie viac ako 25 % kapitálu 1 klientovi alebo skupine klientov, celkove nie viac ako 800 % kapitálu	nie viac ako 25 % kapitálu 1 klientovi alebo skupine klientov, celkove nie viac ako 800 % kapitálu, úvery nad 10 % treba hlásiť KNB	nie viac ako 25 % kapitálu jednému klientovi alebo skupine klientov, celkove nie viac ako 800 % kapitálu	riešené mimo zákona (najviac 25 % kapitálu 1 klientovi alebo skupine, 80 % pre banky)
Kapitálová primeranosť	najmenej 8 % rizikovo vážených aktív	riešené mimo zákona (najmenej 8 % rizikovo vážených aktív)	riešené mimo zákona (najmenej 8 % rizikovo vážených aktív)	najmenej 8 % rizikovo vážených aktív	riešené mimo zákona (najmenej 8 % rizikovo vážených aktív)	najmenej 8 % rizikovo vážených aktív
Poistenie vkladov	do 20 000 ECU fyzické – právnické osoby	do 300 000 Kč pre fyzické osoby, návrh aj pre právnické osoby	1 mil. HUF na osobu a úverovú inštitúciu	do 3-mesačnej priemernej mzdy v podnikovom sektore	určuje republikový tajomník financií	do 30-násobku a pri stavebných sporiteľniach do 60-násobku mesačnej mzdy za predchádzajúci kalendárny rok
Bankový dohľad	neriešené	ČNB	samostatná inštitúcia	samostatná inštitúcia	Banka Slovinska	NBS

¹ okrem bánk, poisťovní a investičných spoločností

MODEL HYPOTEKÁRNYCH ZÁLOŽNÝCH LISTOV V STREDNEJ EURÓPE

Ing. Viktória Múčková, CSc.

Inštitút menových a finančných štúdií, Národná banka Slovenska

Podstata tohto systému spočíva v tom, že úverové inštitúcie, prevažne špecializované hypotekárne banky, poskytujú hypotekárne úvery fyzickým a právnickým osobám na financovanie investícií do nehnuteľností; zdroje na ich financovanie bankové subjekty získavajú najmä vydávaním a predajom špeciálnych druhov dlhopisov – hypotekárnych záložných listov. Typickým európskym reprezentantom modelu špecializovaných hypotekárnych bánk je Nemecko s vyše 200-ročnou tradíciou. Právny rámec hypotekárneho bankovníctva bol sformovaný v roku 1900 a s niektorými výnimkami platí dodnes. V nasledujúcom príspevku uvidíme hlavné zásady a princípy obsiahnuté v samostatnom zákone o hypotekárnych bankách, keďže nemecký systém sa stal základným zdrojom nielen pre pochopenie základných väzieb, ale aj východiskom pre vypracovanie právneho rámca v transformujúcich sa krajinách – v Českej republike, Slovenskej republike, v Maďarskej republike a v Poľsku.

Právna úprava hypotekárneho bankovníctva v Nemecku

Základné črty nemeckého zákona o hypotekárnych bankách možno zhrnúť nasledovne:

1. Hypotekárne banky sú súkromné úverové inštitúcie (prevažne akciové spoločnosti), ktorých hlavnou činnosťou je

- poskytovanie úverov na financovanie domácich nehnuteľností (hypotekárnych úverov) a emitovanie dlhopisov – záložných listov krytých hypotékami;
 - poskytovanie komunálnych úverov domácim verejným korporáciám a inštitúciám alebo úverov na základe plnej garancie týchto subjektov a emitovanie dlhopisov – verejných záložných listov (komunálnych obligácií) krytých pohľadávkami z komunálnych úverov.
2. Dohľad vykonáva Federálny dohľadací úrad pre úverový sektor (ďalej dohľadací orgán) v súlade so zákonom o hypotekárnych bankách a so zákonom o úverových inštitúciách.
3. Hypotekárne banky, okrem aktivít uvedených v bode 1 môžu realizovať iba tieto obchodné činnosti:
- poskytovať úvery iným členským krajinám EÚ alebo EHS, ich regionálnym vládam alebo lokálnym autoritám, pre ktoré kompetentné authority v súlade so smernicou o kapitálovej primeranosti (solvency ratio) sta-

novujú rizikovú váhu 20 %, tieto úvery slúžia na krytie komunálnych dlhopisov; celková výška úverov, pri ktorých nie je zabezpečené preferenčné právo držiteľov komunálnych obligácií, resp. ktoré neslúžia na krytie komunálnych obligácií, nesmie prekročiť 10 % z celkovej hodnoty komunálnych úverov, ktoré tvoria základ pre emisiu komunálnych obligácií;

- poskytovať úvery na nehnuteľný majetok na domácom území, resp. na území krajín ES alebo EHS nad limit 60 % z hodnoty nehnuteľností, a to do výšky nepresahujúcej 20 % z celkovej hodnoty poskytnutých hypotekárnych úverov;
- nakupovať a predávať cenné papiere vo vlastnom mene na účet tretej strany, s výnimkou obchodovania s futuritami.

V súvislosti s poskytovaním hypotekárnych, komunálnych úverov a úverov definovaných v bode 3, hypotekárne banky môžu napr. prijímať externé finančné zdroje – úročené alebo neúročené vklady, emitovať iné bankové dlhopisy, uschovávať cenné papiere v mene tretej strany a vykonávať služby spojené s touto činnosťou.

Dočasne voľné finančné zdroje získané z obchodných aktivít môže hypotekárna banka investovať len do zákonne špecifikovaných aktív, napr. uložiť ich vo vhodnej úverovej inštitúcii, nakupovať hypotekárne záložné listy a komunálne obligácie, štátne dlhopisy, dlhopisy obchodované na burze, zmenky, pokladničné poukážky atď.

Ochrana názvu „Pfandbriefe“ (záložný list)

Súkromné úverové inštitúcie, ktoré nie sú hypotekárnymi bankami, nemôžu emitovať dlhopisy s označením záložný list.

Princíp krytia (krytie záložných listov)

Celková nominálna hodnota hypotekárnych záložných listov v obehú musí byť po celý čas krytá hypotekárnymi úvermi, a to najmenej v rovnakej hodnote a najmenej s rovnakým výnosom (riadne krytie).

Hypotekárne záložné listy môžu byť kryté i inými zákonne špecifikovanými aktívami (hotovosť, úvery poskytnuté inej úverovej inštitúcii) – ide o tzv. náhradné krytie, ktoré však nesmie prekročiť 10 % z celkovej hodnoty hypotekárnych záložných listov v obehú.

Limit pre hypotekárne záložné listy v obehú

Celková hodnota hypotekárnych a komunálnych záložných listov hypotekárnej banky v obehú nesmie

prekročil 60-násobok hodnoty rizikového vlastného kapitálu (v prípade univerzálnej banky 48-násobok).

Obsah hypotekárnych záložných listov

Relevantné podmienky upravujúce právny vzťah medzi hypotekárnou bankou a majiteľom hypotekárnych záložných listov (HZL), najmä ich splatnosť a podmienky odkúpenia, musia byť na HZL vyznačené.

Limit doby splatnosti

HZL môžu byť emitované, iba ak doba splatnosti podstatne neprevyšuje dobu splatnosti hypotekárnych úverov. Doba splatnosti HZL je definovaná ako obdobie od začatia splácania úrokov až po dohodnutý termín splatnosti.

Úverový limit

Hypotekárny úver (HÚ) nesmie prekročiť prvé tri päťtiny hodnoty nehnuteľnosti (60 %).

Hodnota nehnuteľnosti pre potreby hypotekárneho úveru

Hodnota nehnuteľnosti použitá ako základ pre HÚ nesmie prekročiť obozretne stanovenú trhovú hodnotu, pričom sa berú do úvahy len trvalé vlastníctvo nehnuteľnosti a výnos, ktorý sa môže dosiahnuť pri riadnom hospodárení. Hypotéky na stavebný pozemok a na nové nedokončené budovy použité na krytie HZL nesmú celkovo prekročiť jednu desatinu z hodnoty hypoték, ktoré slúžia na krytie HZL alebo dvojnásobok rizikového vlastného kapitálu.

Hypotekárna banka vypracuje inštrukcie týkajúce sa ohodnocovania, ktoré musí odsúhlasiť dohliadač orgán.

Úverové podmienky

Základné podmienky na poskytovanie HÚ stanovuje banka. Tieto charakteristiky sú odsúhlasované dohliadačím orgánom.

Hypotekárny register

Hypotekárne úvery a iné aktíva slúžiace na krytie HZL musí banka individuálne zaznamenávať v registri.

Hypotekárny správca

Úlohou hypotekárneho správcu a jeho zástupcu, ktorých vymenúva dohliadač orgán, je predovšetkým kontrolovať v zákone uvedené princípy a limity – riadne, náhradné krytie, vedenie registra krytia (vstup a výstup HÚ, resp. iných zákonom špecifikovaných aktív do hypotekárneho registra), Hypotekárny správca (jeho zástupca) má oprávnenie kontrolovať účtovné a iné dokumenty vzťahujúce sa na HZL a aktíva zaznamenané v hypotekárnom registri.

Právna úprava hypotekárneho bankovníctva v Českej republike

Základné charakteristiky hypotekárnych produktov, t.j. hypotekárneho záložného listu a hypotekárneho úve-

ru, dvoch od seba neoddeliteľných aspektov hypotekárnych obchodov, sú obsiahnuté najmä v zák. č. 530/1990 Zb. o dlhopisoch, v znení neskorších predpisov. V nadväznosti na základné princípy obsiahnuté v tomto zákone sa novelizovali ďalšie právne normy, a to v záujme dodržania logiky prijatého systému hypotekárneho bankovníctva (zákon o bankách, obchodný zákonník, občiansky súdny poriadok, zákon o konkurze a vyrovaní).

Podstata hypotekárneho záložného listu a hypotekárneho úveru

Hypotekárne záložné listy sú definované ako dlhopisy, súčasťou názvu ktorých je označenie HZL (hypotečný zástavný list), ich menovitá hodnota vrátane úrokov je plne krytá pohľadávkami z hypotekárnych úverov (ďalej riadne krytie), príp. tiež náhradným spôsobom podľa tohto zákona (náhradné krytie). HZL môže vydávať iba banka, ktorá získala povolenie na výkon hypotekárnych obchodov.

Hypotekárny úver je úver, ktorý je poskytnutý na investície do nehnuteľnosti na území ČR alebo na jej výstavbu či nadobudnutie, a ktorého splatenie je zabezpečené záložným právom na túto aj rozostavanú alebo inú nehnuteľnosť na území ČR.

Limity pre riadne a náhradné krytie

Pre riadne krytie menovitej hodnoty HZL môžu byť použité iba pohľadávky z HÚ maximálne do výšky 70 % z hodnoty (ceny) založených nehnuteľností, pričom cenu stanovuje hypotekárna banka ako cenu obvyklú.

Náhradné krytie menovitej hodnoty HZL je možné iba do výšky 10 % tejto hodnoty, a to len hotovosťou, vkladmi v ČNB, štátnymi dlhopismi alebo cennými papiermi vydanými ČNB.

Zabezpečovacie právo banky

Na nehnuteľnosti nesmie ku dňu uzatvorenia zmluvy o HÚ viazať žiadne iné záložné právo tretej osoby a ani prevod tejto nehnuteľnosti nesmie byť obmedzený, s výnimkou záložného práva, ktorým je zabezpečený úver poskytnutý stavebnou sporiteľňou. Ak bol na nehnuteľnosť poskytnutý úver zo stavebného sporenia, HÚ môže byť poskytnutý iba do výšky rozdielu medzi 70 % založenej nehnuteľnosti a poskytnutým úverom zo stavebného sporenia.

Majetkové hodnoty, ktoré slúžia na krytie menovitej hodnoty HZL banka nesmie založiť.

Register krytia

V zákone o dlhopisoch nie je výslovne uvedený názov register krytia, ale ustanovenie § 15 ods. 8 ukladá hypotekárnej banke povinnosť viesť o krytí menovitej hodnoty hypotekárnych záložných listov samostatnú evidenciu poskytujúcu úplné podklady na posúdenie, ako hypotekárna banka dodržiava ustanovenia tohto zákona. Uvedená diktá má v sebe zakomponované v podstate rovnaké prvky, ktoré sú súčasťou registra krytia.

Právna úprava hypotekárneho bankovníctva v Maďarsku

Pre zlepšenie možností rozšírenia priestoru na poskytovanie dlhodobých úverov nevyhnutných pre ekonomický rast schválil maďarský parlament dňa 29. 4. 1997 zákon o hypotekárnych úverových spoločnostiach a hypotekárnych záložných listoch (XXX/1997). Tento špeciálny zákon upravuje zakladanie a rozsah aktivít hypotekárnych úverových spoločností, ako aj činnosti spojené s emisiou a predajom hypotekárnych záložných listov.

Hypotekárne úverové spoločnosti (HÚS) sú špecializované úverové inštitúcie, ktorých zakladanie, činnosť a dohľad sa riadia príslušnými ustanoveniami zákona o úverových inštitúciách a finančných podnikoch (CXII/1996); činnosti spojené s investičnými a doplnkovými investičnými službami vychádzajú z nariadení zákona o emisii cenných papierov, investičných službách a burze cenných papierov (CXI/1996) s prihliadnutím na odchýlky obsiahnuté v tomto zákone. Názov hypotekárnej úverovej spoločnosti (jeho synonymá) je chránený zákonom, môže ho používať iba úverová inštitúcia, ktorá bola zriadená podľa tohto zákona.

Minimálna výška upísaného kapitálu je 3 mld. HUF, jeho splatenie musí byť v peňažnej podobe (pre komerčné banky platí 2 mld. HUF).

Východiská a rozsah činnosti hypotekárnych úverových spoločností

Hypotekárne úverové spoločnosti poskytujú finančné úvery kryté hypotékami na nehnuteľný majetok nachádzajúci sa na území Maďarska, zdroje na ich financovanie si zaobstarávajú emisiami hypotekárnych záložných listov. HÚS môžu výlučne vykonávať nasledujúce finančné, investičné a doplnkové investičné služby:

- akceptovať návratné finančné zdroje od verejnosti s výnimkou nákupu vkladov od verejnosti,
- poskytovať úvery kryté záložným právom na nehnuteľnosť nachádzajúcu sa na území Maďarska (hypotekárne úvery),
- poskytovať úvery bez krytia hypotékami v prípade ich garantovania štátom,
- akceptovať ručenia a bankové záruky,
- vykonávať určité swopové obchody (úrokové swopy) a transakcie na krytie kurzového rizika vyplývajúceho z devízových zdrojov,
- realizovať správu a úschovu vlastných cenných papierov, ich zúčtovanie a iné služby s nimi bezprostredne spojené, vedenie účtov cenných papierov, účtov cenných papierov pre klientov v nadväznosti na emitované cenné papiere HÚS,
- organizovať emisie vlastných hypotekárnych záložných listov, dlhopisov a depozitných certifikátov, poskytovať služby spojené s týmito druhmi cenných papierov.

Hypotekárne úverové spoločnosti sa nesmú zaviazvať k spätnému odkúpeniu dlhopisov a depozitných certifikátov pred stanovenou dobou splatnosti. Bankové záruky môžu preberať iba v prípade dohody o záložnom prá-

ve, a to len vo vzťahu ku klientom, ktorým poskytnú hypotekárny úver. Celková suma hypotekárnych úverov a bankových záruk nesmie prekročiť 70 % z hodnoty nehnuteľnosti stanovenej pre potreby hypotekárneho úveru (bankou stanovená, tzv. zaťažiteľná, resp. hypotekovateľná, zabezpečovacia hodnota).

Hypotekárne úverovanie

Podiel HÚ s dobou splatnosti 5 a viac rokov nesmie byť nižší ako 80 % z celkového úverového portfólia HÚS. V prípade nehnuteľností, ktoré slúžia na zabezpečenie splácania úveru, musí HÚS dohodnúť zákaz zaťaženia nehnuteľnosti, na ktorých viaznu tzv. krycie hypotéky. Hodnota istinných pohľadávok z HÚ nesmie prekročiť 70 % z celkovej hodnoty nehnuteľností, na ktoré boli úvery poskytnuté. Metodologické princípy stanovovania úverovej zabezpečovacej hodnoty budú definované v právnych nariadeniach – opatreniach vypracovaných Ministerstvom poľnohospodárstva MR (poľnohospodárska, orná pôda) a Ministerstvom financií MR (nehnuteľný majetok iný ako poľnohospodárska pôda). S prihliadnutím na tieto princípy HÚS spracuje vlastné predpisy o stanovovaní cien nehnuteľností pre potreby HÚ, ktoré musí odsúhlasíť Štátna komisia pre dohľad nad finančným a kapitálovým trhom (ďalej dohľadací orgán). V prípade zmien podmienok, resp. permanentného znižovania hodnoty nehnuteľnosti stanovenej pre potreby poskytnutia HÚ, je HÚS oprávnená požadovať splatenie úveru s okamžitou platnosťou, a to iba do výšky rozdielu medzi hodnotou nehnuteľnosti stanovenej v úverovej zmluve a zníženou hodnotou nehnuteľnosti. Ide v podstate o snahu zabezpečiť splácanie poskytnutého úveru v zmysle pôvodne stanovených podmienok, čo vytvára predpoklady na uchovanie bezpečnosti HZL a likvidity poskytnutých úverov.

HÚS stanovuje časový limit na obnovu podmienok alebo na ďalšie zabezpečenie. V úverovej zmluve si hypotekárna spoločnosť môže vyhradiť právo zákazu predčasného splatenia úveru pred lehotou jeho splatnosti.

Investičné limity (obmedzenia)

HÚS môžu nadobúdať či udržiavať si priame alebo nepriame vlastnícke záujmy (podieľy) v ekonomických združeníach, ktoré vykonávajú výlučne činnosti spojené s riadením, údržbou a predajom nehnuteľností získavaných od vlastných dlžníkov, voči ktorým sa začalo exekučné konanie, resp. ktorí sú v procese likvidácie; resp. tieto nehnuteľnosti slúžia pre potreby swopových transakcií s cieľom znížiť straty vznikajúce z poskytovania finančných služieb alebo sa im vyhnúť. Celkový majetkový podiel v ekonomických združeníach nemôže prekročiť 10 % garančného kapitálu HÚS, pričom vlastnícky podiel (majetok HÚS) má charakter dočasný, a to nie viac ako tri roky od nadobudnutia nehnuteľného majetku likvidáciou dlžníka alebo exekúciou; predaj verejnou dražbou sa musí zrealizovať do troch rokov.

Hypotekárne záložné listy

HZL sú prevoditeľné cenné papiere, znejúce na maji-

tefa alebo doručiteľa, emitované výlučne HÚS podľa tohto zákona. Musia obsahovať predpísané náležitosti, ako napr. označenie HZL, meno emitenta a podpisy zodpovedných osôb, typ HZL, v prípade registrovaných HZL meno držiteľa, označenie série, ISIN, nominálnu hodnotu HZL, úrokovú mieru (výnos), spôsob výpočtu úrokov (výnosov); v prípade flexibilnej úrokovej miery – počiatočná miera, princípy zmeny úrokovej miery, spôsob výpočtu, doba splatnosti, dátum a výška úrokového výplat, splatenie HZL.

Princíp krytia

HZL sú riadne a náhradne kryté. Pohľadávky z HÚ (istina a úroky) tvoria riadne krytie. Zákonne špecifikované aktíva – peniaze na účtoch v Maďarskej národnej banke, vládne (štátne) cenné papiere, cenné papiere emitované so štátnou garanciou, úvery poskytnuté s garanciou vlády – môžu byť použité ako náhradné krytie. V zákone sú zakomponované nasledujúce limity pre riadne a náhradné krytie:

- riadne krytie – maximálne do výšky 60 % z hodnoty pohľadávok z HÚ, pričom podiel riadneho krytia na celkovom krytí (inými slovami na celkovom krycom bloku) nemôže byť nižší ako 80 % (zvyšok predstavuje náhradné krytie). Na začiatku procesu realizácie hypotekárnych obchodov nebude mať žiadna HÚS vytvorený krycí blok, ten bude formovať postupne v súlade s tvorbou hypotekárneho úverového portfólia. Z tohto dôvodu zákonodarcovia uplatnili (podľa nášho názoru) veľmi účinný spôsob riešenia – banka musí dosiahnuť stanovený limit až v treťom roku svojej činnosti, pre prvý rok je stanovený 60 % limit pre riadne krytie (40 % náhradné krytie), v druhom roku činnosti je to 70 % (30 % pre náhradné krytie).

Register krytia

Hypotekárna úverová spoločnosť musí viesť tzv. register krytia, ktorý je základom riadneho krytia HZL, súčasne je povinná uvádzať aj hodnoty náhradného krytia. Hodnoty každého individuálneho zabezpečenia (t.j. hodnoty, ktoré tvoria riadne a náhradné krytie), ich zoznamy sú vedené oddelene. HÚS vypracuje spôsob vedenia a vstupy do registra, ktorý musí odsúhlasiť dohliadač orgán.

Transfer záväzkov vznikajúcich z hypotekárnych záložných listov

V prípade transformácie alebo likvidácie HÚS, (resp. ak koeficient kapitálovej primeranosti je nižší ako 4 %) so súhlasom dohliadačieho orgánu sa môžu záväzky spoločnosti z HZL previesť na inú hypotekárnu spoločnosť (ak nie je takýto presun možný, tak na inú banku) bez súhlasu držiteľa HZL. Žiadosť o súhlas s prevodom HZL musí obsahovať minimálne nasledujúce náležitosti:

- právne vyhlásenie oboch spoločností, t.j. transferujúcej a preberajúcej, o prevode HZL a ich akceptácii,
- nominálnu (menovitú) hodnotu a úroky (výnosy) HZL v obehu, ktoré majú byť transferované,

- označenie po položkách každého individuálneho zabezpečenia HZL, ktoré majú byť transferované, s označením hodnoty nehnuteľností, ktoré zabezpečujú HZL,
- hodnotu a dátum prevodu,
- potvrdenie, že akceptujúca strana má navyše minimálny garančný kapitál na plnenie záväzkov z jej vlastných HZL, na plnenie záväzkov z akceptovaných HZL alebo má zabezpečenie, ktoré je dostatočné na splnenie záväzkov z HZL.

Hypotekárna spoločnosť akceptujúca portfólio HZL musí emitovať nové HZL za pôvodných podmienok, tak ako boli definované spoločnosťou realizujúcou prevod, a to do tridsiatich dní od udelenia súhlasu s prevodom. V tejto lehote musí publikovať oznámenie o prevzatí portfólia a zrušení HZL emitovaných transferujúcou stranou v dennej tlači.

Hypotekárny správca

Menuje ho HÚS po odsúhlasení dohliadačím orgánom. Za správcu môže byť menovaná právnická osoba – audítorská (účtovná firma) alebo fyzická osoba po splnení zákonom stanovených kritérií (bezúhonnosť, vysokoškolské vzdelanie ekonomické, právne alebo technické, poistenie). Zamestnanci, osoby blízke banke, osoby so zvláštnym, osobitným vzťahom atď. nemôžu byť menované za správcu. Hypotekárny správca je menovaný maximálne na 5 rokov, môže byť znovu menovaný po odsúhlasení dohliadačím orgánom. Správca môže kedykoľvek kontrolovať účtovné knihy a iné dokumenty, ktoré obsahujú údaje spojené s výkonom jeho funkcie. Aj v prípade absencie takejto požiadavky je HÚS povinná informovať správcu o splátkach istiny a úrokoch z HÚ, ktoré vstupujú do registra krytia, ako aj o každej zmene ovplyvňujúcej hypotéku a zabezpečenie. Správca je povinný zachovávať tajomstvo o skutočnostiach, údajoch a obchodných aktivitách s výnimkou oznamovacej povinnosti voči dohliadačiemu orgánu.

Hypotekárny správca kontinuálne monitoruje a potvrdzuje, či zabezpečenie HZL je v každom okamihu v súlade so zákonne stanovenými požiadavkami, kontroluje vstup hypotekovateľného majetku do registra, údaje o nehnuteľnosti, hodnotu nehnuteľnosti pre stanovenie výšky HÚ, riadne a náhradné krytie. Je povinný bez omeškania písomne oznámiť dohliadačiemu orgánu prípady nedodržania krytia HZL v obehu. Údaje vstupujúce do registra krytia, údaje o riadnom a náhradnom krytí môžu byť vymazané iba s písomným súhlasom správcu.

HÚS je povinná informovať k poslednému dňu príslušného štvrťroka každého kalendárneho roku o nominálnej hodnote HZL v obehu, ako aj o výnosoch, o hodnote zabezpečenia HZL, potvrdenej hypotekárnym správcom a publikovať tieto údaje v dennej tlači deň pred posledným dňom v mesiaci. Publikovanie a oznámenie vzťahujúce sa na zabezpečenie, resp. krytie, musí obsahovať hodnotu riadneho a náhradného krytia (po položkách). Ročná správa musí tiež obsahovať hodnotu

zabezpečenia HZL nachádzajúcich sa v obehu k 31. decembru s uvedením položiek náhradného krytia, počet nútených predajov nehnuteľností z iniciatívy HÚS; v prípade ukončenia predajov rozdiel medzi hodnotou predaja a hypotekárnym úverom v danom čase; počet, právny charakter a klasifikáciu nehnuteľného majetku spojeného s hypotekárnymi úvermi alebo s nadobudnutím v dôsledku likvidácie alebo exekúcie; hodnotu splátok hypotekárných úverov.

V prípade likvidácie hypotekárnej úverovej spoločnosti, po odrátaní nákladov likvidácie sa uspokojujú pohľadávky majiteľov HZL pred ostatnými pohľadávkami. Ak aktíva HÚS nestačia na uspokojenie pohľadávok majiteľov HZL, uspokojujú sa tieto pohľadávky pomerne. V prípade exekučného procesu voči HÚS sa pohľadávky majiteľov HZL uspokojujú tiež prednostne po zúčtovaní nákladov spojených s exekúciou.

Špeciálny dohľad

Vykonáva dohliadač orgán, a to minimálne dvakrát ročne. Môže stanoviť špeciálne opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov s uvedením časového limitu. Pozornosť bude zameraná najmä na hodnotu zabezpečenia HZL v obehu (nominálna hodnota a výnosy); ak nie sú dostatočne kryté, dohliadač orgán stanovuje časový limit na nápravu, pričom HÚS je povinná doplniť požadované krytie (dodatkové krytie, ďalšie hypotekárne úvery, opätovné odkúpenie HZL). V zákone sú uvedené prípady udelenia pokút a ich výšky.

Právna úprava hypotekárneho bankovníctva v Poľsku

Zákon o záložných listoch a hypotekárných bankách bol schválený dňa 29. augusta 1997. Pokúsime sa zhrnúť jeho podstatné prvky – zásady emisie a predaja HZL, zakladania, organizácie a činnosti, ako aj dohľadu hypotekárných bánk.

Záložné listy

1. Hypotekárny záložný list je cenný papier na meno alebo doručiteľa, ktorý je vydaný na základe poskytnutých HÚ. Môže byť denominovaný v zlotých alebo v cudzej mene; emitovaný v listinnej forme alebo vo forme počítačového zápisu.

2. Verejný záložný list je cenný papier znejúci na meno alebo doručiteľa, ktorý je vydaný na základe štátom garantovaných úverov. Pre tento druh cenného papiera platia ustanovenia týkajúce sa HZL s tým, že sa nevyžaduje zabezpečenie splatenia úveru zriadením záložného práva na nehnuteľnosť.

Obsah hypotekárných záložných listov

Hypotekárny záložný list musí obsahovať názov emitenta a jeho sídlo, sériu a číslo HZL, nominálnu hodnotu, výšku úroku, jeho výpočet, termín vyplácania úrokov, podmienky odkúpenia HZL, podpisy oprávnených osôb hypotekárnej banky a hypotekárneho správcu.

Hypotekárna banka

Môže mať výlučne formu akciovej spoločnosti, názov banky musí obsahovať výraz hypotekárna banka. Komisia bankového dozoru môže určiť formou opatrenia podrobnosti týkajúce sa vybavenia hypotekárných bánk zakladateľským kapitálom.

Činnosť hypotekárnej banky

K základným činnostiam hypotekárnej banky patrí predovšetkým poskytovanie hypotekárných úverov, úverov nezabezpečených záložným právom na nehnuteľnosť, ale s plnou garanciou poľskej štátnej pokladnice, resp. ES alebo jeho členských štátov, Európskej banky pre obnovu a rozvoj, Európskej investičnej banky či Svetovej banky. Zdroje na refinancovanie týchto úverov banka získava emisiami a predajom hypotekárných záložných listov a verejných záložných listov.

Okrem už uvedených aktivít môže hypotekárna banka vykonávať výlučne nasledujúce činnosti: prijímať terminované vklady, poskytovať úvery a pôžičky, vydávať dlhopisy, a to do výšky dvojnásobku vlastných zdrojov, uschovávať cenné papiere atď.

Princíp krytia

HZL sú riadne a náhradne kryté. Pre riadne krytie je stanovený limit maximálne 60 % z hodnoty nehnuteľnosti stanovenej bankou, pre náhradné krytie je to 10 % limit.

Zásady bezpečnej realizácie hypotekárných obchodov

Celková nominálna hodnota HZL v obehu nesmie prekročiť nominálnu hodnotu poskytnutých hypotekárných úverov, úroky z HÚ nemôžu byť nižšie ako úroky z HZL.

V prípade emisie HZL v cudzej mene je hypotekárna banka povinná uskutočňovať činnosti obmedzujúce kurzové riziko.

Oceňovanie nehnuteľností

Pri odhade ceny nehnuteľnosti pre určenie jej tzv. bankovo-hypotekárnej hodnoty sa prihliada len na trvalé vlastnosti a výnosy, ktoré sú s ňou spojené. Pravidlá oceňovania nehnuteľností vypracované hypotekárnou bankou podliehajú schváleniu dohliadačím orgánom.

Register krytia

Každá hypotekárna banka vedie a uchováva register krytia, do ktorého sú v osobitných položkách zapisované údaje o úveroch, slúžiace na krytie hypotekárných záložných listov a verejných záložných listov. Komisia bankového dozoru určí formou nariadenia vzor registra krytia.

Hypotekárny správca

Pri každej hypotekárnej banke je menovaný Komisiou bankového dozoru správca a jeho zástupca, ktorých úlohou je kontrolovať všetky zákonom stanovené zásady, limity hypotekárneho obchodovania, spôsob

vedenia registra krytia (zápisy, vstup, výstupy). Hypotekárny správca má právo kedykoľvek skúmať účtovné knihy, registre, plány a iné doklady banky.

Dohľad nad bankami

V rozsahu, ktorý nie je zahrnutý v tomto zákone, dohľad nad hypotekárnymi bankami je vykonávaný v súlade s ustanoveniami zákonov o bankách a o Národnej banke Poľska. Komisia bankového dozoru môže určiť podrobnosti o plynulej realizácii hypotekárnych obchodov, ako aj stanoviť iné normy prípustného rizika v činnosti hypotekárnej banky.

Záverečné poznámky

Zo stručného prehľadu základných ustanovení príslušných právnych noriem upravujúcich problematiku hypotekárneho bankovníctva v krajinách strednej Európy vyplývajú tieto závery:

1. Charakteristiky hypotekárnych obchodov sú obšiahnuté, s výnimkou Českej republiky (ČR), v samostatnom zákone (zákon o hypotekárnych bankách, resp. zákon o hypotekárnych bankách a záložných listoch).

2. Jadrom činnosti hypotekárnych bánk (hypotekárnych úverových spoločností) je poskytovanie hypotekárnych (komunálnych) úverov a vydávanie hypotekárnych (verejných – komunálnych) záložných listov. Dodatočné aktivity sú v zákone taxatívne vymenované, opäť s výnimkou ČR.

3. Hypotekárne obchody môžu realizovať len tie bankové subjekty, ktoré po splnení zákonom stanovených podmienok získajú na ich výkon licenciu od príslušného dohliadacieho orgánu. Názov hypotekárnej banky je vo väčšine porovnávaných krajín chránený zákonom; zriaďujú sa v právnej forme najmä akciových spoločností.

4. Požiadavka na výšku minimálneho vlastného kapitálu je priamo v zákone definovaná len v prípade Maďarska, pričom v ostatných krajinách je ponechaný priestor na stanovenie jeho výšky formou nariadenia (opatrenia) dohliadacou autoritou.

5. Hypotekárny záložný list predstavuje špeciálny druh dlhopisu, jeho názov je chránený zákonom; musí obsahovať predpísané náležitosti. Môže byť emitovaný

výlučne hypotekárnou bankou (Nemecko, Maďarsko, Poľsko), resp. aj univerzálnym bankovým subjektom (ČR) po získaní licencie.

6. Hypotekárny úver je úver účelovo určený (investície do nehnuteľností), jeho splatenie je zabezpečené záložným právom k nehnuteľnosti, doba splatnosti nie je zákonom priamo stanovená. Hypotekárny úver nesmie prekročiť 60 % z hodnoty nehnuteľnosti (Nemecko, Maďarsko, Poľsko), v ČR 70 %. Len pohľadávky z hypotekárnych úverov, ktoré spĺňajú tieto limity, slúžia na krytie hypotekárnych záložných listov. Banka môže v individuálnych prípadoch tento limit prekročiť (Nemecko, Maďarsko, Poľsko) s tým, že hodnota úverov presahujúcich 60 % limit sa neberie do úvahy pri krytí HZL, súčasne i v tomto prípade je stanovené obmedzenie. Hypotekárne úvery takéhoto charakteru nesmú prekročiť 20 % z celkovej hodnoty hypotekárneho úverového portfólia (jasne uvedené v nemeckom zákone, nepriamo v poľskom a čiastočne v maďarskom zákone).

7. Hypotekárne záložné listy sú riadne kryté maximálne do výšky 60 % z hodnoty nehnuteľnosti, resp. náhradne kryté zákonom špecifikovanými aktívami. Pre náhradné krytie platí 10 % limit (Nemecko, ČR, Poľsko) alebo 20 % limit (Maďarsko).

8. Hodnotu nehnuteľnosti pre stanovenie výšky hypotekárneho úveru stanovuje banka, pričom sa berú do úvahy len trvalé vlastnosti nehnuteľností a výnos, ktorý sa môže dosiahnuť pri riadnom hospodárení. Pravidlá oceňovania nehnuteľností vypracované hypotekárnou bankou schvaľuje dohliadací orgán.

9. Každá banka má podľa zákona povinnosť viesť a uchovávať tzv. register krytia (hypotekárny register), ktorého účelom je v jednoduchej podobe zaznamenávať hypotekárne úvery, ktoré slúžia na krytie HZL, ďalej tie aktíva, ktoré je možné použiť na náhradné krytie. Register sa používa tiež na kontrolu dodržiavania zákonom stanovených limitov (Nemecko, Maďarsko, Poľsko, v modifikovanej podobe ČR).

10. V zákone je riešený i princíp duálnej kontroly, a to zriadením inštitútu hypotekárneho správcu (Nemecko, Maďarsko, Poľsko) s uvedením jeho práv a povinností. V Českej republike tento inštitút nie je riešený.

Základné charakteristiky hypotekárneho bankovníctva v strednej Európe

	Nemecko	Česká republika	Slovenská republika	Maďarská republika	Poľská republika
Legislatívne predpisy (minimálny rámec)	zákon o hypotekárnych bankách (samostatný zákon)	<ul style="list-style-type: none"> • zákon č. 530/1990 Zb. o dlhopisoch v znení neskorších predpisov • zákon č. 21/1992 Zb. o bankách v znení neskorších predpisov • zákon č. 513/1991 Zb. obchodný zákonník v znení neskorších predpisov • zákon č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní v znení neskorších predpisov 	<ul style="list-style-type: none"> • zákon č. 21/1992 Zb. o bankách v znení neskorších predpisov • zákon č. 530/1990 Zb. o dlhopisoch v znení neskorších predpisov • zákon č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní v znení neskorších predpisov • zákon č. 513/1991 Zb. – obchodný zákonník v znení neskorších predpisov 	zákon o hypotekárnych úverových spoločnostiach a hypotekárnych záložných listoch (samostatný zákon)	zákon o záložných listoch a hypotekárnych bankách (samostatný zákon)

	Nemecko	Česká republika	Slovenská republika	Maďarská republika	Poľská republika
Minimálna výška základného imania	–	500 mil. Kč (určené opatrením ČNB)	1 mld. Sk (určené opatrením NBS)	3 mld. HUF	určí Komisia bankového dohľadu formou opatrenia
Pomer hypotekárneho úveru (HÚ) k hodnote nehnuteľnosti	60 % nad tento limit len do výšky nepresahujúcej 20 % z celkovej hodnoty poskytnutých HÚ	70 %	60 % nad tento limit len do výšky nepresahujúcej 15 % z celkovej čiastky poskytnutých HÚ	70 % (vrátane bankových záruk)	60 %
Doba splatnosti HÚ	v zákone neurčená	v zákone neurčená	min. 5 rokov	podiel HÚ s dobou splatnosti 5 a viac rokov nesmie byť nižší ako 80 % z celkového úverového portfólia hypotekárnej úverovej spoločnosti	
Ocenenie nehnuteľnosti pre potreby HÚ	Hodnota nehnuteľnosti použitá ako základ pre HÚ nesmie prekročiť obozretno stanovenú trhovú hodnotu s prihliadnutím len na trvalé vlastnosti nehnuteľnosti a výnos, ktorý sa môže dosiahnuť pri riadnom hospodárení. Hypotekárna banka vypracuje inštrukcie, týkajúce sa ohodnocovania, ktoré musí odsúhlasiť dohľadací orgán.	Cenu nehnuteľnosti stanoví hypotekárna banka, ktorá poskytuje hypotekárny úver ako obvyklú cenu.	Hodnotu nehnuteľnosti určí hypotekárna banka na základe celkového posúdenia nehnuteľnosti. Pri určení tejto hodnoty môže hypotekárna banka prihliadnuť na trvalé vlastnosti nehnuteľnosti a výnos, ktorý môže nehnuteľnosť dlhodoboposkytovať.	Metodologické princípy sú definované v právnych nariadeniach Ministerstva poľnohospodárstva MR a Ministerstva financií MR. S prihliadnutím na tieto zásady hypotekárna úverová spoločnosť spracuje vlastné predpisy o stanovení cien nehnuteľností, ktoré musí odsúhlasiť dohľadací orgán.	Odhad ceny nehnuteľnosti pre určenie jej bankovo-hypotekárnej hodnoty sa navrhuje s prihliadnutím len na trvalé vlastnosti a výnosy. Pravidlá oceňovania vypracované hypotekárnou bankou podliehajú schváleniu dohľadacím orgánom.
Črty hypotekárnych záložných listov (HZZ)	<ul style="list-style-type: none"> Emitovať HZZ môže iba banka, ktorá získa licenciu na realizáciu hypotekárnych obchodov. Ide o špeciálny druh dlhopisov, jeho názov je chránený zákonom. Sú riadne a náhradne kryté: <ul style="list-style-type: none"> – limit pre riadne krytie 60 % z hodnoty založenej nehnuteľnosti, – náhradné krytie je limitované do výšky 10 % celkovej menovitej hodnoty vydaných HZZ, a to len presne špecifikovanými aktívami. 	<ul style="list-style-type: none"> Emitovať HZZ môže iba banka, ktorá získa licenciu na realizáciu hypotekárnych obchodov. Ide o špeciálny druh dlhopisov, jeho názov je chránený zákonom Sú riadne a náhradne kryté: <ul style="list-style-type: none"> – limit pre riadne krytie 70 % z hodnoty založenej nehnuteľnosti, – náhradné krytie je limitované do výšky 10 % celkovej menovitej hodnoty vydaných HZZ, a to len presne špecifikovanými aktívami. 	<ul style="list-style-type: none"> Emitovať HZZ môže iba banka, ktorá získa licenciu na realizáciu hypotekárnych obchodov. Ide o špeciálny druh dlhopisov, jeho názov je chránený zákonom Sú riadne a náhradne kryté: <ul style="list-style-type: none"> – limit pre riadne krytie 60 % z hodnoty založenej nehnuteľnosti, – náhradné krytie je limitované do výšky 10 % celkovej menovitej hodnoty vydaných HZZ, a to len presne špecifikovanými aktívami. 	<ul style="list-style-type: none"> Emitovať HZZ môže iba banka, ktorá získa licenciu na realizáciu hypotekárnych obchodov. Ide o špeciálny druh dlhopisov, jeho názov je chránený zákonom. Sú riadne a náhradne kryté: <ul style="list-style-type: none"> – limit pre riadne krytie 60 % z hodnoty založenej nehnuteľnosti, – náhradné krytie je limitované do výšky 10 % celkovej menovitej hodnoty vydaných HZZ, a to len presne špecifikovanými aktívami. 	<ul style="list-style-type: none"> Emitovať HZZ môže iba banka, ktorá získa licenciu na realizáciu hypotekárnych obchodov. Ide o špeciálny druh dlhopisov, jeho názov je chránený zákonom Sú riadne a náhradne kryté: <ul style="list-style-type: none"> – limit pre riadne krytie 60 % z hodnoty založenej nehnuteľnosti, – náhradné krytie je limitované do výšky 10 % celkovej menovitej hodnoty vydaných HZZ, a to len presne špecifikovanými aktívami.
Register krytia (hypotekárny register)	HÚ a iné aktíva slúžiace na krytie HZZ musí banka individuálne zaznamenávať v registri.	O krytí menovitej hodnoty HZZ má banka povinnosť viesť samostatnú evidenciu.	HÚ a iné aktíva slúžiace na krytie HZZ musí banka individuálne zaznamenávať v registri (vyhláška MF SR a NBS č. 16/1997 Z.z.).	HÚ a iné aktíva slúžiace na krytie HZZ musí banka individuálne zaznamenávať v registri.	HÚ a iné aktíva slúžiace na krytie HZZ musí banka individuálne zaznamenávať v registri. Komisia bankového dozoru určí formou nariadenia vzor registra krytia
Dohľad (kontrola)	<ul style="list-style-type: none"> dohľadací orgán hypotekárny správca a jeho zástupca 	<ul style="list-style-type: none"> dohľadací orgán hypotekárny správca a jeho zástupca 	<ul style="list-style-type: none"> dohľadací orgán hypotekárny správca a jeho zástupca 	<ul style="list-style-type: none"> dohľadací orgán hypotekárny správca a jeho zástupca 	<ul style="list-style-type: none"> dohľadací orgán hypotekárny správca a jeho zástupca

CHORVÁTSKA REPUBLIKA

Prímorský štát na Balkánskom polostrove s rozlohou 56 538 km², počet obyvateľov 4 896 000, hlavné mesto Záhreb. Chorvátsko je členom OSN. Úradný jazyk: chorvátsky. Náboženstvá: rímskokatolícke, pravoslávne.

Štátne zriadenie – 356-členný parlament a prezident s výkonnou mocou sú volení priamo. Prezident vymenúva predsedu a členov vlády.

Prírodné podmienky – Vo východnej časti Chorvátska (Slavónsko) sa rozprestierajú nížiny, okolie Záhrebu vrúbi kopcovitá krajina a súběžne s dalmátskym pobrežím vystupuje hľadá vápencové pohorie. Podnebie vo vnútrozemí je chladnejšie a suchšie než na pobreží Jadranského mora.

Hospodárstvo – Spracovateľský (hliník, textil a chemikálie), ťažobný (bauxit) a petrochemický priemysel majú v hospodárstve dominantné postavenie. V Slavónii sa pestujú obilniny, zemiaky a cukrová repa. Významný je aj turistický ruch.

Menové informácie – Menová jednotka: 1 kuna = 100 líp (lipa). ISO kód – HRK, Adresa centrálnej banky: Narodna Banka Hrvatske, Trg Burze 3, 41000 Zagreb, Hrvatska.

História a súčasnosť meny – Z Dalmátskeho pobrežia sú známe bronzové mince, ktoré sa razili v 3.–1. stor. pred n.l., neskôr obiehali na území dnešného Chorvátska rímske mince. V stredoveku sa objavili byzantské mince, v 12. stor. to boli freisašské fenigy (Freisach v Rakúsku) a benátske denáre. V 13. stor. boli v obehu denáre razené v Aquileii, Terste a Goritzi. V tomto období sa v Splite razili medené bagattini (známe ako spalatini). Pod vplyvom susedného Srbska sa razili imitácie benátskeho grossa v Dubrovniku a Kotore. Až do r. 1797 bolo dalmátske pobrežie v moci Benátok, aj mestský štát Dubrovnik razil mince podľa benátskeho systému (6 soldi = 1 grosseto, 40 grosseti = 1 dukát). Zvyšok dnešného Chorvátska bol do r. 1918 súčasťou Rakúsko-Uhorskej monarchie, v r. 1918–1941 a 1945–1991 súčasťou Socialistickej federatívnej republiky Juhoslávie. Na území krajiny sa používali platidlá týchto štátov. Vlastné chorvátske mince a bankovky boli v obehu v r. 1941–1944 a opäť od r. 1991. Počas 2. sv. vojny sa razili zinkové, niklové (v menších množstvách aj strieborné a zlaté) mince v nominálnych hodnotách 25 a 50 baníc, 1, 2 a 50 kún. V súčasnosti sú v obehu mince 1, 2, 5, 10, 20, 50 líp a 1, 2 a 5 kún razené z hliníka, medi-zinku a nikla. Na líčnej strane drobných mincí je štátny znak a číselné označenie nominálnej hodnoty, na vyšších nomináloch je pod číslom bežiaci kuna. Na rubových stranách mincí sú prírodné motívy (kukurica, hrozno, dubový lístok, tabak, oliva, slávik, tuniak, medveď hnedý). Prvé chorvátske bankovky sú revolučné assignáty z 5. mája 1848 v nominálnych hodnotách 25, 100 a 1000 forintov, na ktorých je aj vlastnoručný podpis grófa Jelačića. Tie však boli v r. 1850 zničené. V r. 1919 boli v obehu bankovky vydané Ministerstvom financií Kráľovstva Srbov, Chorvátov a Slovincov – okrem dinárov zneli tieto bankovky aj na koruny. Národná banka Kráľovstva Srbov, Chorvátov a Slovincov vydávala bankovky – dináre v r. 1920–1926. V r. 1929–1939 boli v obehu bankovky vydané Národnou bankou Juhoslovanského kráľovstva. V rokoch 1941–1944 Nezávislý štát

Chorvátsko a Chorvátska štátna banka vydali bankovky v nominálnych hodnotách 50 baníc (1 kuna = 100 baníc), 1, 2, 10, 50, 100, 1000, 5000 kún. Od r. 1946 do r. 1990 vydávala bankovky Národná banka Juhoslávie. Po vyhlásení nezávislosti Chorvátska, skončení bojov a čiastočnej stabilizácii pomerov v krajine dňa 30. mája 1994 bol určený výmenný kurz 1 kuna = 1000 dinárov a Chorvátska národná banka postupne dala do obehu nové chorvátske bankovky. Názov chorvátskej meny odvodený od zvierata – kuny potvrdzuje skutočnosť, že predkovia Chorvátov kedysi používali ako platobný prostriedok kožušinu tohto zvierata.

Bankovka s nominálnou hodnotou 5 kún. Na líčnej strane sú portréty princa Fraňa Frangepána (1643–1671) a chorvátskeho bána Petara Zrínkeho (1621–1671), na rubovej strane je zobrazená stará pevnosť vo Varaždíne.

Bankovka s nominálnou hodnotou 10 kún. Na líčnej strane je portrét biskupa Juraja Dobrila (1812–1882), na rubovej strane je zobrazená rímska aréna v Pule.

Bankovka s nominálnou hodnotou 20 kún. Na líčnej strane je portrét chorvátskeho bána Josipa Jelačića (1801–1859), na rubovej strane je zámok vo Vukovare.

Bankovka s nominálnou hodnotou 50 kún. Na líčnej strane je portrét renesančného básnika a starostu Dubrovniku Ivana Gunduliča (1589–1638), na rubovej strane je pohľad na Dubrovnik, v popredí palác starostu.

Bankovka s nominálnou hodnotou 100 kún. Na líčnej strane je portrét básnika a chorvátskeho bána Ivana Mažuríča (1814–1890), na rubovej strane je kostol sv. Vívusa v Rijeke.

Bankovka s nominálnou hodnotou 200 kún. Na líčnej strane je portrét politika Stjepana Radiča (1871–1928). Na rubovej strane je zobrazená radnica v Osijeku.

Bankovka s nominálnou hodnotou 500 kún. Na líčnej strane je portrét humanistu Marka Maruliča (1450 až 1524). Na rube je zobrazený Dioklecianov palác v Splite.

Bankovka s nominálnou hodnotou 1000 kún. Na líčnej strane je portrét spisovateľa Ante Starčevića (1823 až 1896). Na rubovej strane je zobrazená socha prvého chorvátskeho kráľa Tomislava a priečelie katedrály v Záhrebe.

TURECKÁ REPUBLIKA

Krajina nachádzajúca sa v Európe a Ázii, vo východnej časti Stredozemného mora s rozlohou 779 452 km², s počtom obyvateľov 55 541 000, hlavné mesto Ankara. Turecko je členom OSN, NATO. Úradný jazyk: turecký, ďalej sa používa aj kurdčina. Náboženstvo: sunnitský islam (99 %).

Štátne zriadenie – Národné zhromaždenie má 450 členov volených na päť rokov. Zhromaždenie volí prezidenta na sedem rokov. Prezident vymenúva ministerského predsedu a vládu z tej strany, ktorá má v zhromaždení väčšinu.

Prírodné podmienky – Územie Turecka na západ od Dardanel – 5 % celkového územia – je súčasťou Európy. Ázijskú časť Turecka tvorí Anatólska plošina s kotlinami, ležiaca v strede územia. Na severe ju ohraničujú Pontské vrchy, na juhu Taurus a na východe horské pásma dosahujúce výšku až 5185 m (Ararat). Podnebie v pobrežných oblastiach je stredomorské, vo vnútrozemí prevažne kontinentálne s horúcimi suchými letami a studenými zimami bohatými na sneh.

Hospodárstvo – Polovica ekonomicky činného obyvateľstva sa venuje poľnohospodárstvu. Medzi hlavné plodiny patrí pšenica, ryža, tabak a bavlna. Hlavnú položku tureckého exportu tvorí textil. Prudko vzrástla výroba, najmä v chemickom a oceliarskom priemysle. Ťaží sa meď a uhlie. Dôležitým zdrojom devíz sú peniaze, ktoré posielajú domov Turci pracujúci v západnej Európe. Rastie aj význam turistického ruchu.

Menové informácie – Menová jednotka: 1 (turecká) líra = 100 kurus, ISO kód TRY. Adresa centrálnej banky: Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, Istiklal Caddesi No. 10, 06100 Ulus Ankara, Türkiye.

História a súčasnosť meny – História mincovníctva na dnešnom území Turecka je veľmi bohatá. Podľa niektorých prameňov práve v západnej časti dnešného Turecka boli v 7. stor. pred n. l. vynájdené prvé mince. V tom čase bolo západné pobrežie kolonizované Grékmi (Lýdmi). Jednotlivé mestské štáty, napr. Efezos, vydávali svoje mince väčšinou z elektrónu. Dizajn týchto prvých mincí bol veľmi jednoduchý, mali skôr oválny tvar a veľmi jednoducho zobrazovali zvieracie motívy (hlavu leva). Prvé nápisy nesú mince zo 6. stor. pred n. l. V 4. stor. pred n. l. mince z elektrónu postupne vytlačili

strieborné mince, ktoré sa rozšírili po celom pobreží. Z tohto obdobia pochádzajú aj prvé pokusy o zobrazenie portrétov na minciach. Neskôr sa v závislosti od jednotlivých panovníkov razili na území dnešného Turecka zlaté a strieborné grécke a rímske mince. Dôležitým obdobím bolo 4.–11. stor., keď základom mincovníctva vo vtedajšej Byzantskej ríši bol zlatý solidus alebo nomisma, ktorý sa po celý čas razil v skoro nezmenenej hmotnosti a rýdzosti a stal sa najdôležitejšou mincou v stredozemskej oblasti tohto obdobia. Zobrazoval potret cisára alebo cisárovnej, niekedy aj ďalších členov cisárskej rodiny. Víťazstvo Seldžukov nad Byzantíncami v r. 1071 predznamenalo príchod Turkov do oblasti. V 11.–14. stor. na území obiehali rôzne mince razené seldžuckými sultánmi, krížiackymi kráľmi alebo arménskymi panovníkmi (rôzne medené mince, strieborné denáre, strieborné tramy). V 14. a 15. stor. sa začala zväčšovať sila tureckého kmeňa Otomanov, ktorí v r. 1453 dobyli Konštantinopol a spravili z neho hlavné mesto Osmanskej ríše. Podľa vzoru talianskych zlatých dukátov sa v r. 1473 začali v Istanbule raziť nové zlaté mince ašrafi altin, ktoré niesli meno a titul sultána. Od r. 1687 sa razila väčšia strieborná minca kurus (hmotnosť 19,5 g, neskôr 25,5 g). Mincový systém Osmanskej ríše pretrval až do r. 1923. V r. 1844 bol zavedený desiatkový systém 100 kurus = 1 turecká líra, ktorý však nemal veľký vplyv na dizajn mincí. V obehu bola aj drobná medená minca para, 40 para = 1 kurus. Moderná Turecká republika vznikla v r. 1924 a naďalej razila mince para a kurus. V r. 1934 bola uskutočnená mincová reforma. Na minciach boli zrušené arabské nápisy. Súčasná mince – líry – zobrazujú na lícnej strane portrét prvého prezidenta K. Atatürka, na rubovej strane je nominálna hodnota, letopočet a veniec. Prvé turecké bankovky boli vytlačené v r. 1840 v hodnotách 50, 100, 250, 500 a 1000 kurus. Majú výrazný ornamentálny dizajn a arabské nápisy. Obrazové motívy a portrét K. Atatürka sa objavujú až na bankovkách Tureckej republiky vydávaných od r. 1926. Prvé bankovky mali ešte arabské nápisy. Prvé bankovky súčasnej centrálnej banky Turecka boli vytlačené v r. 1930 s latinskými nápismi v nominálnych hodnotách 2 1/2, 5, 10, 50, 100, 500, 1000 lír. Do dnešných dní centrálna banka Turecka vydala už 8. sériu tureckých bankoviek. Hlavným motívom na lícnej strane všetkých bankoviek je portrét tureckého štátnika, prvého prezidenta moderného Turecka Mustafu Kemala – Atatürka (1881–1938).

Gabriel Schlosser

Bankovka s nominálnou hodnotou 50 000 lír. Na rubovej strane bankovky je budova parlamentu v Ankare.

Bankovka s nominálnou hodnotou 100 000 lír. Na rubovej strane bankovky je prezident K. Atatürk s deťmi.

Bankovka s nominálnou hodnotou 250 000 lír. Na rubovej strane bankovky je pevnosť Červená veža v Alanya.

Bankovka s nominálnou hodnotou 500 000 lír. Na rubovej strane bankovky je pamätník Canakkale Şehitleri Anıtı.

Bankovka s nominálnou hodnotou 1 000 000 lír. Na rubovej strane bankovky je pohľad na priehradu Atatürk v Sanli Urfa.

K PROBLEMATIKE VKLADOVÝCH PRODUKTOV

Ing. Jaroslav Belás
Všeobecná úverová banka, a. s.

Vkladové produkty, ich rozsah, štruktúra a možnosti využitia v podnikateľských aktivitách obchodnej banky predstavujú významný problém pre manažment banky.

Obchodná banka získava prostredníctvom pasívnych bankových operácií cudzí kapitál. Prevažnú časť (približne 90 %) cudzích zdrojov banky sústreďujú prostredníctvom vkladových produktov. V tejto súvislosti možno definovať vkladovú základňu banky ako štrukturovaný systém peňažných fondov, ktorý je akumulovaný prostredníctvom vkladových produktov a ktorý tvorí ekonomickú základňu pre poskytovanie úverov, prípadne pre iné druhy aktívnych obchodov.

„Cieľom podnikania každej komerčnej banky je vysoká likvidita, solventnosť a ziskovosť, ktoré môže dosiahnuť riadením bankových aktív a pasív, t.j. zosúladovaním svojich podnikateľských aktivít s peňažnými zdrojmi. Podľa dĺžky obdobia, na ktoré majú komerčné banky k dispozícii peňažné zdroje, môžu kontrolovať a regulovať svoju podnikateľskú činnosť v oblasti aktívnych obchodov.“ [1]

V procese riadenia aktív a pasív dominuje predovšetkým časové hľadisko, t.j. doba, počas ktorej banka môže využívať zdroje, a z tohto dôvodu je veľmi dôležité vhodným spôsobom klasifikovať vkladové produkty a analyzovať výhody a nevýhody jednotlivých vkladových produktov.

Objem a kvalita vkladovej základne

Neterminované vklady zahŕňajú tú časť vkladových produktov banky, ktorá nie je v relatívne presne definovanom časovom intervale využiteľná na krytie aktívnych obchodov. Zahŕňa vklady uložené na bežných účtoch, ktoré sú často označované inými názvami, napr. vklady na videnie, denné peniaze. Sú to tie peňažné fondy, ktoré bankovní klienti ukladajú na bežné účty, aby s nimi mohli neobmedzene disponovať.

Problematika hodnotenia miesta a významu neterminovaných vkladov je v teórii rozpracovaná diferencovaným spôsobom.

Neterminované vklady sú najmenej stabilným cudzím zdrojom banky. Z hľadiska likvidity predstavujú veľké nebezpečenstvo. [2]

Uvedený názor podporuje R. O. Close [5], keď konštatuje, že kontakorenty a šekové kontá majú neistú splatnosť. Ďalej však uvádza: „Barclays má významné zostatky šekových kont, ktoré sú ako celok mimoriadne stabilné. I keď sú splatné na požiadanie, nebolo by realistické predpokladať, že všetko okrem malej časti sa stratí počas napríklad nasledujúceho jednomesačného obdobia. Banka podrobne preskúmala stabilitu svojich šekových kont a ostatné máloobchodné zostatky a vypočítala maximálne zníženie, ktoré kedy nastalo počas jedného mesiaca“.

Podobný názor prezentuje Raymond Peters [5] v pod-

mienkach Bank of America: „Napríklad vklady bez výpovednej lehoty, ktoré neprinášajú úroky, sa pohybujú zo dňa na deň a podliehajú i sezónnym výkyvom, dlhodobo sú však celkovo stabilné a náklady spojené s ich prevádzkou a zariadením sú značné“.

David Gilbert [5] hodnotí úlohu vkladov bez výpovednej lehoty v procese riadenia aktív a pasív nasledovne: „Jednou z najťažších úloh pre účastníkov procesu rizika úrokových sadzieb je otázka, čo s nástrojmi, ktoré nemajú zmluvne určenú splatnosť. Vynikajúcim príkladom sú vklady bez výpovednej lehoty. Banka môže napríklad predpokladať, že všetky vklady bez výpovednej lehoty sú definované ako krátkodobé a podliehajú okamžitému výstupnému toku. Toto je samozrejme mimoriadne konzervatívny a pravdepodobne mimoriadne nákladný pohľad na vec. Iný extrém, ktorý predpokladá, že vklady, ktoré má inštitúcia dnes, zostanú u nej navždy, by bol nezodpovedne odvážny a vytvoril by alebo by prispel k nenáležitému riziku likvidity a úrokových sadzieb. Pravda je kdesi uprostred a nemožno ju vedecky odvodiť. Mnohé inštitúcie po štúdiu správania sa vkladových zostatkov v rámci obchodného cyklu a po pochopení demografického pozadia vkladateľov odhadujú, že časť vkladov možno vyhlásiť za jadrové alebo dlhodobé vklady. Predpokladá sa, že s časťou vkladov možno ľahko pohybovať, a preto bude najlepšie, keď sa bude rátať s tým, že tieto vklady budú k dispozícii na tridsať dní. Každá banka si musí urobiť svoj vlastný dôkladný prieskum toho, od čoho závisí jej vkladová základňa“.

Neterminované vklady treba analyzovať vo vzťahu k ich účelu, ktorým je realizácia platobného styku z titulu úhrady bežných výdavkov na základe nepredvídateľnej akumulácie peňažných prostriedkov.

Postavenie a význam neterminovaných vkladov pre banku však treba analyzovať nielen z pohľadu likvidity, ale i z pohľadu nákladovosti tohto produktu pri komplexnom posúdení jeho úlohy v obchodnej politike banky.

Z pohľadu efektívnosti banky v úzkom zameraní možno tieto vkladové operácie označiť za mimoriadne nákladné. Obchodná banka musí nevyhnutne investovať značné peňažné prostriedky na vybudovanie funkčného a spoľahlivého systému platobného styku, jeho prevádzku a inováciu.

Na druhej strane poplatky za tieto služby možno označiť za symbolické a uhrádzajú iba istú časť reálnych nákladov banky. Optimalizácia efektov banky v oblasti platobného styku predstavuje aktuálny problém, ktorého dôležitosť bude perspektívne narastať v situácii minimálnych úrokových marží obchodných bánk.

Uvedený pohľad však nemožno prioritizovať. Funkčný a spoľahlivý systém platobného styku na bežných účtoch vytvára základný a nevyhnutný predpoklad pre predaj termínovaných vkladových produktov a ďalších bankových produktov.

Vklady na požiadanie vytvára podnikateľská sféra, obyvateľstvo, verejný sektor a banky. Príčinou ich vzniku je časový nesúlad medzi tvorbou a použitím zdrojov a vonkajším prejavom je vysoká dynamika zmien denných zostatkov.

Praktické skúsenosti však poukazujú na skutočnosť, že v rámci jednotlivých sektorov existuje rôzna dynamika zmien a sektor obyvateľstva v súhrne v podmienkach slovenskej ekonomiky vykazuje stabilnú úroveň vkladov. V týchto súvislostiach je globálne hodnotenie tejto skupiny vkladov ladené polemicky. Ak dokáže banka kryť svoje aktíva pri dodržaní pravidiel stanovených centrálnou bankou vkladmi na požiadanie, má teoretické predpoklady na dosahovanie vysokej úrokovej marže. Na ilustráciu uvádzam, že neterminované vklady obyvateľstva vo VÚB, a.s., za obdobie rokov 1995–1996 permanentne rástli a ich minimálny objem sa pohyboval na úrovni niekoľkých miliárd slovenských korún.

Principiálne odlišná situácia je v oblasti neterminovaných vkladov podnikateľských subjektov, kde váha týchto vkladov je podstatne vyššia a vyššia je i hodnota zmien objemu vkladov v oboch smeroch. V poslednom období (1995 až 1996 podľa jednotlivých štvrtrokov) minimálny objem vkladov vo VÚB, a.s., predstavoval asi 30 mld. Sk, pričom bol zaznamenaný maximálny pokles v priebehu jedného štvrtroka o približne 10 mld. Sk a maximálny nárast o 8 mld. Sk. Tieto odchýlky pritom predstavujú vyššiu hodnotu, ako je celkový objem neterminovaných vkladov od obyvateľstva.

Terminované vklady predstavujú pre banku pomerne stabilný peňažný zdroj na krytie aktívnych obchodov. Ekonomickou podstatou je vzdať sa práva disponovať s prostriedkami na účte na relatívne presne dohodnutý časový interval.

Terminované vklady predstavujú stabilný zdroj banky, pretože je vopred dohodnutý časový úsek, počas ktorého sú plne k dispozícii banke.

Vyššia úroveň stability terminovaných vkladov je spravidla premietnutá vo výške úrokových sadzieb, ktoré sú vyššie než v prípade neterminovaných vkladov. Cena týchto zdrojov je teda pre banku vyššia.

Aktuálny stav a štruktúra bilančných položiek slovenských bánk nevyhnutne nastojuje otázku aktuálnosti optimalizácie zdrojovej základne, pod čím chápeme jej optimálny objem a štruktúru.

Proces posilňovania zdrojovej základne v nadväznosti na aktivity banky a proces diverzifikácie vo vzťahu k existujúcim podnikateľským rizikám v úzkom poňatí vlastne znamená cieľavedomý proces zvyšovania hladiny primárnych vkladov s výrazným zameraním na stabilnejšie zdroje.

V teoretickej oblasti existujú úvahy týkajúce sa kvantitatívneho vymedzenia jednotlivých zložiek zdrojovej základne. Optimalizácia zdrojovej základne je determinovaná podnikateľskými cieľmi, ktoré preferuje banka a aktivitami, ktorými chce uvedené ciele dosiahnuť. Nevyhnutná je tiež analýza kvality bankových aktív, ktorá ako výsledok prináša spoločenskú požiadavku na zdrojovú základňu (rozsah klasifikovaných úverov atď.) a kvantifikuje očakávanú ziskovosť banky.

Na základe definovania optimalizácie zdrojovej základne možno dedukovať, že základnú orientáciu v tejto oblas-

ti v podmienkach slovenských obchodných bánk treba vidieť v smere získavania dostatočného objemu primárnych vkladov s optimálnou mierou rizika.

V teoretickej dimenzii vzájomný pomer medzi primárnymi a sekundárnymi zdrojmi je determinovaný kvalitou a štruktúrou aktív a mierou ich rizikovosti. Pre banku je mimoriadne zaujímavá, avšak v teórii málo rozpracovaná problematika stanovenia optimálneho pomeru primárnych vkladov na celkovej bilancii banky. Vágnerová [4] uvádza, že vlastný kapitál bánk a všetky cudzie zdroje od nebankových klientov by mali za ideálnych podmienok zodpovedať aktívam banky.

V konkrétnych podmienkach v súlade so svojim podnikateľským zameraním banka môže rozhodnúť o krátkodobom zvýšení svojich aktívnych obchodov, ktoré bude kryť prostredníctvom sekundárnymi zdrojmi.

Záverom k tejto problematike možno vysloviť názor, že vlastný kapitál a primárne vklady by mali kryť v dlhodobom časovom horizonte stabilné aktivity banky a sekundárne zdroje by mali kryť predovšetkým krátkodobé rozvojové aktivity banky s cieľom využiť aktuálnu situáciu na trhu.

Diverzifikácia zdrojovej základne reaguje na nevyhnutnosť chrániť banku pred úrokovými rizikami, ktoré môžu vzniknúť na trhu. Z pohľadu banky je potrebné prevažnú časť zdrojov získavať v podmienkach dynamických úrokových sadzieb, t.j. banka má možnosť operatívne reagovať. Bankové produkty založené na statických úrokových sadzbách, teda pevne stanovených, predstavujú potenciálne riziko stratových obchodov v prípade, ak sa aktívne bankové operácie opierajú o dynamické úrokové sadzby.

Primárne zdroje predstavujú najvýznamnejšiu zložku zdrojovej základne a ich výška a kvalita závisia predovšetkým od depozitnej politiky banky. V normálnych podmienkach sa pohybujú na úrovni 70 % zdrojovej základne.

Riadenie rizik

Problematika objemu a kvality vkladovej základne úzko súvisí s úlohou banky riadiť svoje riziká. Hall [5] definuje dve hlavné bankové riziká, ktoré súvisia s riadením likvidity, riziko súvisiace so získavaním zdrojov (nazýva sa új riziko likvidity) a riziko úrokových sadzieb. Riziko súvisiace so získavaním zdrojov je riziko, že banka nebude mať dostatok fondov na to, aby splnila svoje záväzky v ktoromkoľvek časovom bode. Medzi faktory, ktoré môžu prispieť k nedostatku dostupných zdrojov patria neočakávané výpadky výnosov z aktív, neočakávané čerpanie vkladov alebo úverových línií, neočakávané výdaje (bežné alebo kapitálové) a neočakávané pohyby v profile aktív a pasív. Na druhej strane riziko úrokových sadzieb sa týka neistoty, ktorej je vystavená ziskovosť banky v dôsledku možných zmien úrokových sadzieb.

Vo vzťahu k teoretickým možnostiam eliminácie rizika súvisiaceho so získaním zdrojov Hall prezentuje podnetný názor: „Keď sa pozeráme na riziko získavania zdrojov z časového hľadiska, je jasné, že riziku by sa dalo úplne predísť, keby boli aktíva a pasíva dokonale spárované. Tento pohľad však neberie do úvahy jednu z podstatných operácií, ktorú vykonávajú tí, ktorí preberajú vklady, a to

transformáciu splatnosti – banky sa snažia prispôsobiť preferenciám portfólia konečných zákazníkov, ktorí si berú pôžičku, i tých, ktorí požičiavajú, pričom tieto preferencie sú často protichodné, pretože tí, čo si berú pôžičku, dávajú prednosť dlhodobým úverom, a tí, čo požičiavajú, dávajú prednosť krátkodobým pôžičkám. Vplyvy, ktoré vytvárajú priestor bankám na transformáciu krátkodobých pasív na dlhodobé aktíva, zároveň vyžadujú, aby banky v rámci svojich bilancii pracovali s nevyrovnanou štruktúrou splatnosti aktív a pasív.“

Hall ďalej uvádza: „Samozrejme, dobre diverzifikovanú základňu vkladov, a to pokiaľ ide o splatnosť i pokiaľ ide o partnerov, považujú banky i orgány bankovej regulácie za predpoklad obozretného riadenia likvidity“ a upozorňuje, že „pri určovaní optimálnej zmesi vkladov sa musí zväziť relatívne nízka cena veľkoobchodných peňazí (osobitne pri financovaní maržového obchodu) v porovnaní s vyššou stabilitou (prinajmenšom dlhodobou) maloobchodných a termínových vkladov a potrebou zachovať dlhodobú flexibilitu nie úplným vyčerpaním trhu.“

Pri analýze rizík úrokovej sadzby Hall hypoteticky tvrdí, že banky by mohli zo svojich bilančných úverových operácií riziko úplne vylúčiť. Dosiahlo by sa to v prípade, ak by všetky úverové aktivity prebiehali na základe pevnej marže medzi úrokovými sadzbami vkladov a poskytnutých pôžičiek, t.j. ak by sa aj vklady, aj pôžičky poskytovali na základe premenných úrokových sadzieb.

V praxi si depozitné banky v dôsledku toho, že poskytujú sprostredkovateľské služby, t.j. služby, ktoré v rámci finančného systému transformujú aj riziko, aj splatnosť, držia zmes aktív a pasív, ktoré sú zároveň aj citlivé, aj necitlivé na úrokové sadzby.

Produktová politika slovenských bánk

Pod produktom rozumieme komplexnú ponuku hmotných výrobkov a služieb zákazníkom, aby ich spotrebu uspokojovali svoje potreby, požiadavky a želania. [3]

Produkt a jeho ponuka predstavuje pre banku východiskový moment v oblasti marketingového mixu. Ak by banka neponúkala dostatočne širokú škálu produktov, len ťažko by mohla naplňovať svoje strategické ciele.

Bankové produkty vzhľadom na svoju charakteristickú vlastnosť, ktorou je ich ľahké napodobňovanie, nemôžu trvale vytvárať komparatívnu výhodu pre banku v konkurenčnom zápase. I napriek tomu banka v rámci definovanej stratégie vytvára optimálnu škálu ponúkaných produktov s cieľom ich následného predaja.

Produktová politika má svoje vyústenie v nákladoch banky. Tvorba nových produktov a ich inovácia je pre banku objektívne nevyhnutná a nákladovo náročná, i keď prináša konkurenčnú výhodu len na krátky čas.

Proces vývoja nového produktu je znázornený na nasledujúcej schéme:

Proces vývoja nového produktu teda musí prejsť jednotlivými fázami a musí optimálnym spôsobom podporovať obchodnú politiku banky.

Koncepcia životného cyklu bankového produktu uľahčuje voľbu stratégie a taktických rozhodnutí v oblasti vkladových produktov.

V etape uvedenia produktu na trh banka prezentuje nový produkt a je nútená vynakladať značné peňažné prostriedky na propagáciu a distribúciu. Ekonomické efekty sú v tomto období minimálne, produkt je stratový. Konkurencia analyzuje produkt a sleduje možnosti optimalizácie tohto produktu vo vlastných podmienkach, teda znásobenie pozitívnych efektov a eliminovanie negatívnych efektov.

V tejto etape môže banka realizovať rôzne marketingové stratégie v závislosti od dôvodu zavedenia nového produktu na trh a cieľa, ktorý tým sleduje. Ak banka uvedie na trh produkt s vysokou cenou a vysokými nákladmi, uplatňuje stratégiu rýchleho zbierania. Banka môže uviesť nový produkt na trh s vysokou cenou a nízkym objemom nákladov na propagáciu, vtedy uplatňuje stratégiu pomalého zbierania. Uviesť produkt s nízkou cenou a vysokými nákladmi na propagáciu, znamená presadzovať stratégiu rýchleho prenikania. Ak banka uvedie nový produkt s nízkou cenou a malým objemom nákladov na propagáciu, uplatňuje stratégiu pomalého prenikania.

Uplatnenie konkrétnej marketingovej stratégie je determinované nielen vnútornými podmienkami banky, ale aj konkrétnou situáciou na trhu bankových produktov, predovšetkým existujúcou konkurenciou.

V etape rastu predaja produktu na základe kvalitného zvládnutia prvej fázy dochádza spravidla k rapidnému predaju produktu a produkt začína byť ziskový. Konkurencia v tejto etape sa snaží priniesť zdokonalený produkt.

Banka v tejto etape môže uplatňovať rôzne marketingové stratégie. Ak ide cestou zvýšenia kvality produktu, vylepšenia vlastností a štýlu, uplatňuje stratégiu modifikácie produktu. Ak vytvára varianty produktu a príslušenstva, uplatňuje stratégiu rozšírenia sortimentu.

Banka môže inovovať produkt s cieľom ponúkať ho novým segmentom trhu a takto realizovať stratégiu rozšírenia trhu, alebo využiť nové distribučné kanály a realizovať stratégiu rozšírenia predaja. Jednou z možností je snažiť sa získať ďalších zákazníkov znížením ceny produktu. V tomto prípade ide o stratégiu modifikácie ceny.

V etape zrelosti produktu tempo rastu predaja bankového produktu postupne klesá, klesá i jeho efektívnosť v dôsledku zosilnenia konkurenčného zápasu. Úspech závisí predovšetkým od zvolenej marketingovej stratégie. V tejto fáze možno uplatniť už spomínanú stratégiu modifikácie produktu alebo stratégiu modifikácie trhu. Ďalšou z možností je uplatniť stratégiu modifikácie marketingového mixu, čiže inovovať niektoré alebo všetky premenné marketingového mixu s cieľom reagovať na aktuálne požiadavky trhu a ekonomické ciele banky.

V etape poklesu predaja produktu nastáva situácia, keď

rapídne klesá záujem o bankový produkt a v závislosti od poklesu objemu predaja klesá i realizovaný zisk. Konkurenti buď opúšťajú trh, alebo znižujú ponuku produktov, uplatňujú reštriktívnu produktovú politiku k vybraným segmentom.

V tejto etape môže banka uplatniť stratégiu identifikácie slabých produktov, teda ponechať produkty bez zmeny s perspektívou ich vyradenia z ponuky.

V oblasti produktovej politiky by banka mala ponúkať jednak dostatočný počet produktov v rozličných štádiách životného cyklu, jednak využívať techniku portfólia produktov, ktorá umožňuje znižovať podnikateľské riziko v konkurenčnom prostredí, udržať stále zdroje príjmov, a tým zabezpečiť potrebné investície na inováciu a tvorbu nových produktov.

Rozsah ponúkaných vkladových produktov je determinovaný veľkosťou banky. Možno očakávať, že banka, ktorá disponuje veľkou bilančnou sumou, veľkým počtom organizačných miest má predpoklady ponúkať širokú škálu produktov.

Pokúsme sa naznačiť, aká je situácia na trhu vkladových produktov v Slovenskej republike.

VÚB, a.s., na základe podkladov získaných z interných dokumentov desiatich najväčších slovenských bánk spracovala hodnotenie rozsahu produktov a obchodných podmienok štandardných a špecifických produktov podľa stavu k 1. 10. 1997 a podľa stavu k 28. 2. 1997. Vzhľadom na spôsob získavania podkladov možno predpokladať isté nepresnosti, ktoré však podľa názoru autora nebudú významné.

Na základe porovnania škály vkladových produktov najväčších peňažných ústavov v Slovenskej republike podľa stavu k 1. 10. 1997 možno vyvodíť tieto závery:

- všetky hodnotené banky poskytujú svojim klientom štandardné vkladové produkty, t.j. bežné účty, vkladné knižky (s výnimkou ČSOB) v slovenských korunách a zahraničnej mene, krátkodobé a strednodobé terminované vklady;
- najväčšiu ponuku vkladových produktov mala VÚB, a.s., (24), nasleduje IRB, a.s., (18) a PKB, a.s., (17);
- najväčšiu ponuku vkladových produktov pre obyvateľstvo ponúka VÚB, a.s., (16), nasleduje PKB, a.s., (11) a SLSP, a.s., (10) spolu s Ľudovou bankou, a.s., (10);
- najväčšiu ponuku produktov pre právnické osoby ponúka IRB, a.s., (9), nasleduje VÚB, a.s., (8) a štyri banky po šiestich produktoch (ČSOB, a.s., PKB, a.s., Poľnobanka, a.s., Tatra banka, a.s.);
- špecifické vkladové produkty jednotlivých bánk sú orientované na rôzne segmenty trhu. VÚB, a.s., ponúka špecifické vkladové produkty predovšetkým bonitnej klientele (Zlatá vkladná knižka, Rentový vklad), ale tiež perspektívnej klientele (Detské sporenie). Podobný prístup; teda orientáciu na bonitnú klientelu uplatňuje Poľnobanka, a.s., (Podnikateľské konto, Progres konto) a Poštová banka, a.s., (Bonus Postkonto).

Slovenská sporiteľňa, a.s., sa v oblasti špecifických vkladových produktov zameriava na perspektívnu klientelu (Študentský sporožirový účet, Sporožirový účet EURO 26). Podobne postupuje IRB, a.s., (Sporenie na vzdelanie), Istrobanka, a.s., (Žiacka vkladná knižka).

Škálu vkladových produktov je potrebné považovať za otvorenú, vzhľadom na dynamiku jej doterajšieho vývoja a v súlade s objektívnym trendom v tejto oblasti.

Výsledky porovnania rozsahu vkladových produktov za uvedené banky podľa stavu k 28. 2. 1998 sú nasledovné:

- všetky hodnotené banky i naďalej poskytujú klientom štandardné vkladové produkty;
- vedúcu úlohu z hľadiska škály produktov si zachovala VÚB, a.s., (26 produktov, nárast ponuky o dva produkty), nasleduje IRB, a.s., (18, bez zmeny) a PKB, a.s., (17, bez zmeny);
- najširšiu ponuku vkladových produktov pre obyvateľstvo má VÚB, a.s., (17 produktov, nárast o jeden produkt), nasleduje PKB, a.s., (11 produktov, bez zmeny), SLSP, a.s., (10, bez zmeny) spolu s Ľudovou bankou, a.s., (10, bez zmeny);
- najširšiu ponuku vkladových produktov pre právnické osoby ponúka IRB, a.s., (9 produktov, bez zmeny) a VÚB, a.s., (9 produktov, nárast o jeden produkt);
- v oblasti špecifických vkladových produktov zmena nastala v Poštovej banke, a.s., ktorá ponúka nový produkt pre občanov v dôchodkovom veku SENIOR KONTO v nadväznosti na dohodu Sociálnej poisťovne a slovenských bánk v oblasti zasielania dôchodkov bezhotovostnou formou na osobné účty od 1. 1. 1998.

Záver

Produktová politika predstavuje významnú oblasť činnosti obchodnej banky. Predpokladom účinnej produktovej politiky je existencia optimálnej stratégie banky a na ňu nadväzujúca segmentácia klientov;

- produkt predstavuje východiskový moment v oblasti marketingového mixu, pretože uspokojuje súčasné a potenciálne potreby klientov. V oblasti riadenia vkladových produktov je potrebné skúmať rozsah a kvalitu produktov v závislosti od ďalších premenných – ceny, komunikácie, distribúcie a personálu;
- z hľadiska efektívnosti je potrebné, aby banka ponúkala dostatočný počet produktov v rôznych štádiách životného cyklu a vhodnými úpravami svojich produktov optimalizovala trvanie týchto štádií s primárnym cieľom predĺžiť etapu zrelosti produktu;
- vkladové produkty vzhľadom na charakteristickú vlastnosť, ktorou je ich ľahké napodobňovanie, nemôžu trvale vytvárať komparatívnu výhodu pre banku v konkurenčnom zápase. I napriek tomu možno predpokladať, že permanentná inovácia produktov predstavuje pre banky, ktoré chcú byť dlhodobou úspešné, objektívnu nevyhnutnosť;
- na trhu vkladových produktov v Slovenskej republike dominuje VÚB, a.s., za ňou na ďalších miestach sa umiestnili IRB, a.s., a PKB, a.s.

Použitá literatúra:

1. Makúch, J. a kol.: Bankové operácie, EMKA Bratislava 1996.
2. Petrjánošová, B.: Pasívne činnosti komerčných bánk, Biatec 1994, č. 5.
3. Torres, M., Bernardo, I.: Marketing bankových služieb, EMKA Bratislava, 1. vydanie 1996.
4. Vágnerová, S.: Hodnotenie podnikateľskej činnosti bánk, Biatec 1997, č. 2.
5. Wilson, J. S. G. a kol.: Manažment bankových aktív a pasív.

PAVOL BLAHO

1867–1927

Medzi najaktívnejších reprezentantov slovenského národno-politického a hospodárskeho života z prelomu 19. a 20. storočia, usilujúcich sa o hmotné i kultúrne povznesenie Slovákov v Rakúsko-Uhorskej monarchii a neskôr i v novej Československej republike, bezpochyby patril Dr. Pavol Blaho. Narodil sa 25. marca 1867 v Skalici, v meste s bohatými tradíciami, ktoré v tom čase bolo akýmsi centrom celého Záhoria. Do tohto regiónu smerovala väčšina Blahových hospodárskych, finančných, ale aj kultúrnych aktivít. Prvé školské roky strávil na nižšom gymnáziu v rodnom meste, kam ho rodičia zapísali ako 11-ročného, a neskôr pokračoval v štúdiu na vyššom gymnáziu v Trnave, ktoré v roku 1887 ukončil maturitou. Vojenskú službu absolvoval v Pešti a vo Viedni, kde sa v októbri 1889 stal poslucháčom medicíny na tamojšej univerzite.

V lete 1893 odišiel na pozvanie P. V. Rovniaka do Ameriky. Pracoval v redakcii Amerikánsko-slovenských novín, cestoval po amerických mestách, písal do miestnych časopisov, prednášal a zároveň zakladal pobočky Národného Slovenského Spolku. Po ukončení štúdia medicíny v roku 1898 si otvoril malú ordináciu v Skalici a začal vykonávať lekársku prax. Popri lekárskej činnosti sa zameriaval na zakladanie potravných a peňažných družstiev, organizovanie spolkovej činnosti, zakladanie peňažných ústavov, ľudových knižníc, spolkov triezvosti, vydávanie novín a časopisov i vzdelávanie mládeže. V roku 1898 založil Gazdovsko-potravný spolok v Skalici a sám vypracoval stanovy a obchodné knihy tohto spolku, ktorého vznik bol impulzom na zakladanie podobných spolkov a družstiev na západnom Slovensku. Ďalšie potravné družstvo vzniklo jeho zásluhou v roku 1901 v Gbeloch a o sedem rokov neskôr aj úverné družstvo. Práve družstvám pripisoval Blaho veľký význam s presvedčením, že môžu zmierniť hospodársku biedu ľudu. Podľa vzoru mliekarny v moravských Vnorovách zostavil stanovy Rolníckeho mliekarenského družstva v Skalici, ktoré uviedol do prevádzky začiatkom roku 1904. Nasledovalo Družstvo na nákup a speňaženie ľudového priemyslu, ktorého cieľom bolo organizovanie obchodu so slovenskými výšivkami a mnohé iné. Popri organizátorskej práci v oblasti družstevníctva sa Blaho venoval i publikačnej, novinárskej a osvetovej činnosti. V roku 1898 začal vydávať ľudový kalendár Nová domová pokladnica s národno-hospodárskym obsahom, ktorý vychádzal až do vypuknutia vojny. O rok neskôr stál spolu s Dr. Vavrom Šrobárom pri zrode časopisu Hlas, založil a zároveň bol redaktorom časopisu Pokrok a Ľudových novín. Od roku 1906 až do vojny zvolával v Skalici roľnícke zjazdy s národno-roľníckym programom. Po zabezpečení finančných prostriedkov dal v roku 1905 vybudovať kultúrny dom v Skalici pod názvom Katolícky dom so spolkovými miestnosťami, múzeom, knižnicou a divadelnou sálou.

Výsledkom jeho politických snáh bolo zvolenie za poslancu uhorského snemu za okres Svätý Ján roku 1906 a druhýkrát roku 1910. V roku 1912 P. Blaho uskutočnil

druhú cestu na americký kontinent. Počas tohto pobytu absolvoval prednáškové turné po mnohých amerických mestách, ktorých hlavnou témou boli národohospodárske pomery na Slovensku a vysťahovalecká otázka. Počas prvej svetovej vojny pôsobil ako lekár vo vojenských nemocniciach v Kroměříži a v Stoličnom Belehrade. Po zostavení Slovenskej národnej rady roku 1918 stal sa jej členom, ale následkom choroby spočiatku žiadnu aktivitu nevyvíjal. Neskôr bol menovaný za člena „prvej dočasnej vlády na Slovensku“ a zo Skalice

organizoval preberanie moci novou československou vládou na západnom Slovensku. V decembri ho ústredná vláda v Prahe menovala za vládneho referenta pre poľnohospodárstvo a v rokoch 1918–1920 bol zároveň členom Revolučného Národného zhromaždenia. Po založení Národnej a republikánskej strany roľníckej v Bratislave roku 1919 bol zvolený za jej predsedu a vykonával aj funkciu podpredsedu parlamentného klubu agrárnej strany. Od roku 1920 bol poslancom Národného zhromaždenia, predsedom Dozorného výboru Ústredného družstva v Bratislave a zakladateľom i predsedom Nitry, úč. spol. pre hospodárstvo, obchod a priemysel. Pôsobil aj ako predseda Zemedelskej rady v Bratislave a spolupodieľal sa na odstraňovaní nedostatkov pozemkovej reformy.

Pavol Blaho nebol len družstevník, politik a publicista, ale aktívne sa podieľal i na formovaní slovenského bankovníctva. V novembri 1906 vydal zakladajúci prospekt Obchodnej banky v Skalici s účastinným kapitálom 100 tisíc korún. Po viac ako ročných prípravách banka začala svoju činnosť v januári 1908 a od jesene toho istého roku P. Blaho pripravoval vznik nového peňažného ústavu pod názvom Roľnícka a priemyselná banka vo Veľkých Levároch, ktorá začala pracovať 1. júna 1909. Podobne ako v prípade Obchodnej banky bol zvolený za predsedu správnej rady. Situácia Levárskej banky sa po problémoch v roku 1914 postupne stabilizovala a jej dobré obchodné výsledky jej umožnili fúziu s Meštianskou bankou v Topoľčanoch roku 1917 a o dva roky neskôr s Obchodnou bankou v Skalici. Začiatkom roku 1919 bolo preložené sídlo banky do Malaciek a koncom toho istého roku do Bratislavy. Na IX. valnom zhromaždení bol akciový kapitál banky zvýšený na 50 mil. korún a v zmysle zmluvy s Michalom Bosákom, prezidentom Bosak State Bank, a uznesením valného zhromaždenia konaného dňa 31. augusta 1920 sa zmenila na Americko-slovenskú banku so sídlom v Bratislave. Bosáková banka prevzala účasť v hodnote 15 miliónov korún na vlastný účet, určené na predaj v Amerike. Banka vykonávala všetky druhy obchodov s dôrazom na poukazové transakcie medzi Amerikou a Československom, pričom mala zastúpenie aj v Amerike. Pavol Blaho pôsobil ako predseda, resp. podpredseda správnej rady Americko-slovenskej banky až do svojej smrti. Zomrel ako 60-ročný 29. novembra 1927 v Bratislave.

Mgr. Miloš Mazúr

LIPTOVSKÁ ÚVERNÁ BANKA

Z DEJÍN PEŇAŽNÍCTVA V LIPTOVSKOM SV. MIKULÁŠI

Mgr. Dana Kancelová
Národná banka Slovenska

Oblasť Liptova zaujala v priebehu 19. storočia popri Turci významné postavenie v politickom, kultúrnom a hospodárskom živote Slovákov. Dejiny peňažníctva sa začali na Liptove písať na jeseň roku 1846, keď štúrovec Michal Šoltés založil vo Važci sporiteľnicu, ľudovo nazývanú úspornica, pre miestnych remeselníkov a roľníkov.

O rok neskôr vznikla **Sporiteľnica Vrbicko-Sväto-Mikulášska**, pri zrode ktorej stál národovec a vydavateľ slovenskej tlače Gašpar Fejérpataky-Belopotocký. Podľa pôvodne zachovaných po slovensky písaných stanov mala okrem podpory sporivosti dávať majetnejším príležitosť svojou istinou poslužiť menej solventným v ich úverovo-obchodných aktivitách. Stanovy sporiteľnice sú zaujímavé tým, že na rozdiel od ostatných hospodárskych spolkov boli účastinári povinní platiť len tzv. základnú sumu 10 zlatých a namiesto vopred určených vkladov boli viazaní mesačne priplácať aspoň jeden zlatý. Tieto splátky sa považovali za podiel, ktorý mohol byť vyplatený po troch rokoch so 6 % úrokom. Minimálne vklady členov i nečlenov spolku sa stanovili na 30 grajciarov a boli úrokované štyrmi percentami. Sporiteľnica v snahe vyjsť vkladateľom v ústrety mala vlastných zberateľov vkladov, ktorí chodiac po dedinách vyberali a prinášali vklady do spolkovkej pokladne.

Správa sporiteľnice pozostávala výlučne z účastinárov a tvorili ju predseda, podpredseda, 6-členný výbor, dvaja účtovníci, pokladník a tzv. listovník. Už krátko po svojom vzniku zaznamenala sporiteľňa prvé úspechy, keď v novembri 1847 po dvoch mesiacoch pôsobenia mala upísaných 130 účastín.

Po jej zániku bolo údajne v r. 1861 v Liptovskom Svätom Mikuláši založené úverné družstvo s názvom **Súkromný sporiteľný spolok**, o pôsobení ktorého nemáme bližšie informácie. Vznik tohto a jemu podobných spolkov po celom Slovensku umožnil cisársky patent z novembra 1852, ktorý dovoľoval v Uhorsku zakladať okrem cirkevných a kultúrnych aj peňažné a úverové korporácie.

Doložená je až existencia **Liptovského vzájomného výpomocného spolku** (Liptauer Wechseleitiger Aushilfsverein), ktorý v decembri 1866 založili lekár Dr. Fridrich Ullmann a lekárnik Eudovít Ballo. Stanovy tohto spolku

G. F. Belopotocký, zakladateľ
Vrbicko-Sväto-Mikulášskej
sporiteľne

(písané v slovenčine) však potvrdil zmenkový súd v Pešti až o tri roky neskôr. Spolok združoval mikulášskych živnostníkov a obchodníkov, ktorých cieľom bolo „bezpečne uložiť a pozvoľne rozmnožovať svoje úspory a zaopatriť si ľahko prístupný úver“. Stanovy zavazovali každého účastinára zaplatiť vstupný poplatok jeden zlatý za každú účastínu na zriaďovacie a prevádzkové náklady a potom jedenkrát týždenne, pravidelne v utorok po trhu alebo jarmoku prispievať minimálnym vkladom 50 grajciarov na preddavky k úverom. Členovia spolku mohli požiadať o úver až do výšky 10-násobku svojho ročného vkladu alebo do takej sumy, na akú si našli dvoch ručiteľov. Úvery sa vyplácali dvakrát mesačne s rovnakým 6 % úrokom, aký bol pripisovaný jedenkrát mesačne na vklady.

Správnymi orgánmi spolku bolo valné zhromaždenie účastinárov a tzv. vedúci výbor. Valné zhromaždenie schádzajúce sa jedenkrát ročne schvaľovalo ročné súvahy, zmeny stanov, výšku úrokovej sadzby a menovalo a odvolávalo všetkých funkcionárov. Vedúci výbor zložený zo správcu, podsprávcu, 10 členov a 4 náhradníkov mal na starosti bezprostrednú správu spolku. Keďže boli v tom období v obehu šesťgrajciarové mince, ľudovo bol spolok nazývaný aj „šestákový spolok“.

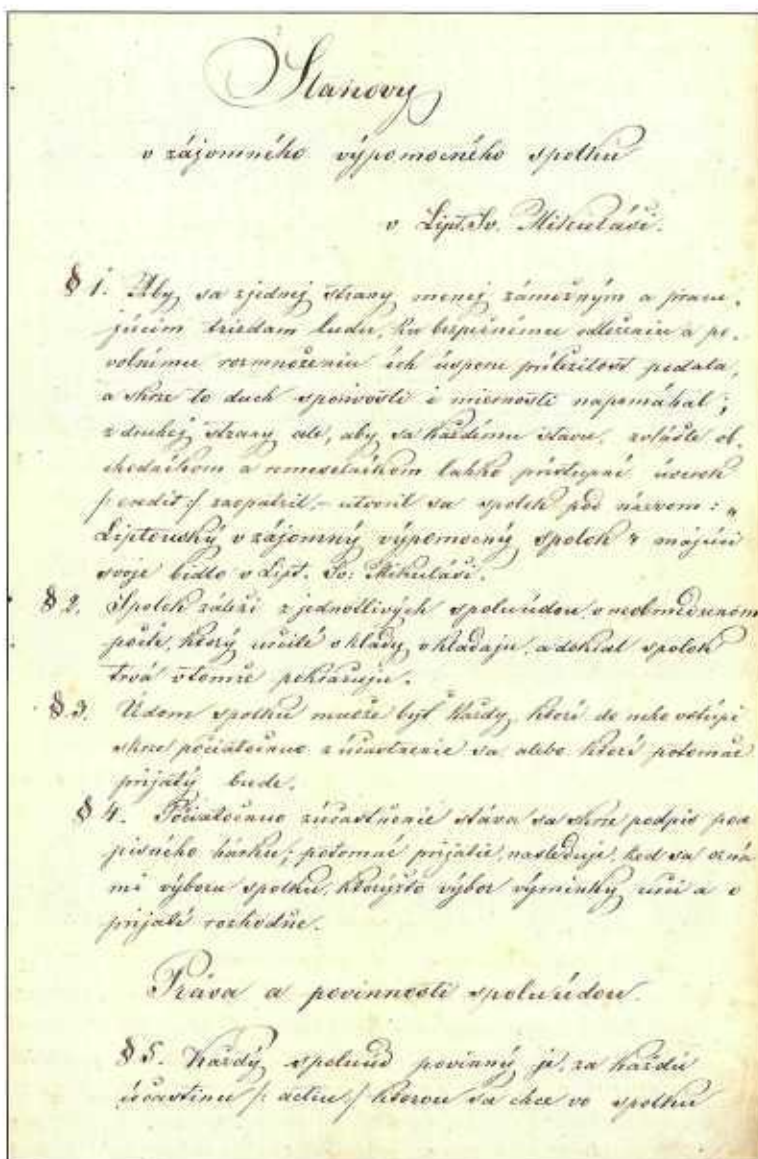
Priaznivý vývin umožnil zakladateľom spolku vytvoriť z neho už v roku 1870 účastinnú spoločnosť s názvom **Liptovská sväto-mikulášska sporiteľňa** (Liptó Szent Miklós Sparkassa alebo Liptó Szentmiklósi takárpénztár). Základný kapitál sporiteľne pozostával z 800 na meno znejúcich účastín po 50 zlatých, spolu teda zo 40 tisíc zlatých. Na rozdiel od výpomocného spolku, ktorý bol založený predbežne na desať rokov, sporiteľňa nemala dobu trvania ohraničenú. Jej organizáciu malo v rukách riaditeľstvo a dozorná rada, ktorých volilo valné zhromaždenie účastinárov na tri roky. Činnosť ústavu bola zameraná na prijímanie vkladov a ich úročenie s cieľom „pozdvihnúť sporivosť a poskytovať pôžičky,“ ktoré sa mali stať ľahko dosiahnuteľnými pre všetky spoločenské triedy bez rozdielu národnosti alebo náboženstva a s ich pomocou sa mal podporovať priemysel, hospodárstvo a obchod hlavne na území Liptovskej stolice.

Opodstatnenosť založenia sporiteľne bola neustále potvr-

dzovaná jej prosperitou. Tento peňažný ústav vždy vedel citlivo zareagovať na vonkajšie dianie vo svete i v krajine a o jeho životaschopnosti svedčilo aj neustále zvyšovanie účastinného kapitálu, ktorý z pôvodných 40 tisíc zlatých vzrástol počas dvadsiatich rokov štvornásobne, aby po vzniku ČSR v r.1918 prekročil hranicu 1 milióna korún. Súbežne so zvyšovaním účastinného kapitálu rástli i jeho aktíva a pasíva, najmä vklady prostredníctvom peňažných zásielok liptovských vystahovalcov z Ameriky. Financovaním a úverovaním malých a stredných živnostníkov, obchodníkov, ale aj továrníkov sa Liptovská sväto-mikulášska sporiteľňa vo veľkej miere zaslúžila o rozvoj drevárskeho, liehovarnického a garbiarskeho priemyslu na Liptove. Jej najväčšími obchodnými partnermi boli Starkovská továreň na rafinériu liehu a elektráraň, zásobujúca elektrickým prúdom celý Liptovský Svätý Mikuláš, Firma Haas a spol., továreň na glej, a Malužinská továreň na rámy, úč. spol., Malužiná. Po dostavbe Košicko-bohumínskej železnice (1866–1872), ktorá umožnila dovoz kožiarskych surovín a materiálu z cudziny, patrili k hlavným klientom sporiteľne aj mikulášske továrne na remeň: Hubka & syn, Milan Žuffa a Igor Pálka. Je zaujímavé, že mená popredných predstaviteľov týchto spoločností nachádzame medzi najvýznamnejšími funkcionármi a akcionármi sporiteľne. Kým jej prví aktívni činitelia (Lajos Ballo, Hermann Stark, Samuel Haas, Fridrich Ulmann) pochádzali výlučne z vyšších neslovenských kruhov, postupne do správy ústavu i kruhu účastinárov prenikali slovenskí továrníci, okrem majiteľov spomínaných koželužní (Lackovci, Žuffovci, Hubkovci) aj reprezentanti slovenskej inteligencie, napr. poslanec a právnik Ján Ružiak, alebo Dr. Mikuláš Pružinský, neskorší minister financií Slovenského štátu.

Úspešný chod sporiteľne narušila až prvá svetová vojna. Ani v Mikuláši sa v tom čase nevyhli povinnosti upisovať vojnové pôžičky a poukazovať časť zisku na tzv. vojnovú starostlivosť. Dlhodobá hospodárska stagnácia obchodu a priemyslu viedla k obmedzovaniu výroby, poklesu zárobkov a tým i úspor. Po vzniku ČSR sa k tomu pridal ďalší priťažujúci faktor – tvrdý konkurenčný boj s neporovnateľne vyspelejším českým priemyslom a kapitálom. A napokon zákon č. 302 zo 14. apríla 1920 upravujúci právne pomery sporiteľní prinútil aj Liptovsko-sväto-mikulášsku sporiteľňu, keďže nevyužívala prebytky zo svojich obchodov na „všeprospešné ciele“ a nebola spravovaná mestom ani župou, zmeniť názov firmy na **Liptovská úverná banka**. Základná istina banky vtedy predstavovala 3 milióny korún, ktoré boli rozdelené na 1000 účastín znejúcich na meno, a to po 300 korunách. Menšou úpravou stanov boli presne vymedzené okruhy jej pôsobnosti:

- príjem a úrokovanie peňažných vkladov na knižky a bežné účty,
- eskont a reeskont zmeniek, obchodných poukázok a zrebobateľných cenných papierov a ich ústrižkov,

Stanovy vzájomného výpomocného spolku v Liptovskom Sv. Mikuláši z r. 1866

- poskytovanie pôžičiek na zálohy,
- nákup a predaj hnuťelného a nehnuteľného majetku na vlastný alebo cudzí účet,
- príjem cenností do depozitov,
- zakladanie hospodárskych, obchodných a priemyselných podnikov a príjem zastupiteľstiev asekuračných spoločností,
- obchod s akýmkoľvek druhom tovaru, ktorý sa zmenou stanov v apríli 1933 obmedzil iba na príležitostnú kúpu a predaj tovaru, surovín a nehnuteľností na záchranu vlastných pohľadávok.

Určité zmeny v stanovách sa dotkli aj činnosti orgánov banky. Valné zhromaždenie, kde sa každej účastine rovnal jeden hlas, malo naďalej právo jedenkrát ročne rozhodovať o najdôležitejších záležitostiach. Predstavenstvom banky sa stala tzv. správa. Bola to skupina šiestich až dvanástich členov volených valným zhromaždením na 3 roky, z ktorých aspoň 2/3 museli byť obyvateľmi liptovsko-mikulášskeho okresu. Každý z členov bol povinný zložiť do pokladne ústavu ako zábezpeku 50 na vlastné meno upísaných účastín spolu s ús-

Účastina Liptovskej úvernej banky z r. 1920

trížkami. Správa sa starala o imanie spoločnosti, uskutočňovala všetky obchody a prostredníctvom voleného predsedu a dvoch podpredsedov zastupovala banku navonok. Valné zhromaždenie volilo i tzv. dozorný výbor pozostávajúci z piatich až siedmich členov, ktorí vkladali do bankovej pokladne 25 vlastných účastín. Povinnosťou dozorného výboru bolo dohliadať na bezproblémový chod ústavu. Vrchným dozom bolo poverené v zmysle vládneho nariadenia č. 465 Zb. z. a. n. z 27. júla 1920 ministerstvo financií, ktoré ho vykonávalo prostredníctvom vládneho komisára, prítomného na všetkých poradách správnych orgánov s právom veta.

Nové stanovy boli oproti predchádzajúcim podstatne striktniejšie, pretože kým ešte v r. 1920 člen správy alebo dozorného výboru mohol zastávať ďalších desať úradov, v r. 1932 to už v záujme čo najlepšej reprezentácie banky nebolo možné. Rovnako aj akýkoľvek príbuzenský vzťah s funkcionármi ústavu vylučoval možnosť voliteľnosti do orgánov banky.

Práve v čase vydania nových stanov, ale i trvajúcej hospodárskej krízy predostrela Dunajská banka v Bratislave svoj návrh na odkúpenie väčšiny účastín Liptovskej úvernej banky. Oba peňažné ústavy uzavreli dohodu s nasledujúcim obsahom:

1. Liptovská úverná banka po zvýšení svojho akciového kapitálu na 5 mil. korún vydaním nových účastín, predala 1600 z nich Dunajskej banke po 850 korún. Zvyšných 1400 kusov účastín boli oprávnení upisovať starí účastinári liptovskej banky po 800 korún a to na päť starých účastín jednu novú so 6 % úrokom.

2. Dunajská banka mohla v prípade záujmu odkúpiť aj časť starých účastín Liptovskej úvernej banky za pôvodnú cenu 800 korún za kus.

3. Dunajská banka mohla prediť účastiny z novej emisie výhradne len Liptovskej banke, a to za takých istých podmienok ako pri kúpe.

4. Liptovská úverná banka potvrdila účasť zástupcov Dunajskej banky ako svojho najväčšieho účastinára na riadení banky tým spôsobom, že do správy i dozorného výboru mohol bratislavský ústav delegovať po dvoch svojich členoch.

5. Dunajská banka sa v záujme garantovania nezávislosti Liptovskej úvernej banky zaviazala, že počas nasledujúcich desiatich rokov nepodnikne žiadne kroky, ktoré by ohrozili jej samostatnosť.

Ako však vyplýva zo zápisníc správy mikulášskej banky, z ich vlastnej iniciatívy vzišiel neskôr podnet k fúzii s Nemecko-lupčianskou úvernou bankou v Nemeckej Lupči. Po podrobnejšom preskúmaní ich finančnej situácie

dospela ale správa ústavu k záveru, že by takýto krok banke skôr uškodil, ako prospel.

Z ekonomického hľadiska bola najhorším obdobím pre Liptovskú úvernú banku jednoznačne druhá svetová vojna. Po vzniku Slovenského štátu a následnej realizácii tzv. protižidovských zákonov boli poprední funkcionári ústavu suspendovaní vládou mocou a v marci 1940 bol za prokuristu dosadený prívrženec režimu Alojz Posluch, zastupujúci na valnom zhromaždení až 78 % všetkých účastín. Počas ďalších rokov ublížilo dobrému menu ústavu okrem iného i zlé hospodárenie s majetkom, čo sa prejavilo rapidným poklesom vkladov. Každoročné stratové bilancie boli usporiadané až úplnou likvidáciou banky, ktorá bola nariadená zákonom č. 11 zo 16. januára 1941 Slovenského zákonníka a vykonaná výnosom ministerstva financií č. 27.365/41-VI/16 z 22. decembra 1941. Za likvidátora bola určená Sedliacka banka, úč. spol., Bratislava. Od 1. januára 1942 sa Liptovská úverná banka stala filiálkou Sedliackej banky a na jej čele sa postupne striedali rôzni provládni stúpenici.

Tento stav pretrval až do vydania výnosu Povereníctva financií č. 1204/48-VI/18 zo 4. júna 1948, na základe ktorého bola Sedliacka banka spolu so svojimi filiálkami včlenená do Slovenskej banky, zlúčenej zakrátko s Tatra bankou do Slovenskej Tatra banky, národný podnik, Bratislava.

Výmaz Liptovskej úvernej banky z firemného registra bol uskutočnený až v r. 1950, keď sa ako jej posledný právny nástupca uvádza Slovenská všeobecná úverná banka, národný podnik v likvidácii.

Liptovská úverná banka spolu so všetkými predchodcami poskytovaním finančných služieb obyvateľstvu Liptova vyplňala po dobu takmer jedného storočia medzeru v úverovaní tohto regiónu a vďaka serióznemu prístupu a celku rovnomernému vývoju sa tešila veľkej dôvere svojich klientov.

Z rokovania Bankovej rady NBS

Dňa 14. mája 1998 sa uskutočnilo 14. rokovanie Bankovej rady NBS pod vedením jej guvernéra Vladimíra Masára. BR NBS schválila konkretizáciu menového programu NBS na rok 1998. Dôvodom konkretizácie je úprava hodnôt menového programu podľa definitívnych údajov za predchádzajúci rok, ako aj posúdenie menového vývoja v prvých mesiacoch roku 1998. Základné zámery a ciele NBS (miera inflácie 5,6-5,9 %, udržanie fixného nominálneho výmenného kurzu v rámci stanoveného fluktuálneho pásma 7 %) zostávajú nezmenené. Konkretizácia menového programu na tento rok sa vyznačuje len miernou úpravou údajov k 31. 12. 1997. Konkretizovaný menový program nevažuje so zmenou nástrojov menovej politiky na rok 1998. V materiáli sa konštatuje, že doterajšia realizácia menovej politiky je opodstatnená a udržateľná. Jednou z najdôležitejších zmien je rozhodnutie BR NBS o nahradení DEM v menovom koši SKK novou menou EURO s účinnosťou od 1. 1. 1999. NBS tak reaguje na integračné a globalizačné trendy v Európskej únii.

BR NBS ďalej schválila správu o menovom vývoji v SR za rok 1997. Správa sa zaoberá menovým, ako aj celkovým hospodárskym vývojom v roku 1997, pričom upozorňuje aj na negatívne tendencie, ktoré sprevádzali daný rok. Menová politika v roku 1997 kontinuálne nadviazala na menové programy z predchádzajúcich rokov s cieľom udržania vonkajšej a vnútornej stability meny. Základné ciele menovej politiky v roku 1997 boli splnené. Národná banka Slovenska predloží správu v zmysle zákona č. 566/1992 Zb. o NBS na rokovanie NR SR.

BR NBS sa zaoberala i auditorskou správou k účtovnej závierke NBS k 31. 12. 1997. BR NBS s uspokojením konštatuje, že nezávislý zahraničný audítor, určený Najvyšším kontrolným úradom, vyjadril názor, podľa ktorého účtovné výkazy NBS zobrazujú verne vo všetkých významných aspektoch finančnú situáciu banky k 31. decembru 1997 a výsledky jej činnosti za uvedený rok sú v súlade so zákonom č. 563/1991 Zb. o účtovníctve a príslušnými zákonmi a predpismi Slovenskej republiky.

-JO-

Ochrana veriteľov na Slovensku

Na Slovensku pôsobí už päť rokov INTERCREDIT Bratislava, dcérska spoločnosť rakúskeho spolku na ochranu veriteľov Kreditschutzverband von 1870 a jednej z najvýznamnejších poisťovacích spoločností sveta COFACE z Francúzska. Hlavným cieľom tejto spoločnosti je prispievať k ochrane pred platobnou neschopnosťou, a to v dvoch rovinách. Vystupuje ako ratingová agentúra a hospodárska databanka, ktorá poskytuje obchodné informácie založené na aktuálnom preverovaní, predstavujúce podrobný profil súčasného alebo potenciálneho obchodného partnera, tuzemského či zahraničného, vrátane jeho bonity a platobnej morálky. Súčasne plní úlohu inkasnej agentúry a ponúka svojim klientom komplexné služby v oblasti vymáhania neuhradených pohľadávok doma i v zahraničí.

-POL-

EXIMBANKA SR bilancovala

Exportno-importná banka Slovenskej republiky uzatvorila prvý kalendárny rok, v ktorom sa predstavila verejnosti aj odborným kruhom ako nový subjekt na finančnom trhu Slovenskej republiky. Prvých šesť mesiacov po vzniku sa banka zamerala najmä na vytváranie nevyhnutných organizačných, personálnych, materiálo-technických, systémových a iných predpokladov, potrebných pre plnohodnotnú činnosť tejto špecifickej inštitúcie. Sústredila sa tiež na budovanie vzťahov s medzinárodnými organizáciami a zahraničnými bankami. Dobudovanie banky malo dopad na rast prevádzkových nákladov. Vo výnosovej časti dominovali výnosy z finančných činností, vyplývajúce najmä z medzibankových operácií. Výnosy spojené s poisťovacou činnosťou boli vytvorené najmä z dohodnutého poistného súvisiaceho s poisťovaním vývozných úverov. EXIMBANKA SR k 31. 12. 1997 prekročila plánovaný hospodársky výsledok a dosiahla disponibilný zisk vo výške 51 948 tis. SK.

-POL-

Otázky verejného dlhu

V dňoch 21.-22. mája 1998 sa v Bratislave uskutočnilo 8. pracovné stretnutie zástupcov krajín OECD a transformujúcich sa ekonomík, zaoberajúce sa otázkami verejného dlhu. Zúčastnili sa na ňom zástupcovia 28 krajín, najmä pracovníci ministerstiev financií a centrálnych bánk. Rokovanie bolo zamerané na faktory podmieňujúce a ovplyvňujúce splatnosť dlhopisov a využitie informačných technológií pri riadení a usmerňovaní dlhu. Významnou súčasťou tohto dvojdňového stretnutia bola otvorená a prakticky orientovaná diskusia, v ktorej sa zástupcovia jednotlivých krajín zamerali napr. na charakteristiku trhov ako základného predpokladu pre úspešné financovanie verejných potrieb, na postupy pri uskutočňovaní emisných programov so zameraním predovšetkým na úroveň nákladov a mieru rizikovosti.

-IP-

Národnú banku Slovenska zastupoval na stretnutí Ing. J. Jánošík (vpravo), riaditeľ odboru bankových obchodov.

VYBRANÉ UKAZOVATELE HOSPODÁRSKEHO A MENOVÉHO VÝVOJA SR
SELECTED INDICATORS ON ECONOMIC AND MONETARY DEVELOPMENTS OF THE SR

NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA

Ukazovateľ	Merná jednotka	1995	1996	1997	1997		1998	Unit	Indicator
					1.	2.			
REÁLNA EKONOMIKA									
Hrubý domáci produkt ^{1) 2)}	mld. Sk	517,1*	553,1*	586,8*				Sk billion	Gross domestic product ^{1) 2)}
Medziročná zmena HDP ³⁾	%	6,8*	6,9*	6,5*				%	Year-on-year change of GDP ³⁾
Miera nezamestnanosti ⁴⁾	%	13,1	12,8	12,5	13,4	13,6	13,4	%	Unemployment rate ⁴⁾
Spotrebiteľské ceny ³⁾	%	9,9	5,8	6,1	7,2	7,5	7,2	%	Consumer prices ³⁾
OBCHODNÁ BILANCIA ²⁾									
Vývoz (fob)	mil. Sk	255 096	270 643	295 574	24 242	52 585	86 249	Sk million	Export (fob)
Dovoz (fob)	mil. Sk	261 862	340 903	345 049	29 488	63 252	102 897	Sk million	Import (fob)
Saldo	mil. Sk	-6 766	-70 260	-49 475	-5 246	-10 667	-16 648	Sk million	Balance
PLATOBNÁ BILANCIA ²⁾									
Bežný účet	mil. Sk	11 637,0	-64 301,0	-45 280,0	-4 734,0	-11 678,0	-16 196,0	Sk million	Current account
Kapitálový a finančný účet	mil. Sk	29 396,0	64 625,1	54 055,4	1 735,0	7 466,3		Sk million	Capital and financial account
Celková bilancia	mil. Sk	46 947,0	7 367,9	1 776,2	-4 509,0	-2 745,7		Sk million	Overall balance
DEVÍZOVÉ REZERVY ⁴⁾									
Celkové devízové rezervy	mil. USD	5 147,5	5 685,5	6 488,5	7 023,8	7 083,5	6 981,7	USD million	Total foreign exchange reserves
Devízové rezervy NBS	mil. USD	3 418,4	3 473,3	3 284,9	3 161,1	3 202,1	3 142,8	USD million	Official reserves of NBS
ZAHRAŇIČNÁ ZADĹZENOSŤ ⁴⁾									
Celková hrubá zahraničná zadĺženosť	mld. USD	5,8	7,8	9,9	10,5	10,5		USD billion	Total gross foreign debt
Zahraníčná zadĺženosť na obyvateľa SR	USD	1 099	1 473	1 867	1 990	1 982		USD	Gross foreign debt per capita
MENOVÉ UKAZOVATELE									
Devízový kurz ⁵⁾	Sk/USD	29,735	30,647	33,616	35,137	35,322	35,041	Sk/USD	Exchange rate ⁵⁾
Peňažná zásoba [M2] ⁴⁾	mld. Sk	357,0	416,2	453,9	446,9	452,5	444,5	Sk billion	Money supply [M2] ⁴⁾
Medziročná zmena M2 ³⁾	%	19,1	16,6	8,9	10,3	11,5	9,1	%	Year-on-year change of M2 ³⁾
Úvery podnikom a obyvateľstvu ⁴⁾	mld. Sk	307,1	361,3	370,1	365,9	369,1	373,5	Sk billion	Credit to enterprises and households ⁴⁾
Diskontná sadzba ⁶⁾	%	12,0/11,0/9,75	9,75 / 8,8	8,8	8,8	8,8	8,8	%	Discount rate ⁶⁾
ŠTÁTNY ROZPOČET ^{2) 4)}									
Prijmy	mld. Sk	163,1	166,3	180,8	16,4	26,0	43,9	Sk billion	Revenue
Výdavky	mld. Sk	171,4	191,9	217,8	12,9	25,8	42,8	Sk billion	Expenditure
Saldo	mld. Sk	-8,3	-25,6	-37,0	3,5	0,2	1,1	Sk billion	Balance
PRIMÁRNY TRH									
Priemerná úroková miera									Average interest rate
- jednoročné vklady	%	13,00	9,43	10,33	10,69	10,67	10,73	%	- 12 -month deposits
- krátkodobé úvery	%	17,69	14,29	17,31	20,77	20,77	20,50	%	- short-term loans
- krátkodobé čerpané úvery	%	16,26	13,27	18,88	21,56	21,81	20,58	%	- short-term new loans
PEŇAŽNÝ TRH									
Priemerná úroková miera z medzibank. vkladov (BRIBOR) **									Average interbank deposit interest rate (BRIBOR) **
- overnight	%	5,67	11,57	24,18	16,69	17,22	11,12	%	- overnight
- 7-dňová	%	5,94	11,79	23,93	19,99	21,12	15,31	%	- 7-day
- 14-dňová	%	6,14	11,82	23,60	21,03	21,60	16,67	%	- 14-day
- 1-mesačná	%	6,54	11,87	23,50	23,07	22,82	18,70	%	- 1-month
- 2-mesačná ⁷⁾	%	8,09	11,86	23,31	24,57	24,43	20,03	%	- 2-month ⁷⁾
- 3-mesačná	%	7,61	11,86	23,18	25,80	24,06	21,30	%	- 3-month
- 6-mesačná	%	10,11	11,93	22,74	26,61	26,04	23,11	%	- 6-month

1) stále ceny december 1995

2) kumulatívne od začiatku roka

3) zmena oproti rovnakému obdobiu predchádzajúceho roka

4) stav ku koncu obdobia

5) kurz devíza stred, priemer za obdobie

6) rok 1995 zmeny sadzby od 17.3. a 6.10., rok 1996 zmena sadzby od 13.1.

7) rok 1995 priemer za obdobie júl-december

* predbežné údaje

** od 29. 5. do 15. 10. 1997 „Monitoring úrokových sadzieb na trhu medzibankových depozit v SR“

1) Constant prices December 1995

2) Cumulative figures since the beginning of the year

3) Change compared with the same period of previous year

4) As the end of period

5) Midpoint rate, average of period

6) Year 1995 changes since 17.3. and 6.10., year 1996 change since 13.1.

7) Year 1995 average of period July-December

* Preliminary data

** From 29. 5. to 15. 10. 1997 "Monitoring of interest rates on Slovakia's interbank deposit market"

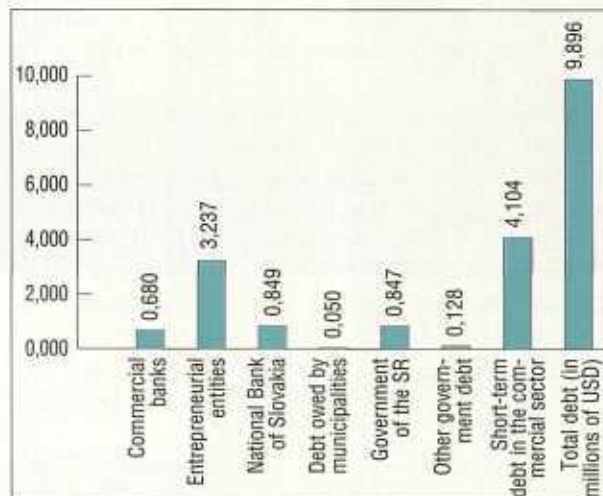
SERVICING THE EXTERNAL DEBT OF THE SLOVAK REPUBLIC IN 1997

Ing. Pavol Kyjac
The National Bank of Slovakia

In servicing the external debt of the Slovak Republic during 1997, the National Bank of Slovakia repaid a total of USD 361 million to the country's foreign creditors. In so doing, the NBS has completed the fifth year of servicing the country's external debt as the agent of the Ministry of Finance. The period under review may be evaluated as a period of creating conditions for the establishment of Slovakia's creditworthiness in the area of debt service, which is a responsibility of the National Bank of Slovakia.

The development of the country's indebtedness during 1997 fully confirmed last year's expectation that the level of external debt in the commercial sector is hardly predictable due to the liberalisation of the capital account and the internationalisation of the Slovak economy, which directly influenced the development and level of the country's external debt. In 1997, the indebtedness of the commercial sector recorded an increase of more than USD 2 billion. According to expert estimates, approximately USD 800 million is to be added to this figure on account of a temporary reduction in the level of external debt caused by an accounting operation conducted by one of the banks at the end of 1997.

Fig. 1

On the last day of 1997, the gross external debt of the Slovak Republic totalled USD 9.896 billion (see Fig. 1), representing an absolute increase of USD 2.089 billion compared with the corresponding figure for 1996. After taking into account the temporary reduction in the amount of debt at the end of 1997, the aforementioned increase may theoretically be USD 800 million higher. The per capital foreign debt of Slovakia increased by USD 394 year-on-year and by USD 1,305 since 1 January 1993, i.e. from the initial USD

562 to USD 1,867 at the end of December 1997, representing an increase of 332.21% in percentage terms.

Development of the External Debt in 1997

The absolute increase in the total gross external debt of the SR during the period under review, was due mainly to a gradual increase in the import obligations of entrepreneurial entities and the growth in the foreign exchange liabilities of commercial banks (Table 1).

Table 1

(in millions of USD)

Foreign liabilities of the commercial sector:	at 31.12. 1996	at 31.12. 1997
Foreign liabilities in the commercial sector:	5,956.0	8,021.5
of which:		
- Commercial banks	2,202.2	2,905.5
- Entrepreneurial entities	3,753.8	5,116.0
- Municipalities	0.057	0.050
Medium and long-term liabilities	3,010.4	3,917.4
of which:		
- Commercial banks	778.5	680.2
- Entrepreneurial entities	2,231.9	3,237.2
- Municipalities (long-term liabilities)	57	50
Short-term foreign liabilities	2,945.6	4,104.1
of which:		
- Commercial banks	1,423.7	2,225.3
- Entrepreneurial entities	1,521.9	1,878.8

Note: Foreign liabilities of the commercial sector were converted at the average monthly rates of exchange.

Regarding debt reporting during the past year, the most significant increase was recorded in November, when the total gross external debt of the SR reached a level of USD 10.724 billion. In October 1997, the statistical level of the external debt, i.e. USD 10 billion, was exceeded for the first time (USD 10.269 billion).

However, the total increase in the level of external debt during the past year has not resulted from the official indebtedness of the Slovak Government and/or the Central Bank. At the end of 1997, the official debt of the Slovak Government and the NBS stood at USD 1.696 billion; compared with USD 1.656 billion recorded at 31 December 1996 (excluding the estimated liability arising from the debt owed to the former GDR).

The indebtedness of the commercial sector, i.e. commercial banks and entrepreneurial entities, amounted to USD

8.021 billion; the debt owed by municipalities (bonds issued by the City of Bratislava) reached USD 50.3 million.

The difference of USD 127.8 million stemming from the country's estimated debt vis-à-vis the former German Democratic Republic is recorded as other foreign debt. According to the Bank's estimates, 50 % of the medium and long-term debts of business entities is state-guaranteed debt.

Regarding the structure of total gross external debt, total gross medium and long-term foreign liabilities accounted for USD 5.602 billion, while short-term foreign liabilities of commercial banks and entrepreneurial entities represented USD 4.104 billion.

At the end of December 1997, the total short-term foreign debt reached a level of USD 4.294 billion, representing 43% of the total gross external debt. More detailed information on the country's short-term external debt, the structure of debtors is presented in Fig. 2, and the development of short-term indebtedness during the period 1993-1997 is presented in Table 2.

Table 2 Development of gross foreign debt in comparison with that of foreign assets during the period 1993-1997:

(in billions of USD)

Period	Gross external debt	Foreign assets*	Net external debt
1Q93	2.3	1.4	0.9
2Q93	2.8	1.4	1.4
3Q93	3.7	1.8	1.9
4Q93	3.7	1.9	1.8
1Q94	3.6	2.0	1.6
2Q94	3.6	2.5	1.1
3Q94	4.1	3.4	0.7
4Q94	4.3	3.8	0.5
1Q95	4.8	4.3	0.5
2Q95	5.0	5.0	0.0
3Q95	4.8	5.2	-0.4
4Q95	5.8	5.8	0.0
1Q96	6.0	6.2	-0.2
2Q96	6.1	5.9	0.2
3Q96	6.3	6.2	0.1
4Q96	7.8	7.1	0.7
1Q97	8.0	7.4	0.6
2Q97	9.0	7.8	1.2
3Q97	9.6	8.4	1.2

*Including the export claims of Slovak entrepreneurial entities.

Over the course of 1997, Slovakia's per capita external debt increased by USD 394, from USD 1,473 at the beginning of January to USD 1,867 at the end of December.

Servicing the External Debt of the Government and the NBS in 1997

The volume of repaid foreign exchange liabilities, i.e. gross external debt service of the SR, reached a level of

Fig. 2 Structure of Slovakia's short-term external debt by debtor at 31 December 1997 (in billions of USD)

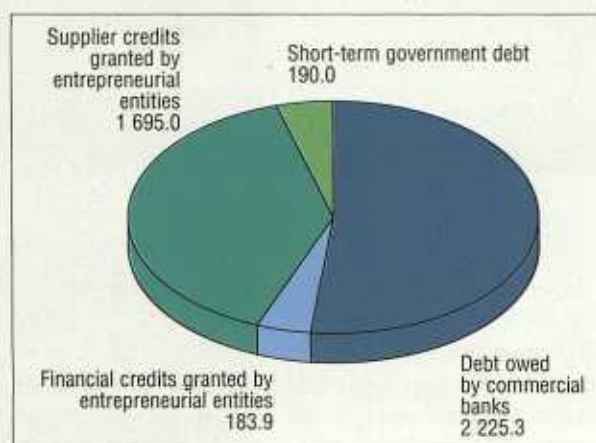
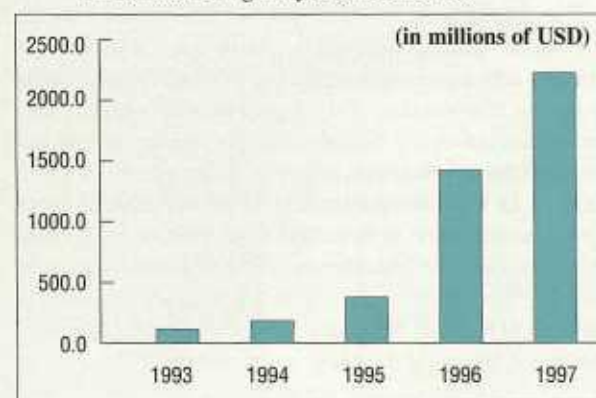

Fig. 3 Development of short-term debts owed by commercial banks during the years 1993 to 1997

USD 360.9 million during the twelve months of 1997. Of this amount, principal repayments accounted for USD 261.8 million.

Principal repayments within the CDZ (Central Foreign Exchange Resource) block amounted to an equivalent of USD 86.7 million. Principal on government credits and loans was repaid in the total amount of USD 97.0 million.

Payments of interest on the official debt of the Slovak Government and the NBS, including the repayment of coupons on NBS bonds issued on foreign capital markets, reached an equivalent of USD 86.3 million (excluding fees paid to the IMF). Total payments of interest and fees (including fees to the IMF) reached an equivalent of USD 99.1 million.

In previous years, the repayments of foreign exchange liabilities in fully convertible currencies were dominated by two currencies: the US dollar (USD) and the D-mark (DEM). Last year, the currency structure was enriched by XEU, due primarily to the repayment of a government loan to the European Union in the amount of XEU 63.3 million.

Foreign Exchange Receipts

Foreign exchange receipts, derived primarily from the public items of state financial assets, i.e. revenues from the

unblocking of government receivables and the rectification of principal on DEM tranches in the total amount of USD 16.7 million, gradually corrected the amount of settled foreign exchange liabilities. After taking foreign exchange revenues into account, the net external debt service reached a level of USD 344.2 million in 1997.

Influence of Debt Servicing on the Development of Foreign Exchange Reserves and the Forecast for 1998

In 1997, the total foreign exchange reserves of the SR grew at a slower rate than the country's total external debt.

The total volume of foreign exchange liabilities (official debt of the State) repayable in 1998 is estimated at USD 468 million, of which principal repayments are expected to reach USD 372 million and the payments of interest, commissions, and coupons USD 96 million.

The total estimated volume of foreign liabilities repayable in 1998 represents, in comparison with the actual figure for 1997, an increase of roughly USD 107 million in the level of official debt, and is expected to be influenced by exchange rate differentials and flexible interest rates in 1998 as well.

The largest repayments will be realised in September in the amount of JPY 15 billion (USD 112.7 million), in connection with the NBS private bond issue on the Euroyen capital market in 1993, and in March (the 2nd tranche of a loan granted by the European Union) in the amount of XEU 61.7 million (USD 67.2 million).

the following years, the level of external debt in the business sector is likely to rise significantly, due to increased borrowing by entrepreneurial entities. In 1998, government borrowing is also expected to increase.

During the years 1998 to 2000, both NBS bond issues will fall due, i.e. privately placed bonds issued on the Euromarket in 1993 and public bonds floated on the Japanese capital market 'Samurai' in 1994 in the total amount of JPY 50 billion.

Conclusion

At 1 January 1993, the initial level of Slovakia's external debt was relatively low (USD 2.981 billion). Since 1996, a dynamic growth has been recorded in the external debt of the commercial sector, which has probably been due to an acceleration in investment and growth in domestic demand, or to the inadequate functioning of the local financial market.

On the other hand, the level of direct official debt showed (certain) signs of stabilisation. However, this development is relative since some entrepreneurial entities drew loans secured by government guarantee, which are not included in the volume of direct official external debt.

The statement that the external debt of the Slovak Republic is relatively acceptable is gradually losing validity with respect to the absolute increase in its volume and deterioration in some key debt ratios (ratio of external debt to GDP, the ratio of external debt to exports of goods and services, and the per-capita external debt). If the country's external debt continues to grow at the current rate during 1998, the Slovak Republic will definitely lose its position within the group of countries with a relatively low level of external debt per capita.

According to the latest reports, the net external debt of the SR – calculated as the difference between gross external debt, i.e. USD 9.9 billion (liabilities of the Government, the NBS, commercial banks; financial and trade credits of entrepreneurial entities) and foreign assets, i.e. USD 8.0 billion (foreign exchange reserves of the NBS, foreign assets of the commercial sector – export claims and foreign assets of commercial banks), reached USD 1.9 billion at the end of December 1997. At the end of 1996, the country's net external debt – reported in accordance with the described method – reached a level of USD 0.7 billion. In 1995, net external debt amounted to zero, since gross foreign debt and foreign assets both totalled USD 5.8 billion at the end of December 1995.

The most recent comparison of Central and Eastern European countries in terms of indebtedness, expressed by indicators such as the total per-capita gross foreign debt (USD 1,867) and the ratio of total external debt to GDP at current prices (50.87%) and/or at constant prices (56.69%) (at the exchange rate of SKK/USD 33.616), indicate more clearly than in the past that debt servicing in Slovakia should concentrate on a more efficient, export-oriented utilisation of the obtained funds.

Table 3 (in millions of USD)

Date	Foreign assets reserves of the NBS	Foreign assets of commercial banks	Foreign assets in total	External debt (excluding GDR)
31. 12. 1996	3,473	2,321	5,794	7,674
31. 01. 1997	3,434	2,409	5,843	7,825
28. 02. 1997	3,472	2,594	6,066	7,902
31. 03. 1997	3,453	2,637	6,090	8,273
30. 04. 1997	3,347	2,847	6,194	8,351
31. 05. 1997	2,974	3,037	6,011	8,484
30. 06. 1997	3,019	3,454	6,473	8,906
31. 07. 1997	3,009	3,620	6,629	9,230
31. 08. 1997	3,181	3,809	6,990	9,284
30. 09. 1997	3,151	3,869	7,020	9,497
31. 10. 1997	3,411	4,102	7,513	10,138
30. 11. 1997	3,446	4,102	7,548	10,592
31. 12. 1997	3,285	3,420	6,705	9,768*

* Estimated figure (The actual level of external debt was roughly USD 800 million higher at the end of December 1997, due to a temporary reduction in the amount of external debt).

During 1998, it will be necessary to apply a conservative approach to the question of external indebtedness. During

BANKING LEGISLATION IN TRANSITION ECONOMIES

Prof. Ing. Otto Sobek, CSc.

An important task facing all Central European countries seeking admission to the European Union is the harmonisation of national laws, regulations, and administrative provisions with the legislation of the European Community. This fully applies to laws governing the business of commercial banks. The purpose of this article is to summarise the most important requirements for EU membership and their fulfilment by the associated countries. The article is devoted to countries that are to be admitted to the EU in the first round.

Legislation of the European Community

Efforts aimed at regulating the business activities of banking institutions within the European Union (former EEC) have been made since 1997. Initially, the primary goal of these efforts was to create conditions for cross-border competition in the banking sector, rather than co-ordinate the relevant laws, regulations, and administrative provisions of the individual member states.

A basic directive governing the operations of commercial bank in EU countries at the most general level, is the First Banking Directive of 1977. This Directive defines credit institutions as 'entities whose business is to receive deposits or other repayable funds from the public and to grant credits for their own accounts'. The Directive was designed to abolish restrictions on freedom to provide cross-border banking services, enable the establishment and operation of financial institutions in the whole territory of the EU, and to ensure the same conditions for banking supervision. The Directive contains a prohibition on the creation of worse conditions for the establishment and operation of the branches of foreign financial institutions than those stipulated for domestic institutions.

The Second Banking Directive of 1989 introduced the basic idea that the individual member states of the EU should mutually recognise their banking laws and banking licences. The Directive stipulates that the host member state shall renounce its regulating functions in relation to foreign credit institutions in favour of the home member state. Under certain conditions, these advantages may be transferred to the subsidiaries of credit institutions.

The Second Directive also contains an extensive list of banking activities. This list is not to be regarded as compulsory; it only represents the maximum range of banking services, which may lead to the paradoxical situation that a foreign bank performs activities that are not allowed to domestic banks under national legislation. The establishment of a branch office in another country is to be reported only to the body of banking supervision in the home country. The host country shall enable the operation of the branch within two months from the date when the establishment of the branch was reported by the home country. Supervision of a bank's operations is always carried out by the home country, regardless of where the bank operates. The host country is entitled to issue legal regulations

out of public interest. Such provisions must not have a discriminatory nature and must not restrict the freedom of competition within the European Union.

The Third Banking Directive of 1995 relates primarily to the prudential supervision of credit institutions. This Directive contains, among other things, the definition of so-called 'close relations', which a mean property share of 20% or more, or relations between a company and its subsidiary.

In addition to the aforementioned general norms, there is a whole set of regulations in force in EU countries, pertaining to some partial aspects of the activities of commercial banks. A detailed analysis of these regulations would exceed the limits of this article. Therefore, we shall examine only the most significant of them.

The European Parliament has recently passed a draft directive on the freedom of undertaking and the freedom to provide services in the area of mortgage banking. Though the directive has so far been passed in the first reading, it is a significant achievement for mortgage banking. The draft directive defines mortgage credit institutions as entities whose business is, partly or exclusively, to receive funds from the public in the form of deposits or yields earned from the issue of mortgage bonds. Furthermore, the draft contains provisions relating to the right of a member state to grant credits in other member states and provisions introducing appropriate measures to prevent mortgage debtors from running into excessive debt.

The directive on the protection of bank deposits issued in 1994, stipulates the requirement to introduce a system of deposit insurance. The total deposits of a single customer (private person or legal entity) shall be insured up to the amount of ECU 20,000 (until the end of 1999, up to the amount of ECU 15,000). The directive also stipulates some exceptions to deposit insurance.

A basic decree for the harmonisation of the laws, regulations, and administrative provisions of Central and Eastern European countries with EU legislation, and for the preparation of these countries for admission to the internal market of the Community, is represented by the White Paper, which was approved in June 1995. In the area of banking, the first and second banking directives have been approved.

The following section of the article is devoted to the banking laws and regulations of selected candidates for EU membership, in terms of compatibility with the legislation of the European Community.

The Czech Republic

The activities of commercial banks in the Czech Republic are governed by the provisions of Act No. 21/1992, which was enacted under the former federation and has been amended several times since that time. The Act defines banks as legal entities established in the CR as joint stock companies or public (state-owned) financial institutions, whose business

is to receive deposits from the public and to grant loans, and specifies the range of activities that banks are allowed to perform. The conduct of some banking operations is subject to a special licence. Without a licence to operate as a bank, no business entity is allowed to accept deposits from the public. A banking licence is issued by the Czech National Bank (CNB) in agreement with the Ministry of Finance. The composition of a bank's board of directors and supervisory board is not regulated by the CNB; membership on the supervisory board is limited only by the provision that a member of the supervisory board must not be an employee of the same bank. Prior approval of the CNB is required for the establishment of capital interest by a foreign person in the equity capital of an existing bank; the consolidation, merging, or winding-up of a bank and for a decrease in the bank's equity; the transfer of capital participation in excess of 15% of the bank's equity in favour of a single person or a group of persons acting together. Without prior consent from the CNB, a bank is not allowed to acquire shares or capital interests in excess of 10% of the equity of a non-bank legal entity, or shares or capital interests exceeding 25% of the bank's capital and reserves. A bank must not engage in transactions with persons having a special relationship to the bank, which would otherwise not be entered into with other clients. The activities of banks are subject to banking supervision conducted by the CNB.

The said law contains provisions relating to measures designed to remedy deficiencies revealed in the activities of banks and specifies the conditions under which a licence to operate as a bank may be revoked.

In contrast with the Slovak banking law, the Czech law includes a chapter relating to the Deposit Insurance Fund. This Fund guarantees the payment of compensation to private persons for an inaccessible deposit up to 80% of the deposit; the maximum amount of compensation paid by a single bank is Kc 100,000 per depositor.

The Czech government has made two significant amendments to the banking law: a so-called minor amendment and a major one. The minor amendment was discussed in Parliament in November 1997 and promulgated in the Collection of Laws No. 16/1998. This amendment was designed to tighten up the provisions on the conflict of interests. According to the amendment, a member of the statutory body, supervisory board, or an employee of a bank must not be a member of the statutory body or supervisory body of another entrepreneurial legal entity (except cases when the legal entity is under the bank's control). The amendment also stipulates that a bank's qualifying interest in a non-bank legal entity (a share of more than 10% of the equity) must not exceed 15% of the bank's capital in the case of one entity, or 60% of the bank's capital in the case of more entities. Similarly, the bank must not exercise control (direct or indirect share exceeding 50% of the equity) over another legal entity which is not a bank. The amendment specifies the conditions under which banks may deal in securities and lays down the requirement that credit operations and investments must be monitored separately. Deposit insurance has been increased to Kc 300,000 for personal deposits.

The so-called major amendment to the banking law is currently under preparation. This amendment establishes the obligation to require prior approval for the entry of a new shareholder into a financial institution, above the limit of 10% of

the voting rights. All banks shall be obliged to publish quarterly reports on the composition of shareholders, banking operations, and financial indicators. The list of persons having a special relationship to a bank is to be extended by legal entities that are under the bank's control. In the area of remedial measures, the amendment stipulates that a bank's licence be revoked when its capital adequacy falls below the level of one-third of the ratio set by the CNB. For losses caused by a bank, the creditors may claim compensation not only from the bank itself, but also from the individual members of the bank's board of directors who have failed in their duties. In the future, supervisory board members shall be elected only by the general meeting of shareholders, and not by the employees of the bank.

Deposit insurance up to the amount of Kc 300,000 is to be granted to legal entities as well.

Hungary

At the end of 1996, the Hungarian Parliament passed two significant laws pertaining to banking and finance: Act No. CII/1996 on credit institutions and financial undertakings, and Act No. CXIV/1996 on the supervision of banks and capital markets.

The Act No. CXII/1996 is a very extensive one: it contains 242 articles and 6 appendices. This range resulted from the fact that legislators attempted to cover the whole business of banking, including issues that are regulated by directives and administrative provisions in other countries.

The first chapter of the Act contains definitions for basic banking and secondary financial services. Financial institutions are understood as credit institutions and institutions for financial undertakings. Credit institutions are defined as entities whose task is to collect deposits and to perform other financial activities. Credit institutions are banks, specialised credit institutions, or cooperative credit institutions. Banks and specialised financial institutions must be established as joint stock companies with a minimum registered capital of HUF 2 billion; credit cooperative societies must have a capital of HUF 100 million. A credit institution's own capital must be deposited in cash, while none of the owners (except banks, insurance companies, and investment funds) may hold more than 15% of this capital. The share of the State may exceed this limit for a period of three years. The operation of credit institutions is subject to permission granted by the Supervision of Banks and Capital Markets, which is an institution independent of the central bank as well as the ministry of finance. This authority approves, among other things, membership on the management and supervisory boards of credit institutions. In addition, the law stipulates conditions for the establishment of representative offices by foreign banks.

The following part of the Act contains provisions relating to the exercise of ownership rights, the management and control of credit institutions, and to financial undertaking. The law contains relatively strict provisions on the incompatibility of positions and the conflict of interests, and very strict provisions prohibiting transactions with persons with a special relationship to the credit institution. The section dealing with the rules of prudential banking practices contains a chapter on the consolidated supervision of bank groups acting together.

The law pertaining to credit institutions contains provisions regulating the protection of bank deposits. Deposit insurance concerns natural and legal persons alike and guarantees, in the case of a bank's insolvency, the payment of HUF 1 million for each deposit maintained at the credit institution concerned.

Part V of the Act sets the principles of accounting and auditing for financial institutions, while Part VI deals with the organisation of the Supervision of Banks and Capital Markets. The supervisory body is financed from the contributions of financial institutions and other legal entities pursuant to the banking law. The powers of the supervisory authority are significant - it may instruct a financial institution to block deposits or other receivables with immediate effect, to stop providing loans and other financial services. In addition, the law defines so-called extraordinary measures that the Supervision of Banks and Capital Markets is entitled to take to prevent a bank from bankruptcy; these measures include, among other things, the sale of assets that are not earmarked for financial transactions.

The Act No. CXIV/1996 on the Hungarian Supervision of Banks and Capital Markets defines this institution as a body of public administration with nation-wide authority, which operates under government control. The supervisory authority has legal status and acts as an independent organisation. The organisational set-up and operational techniques of the institution are subject to approval by the government. The president and two vice-presidents of the institution are appointed by the Prime Minister on the recommendation of the Minister of Finance and President of the National Bank of Hungary. They serve for a period of six years and may be recalled from office only in cases specified by law.

The new banking legislation of Hungary can be regarded as well drafted and harmonised with the laws of the European Union.

Poland

On 29 August 1997, a new banking bill was enacted in Poland. The law contains 199 articles (on the same day, a new law was passed on the National Bank of Poland as well). The banking law defines banks as legal entities performing, on the basis of a licence, banking activities (specified in the law) which involve certain risks for entrusted and repayable funds. Only such institutions are allowed to use the name 'bank' or 'saving bank'. Banks may acquire stakes in other non-bank institutions up to 15% of the bank's own capital.

Banks may be established as state-owned banks, co-operative banks, or joint stock companies. A public (state-owned) bank can be founded by the government on the recommendation of the Ministry of Finance after consultation with the Commission for Banking Supervision (CBS). Co-operative banks may be set up on the basis of permission granted by the KNB in agreement with the Ministry of Finance. Two members of a bank's board of directors (including the chairman) must be approved by the CBS. The acquisition of more than 10% of a bank's shares is possible solely with the permission of the CBS. The CBS may refuse to grant permission, if the funds used for the purchase of shares originate from a loan or from unknown sources. Similarly, the sale of more than 10% of the shares is subject to the prior consent of the CBS. The

law lays down the right of foreign owners to repatriate profits or other revenues from banks (e.g. income from a bank's sale or liquidation). The equity capital of a bank must amount to at least ECU 5 million, deposited in zlotys. The bank may commence operations only upon prior consent from the CBS. Such consent is also required for the establishment of a branch (subsidiary) of a domestic bank abroad, or a branch of a foreign bank in Poland, and for the establishment of representative offices by foreign banks. At the same time, the law contains provisions for the conversion of a state-owned bank into a joint stock company.

The section on bank lending stipulates that the volume of loans granted to a single entity or to a group of entities acting together, must not exceed 25% of the bank's own capital. The law also specifies the conditions under which loans may be granted to persons having a special relationship to the bank. These conditions are more liberal than those stipulated by the Hungarian law: loans to members of the bank's bodies may be granted up to the equivalent of ECU 5,000 without restrictions; loans above this amount may be provided with the consent of two-thirds of the board of directors and the supervisory board in secret voting. The total volume of such loans must not exceed 10% of the bank's equity (25% in the case of co-operative banks).

The law contains a separate section governing the grouping and merger of banks. According to this section, banks are allowed to establish financially connected groupings, which consist of dominant banks owning more than 50% of the shares and so-called dependent banks. From a viewpoint of accounting, such groupings are treated as single banks. The law lays down the duties of the members of such groupings and stipulates that all members banks shall be responsible for the payments of any other bank within the grouping.

Banks are required to maintain their equity capital at the level of min. 8% of risk-weighted assets and off-balance-sheet liabilities.

The law also regulates the powers of the Commission for Banking Supervision and imposes remedial measures for the case of a loss of liquidity as a result of a bank's bankruptcy and liquidation.

The activities of the Commission for Banking Supervision are specified in the Act on the National Bank of Poland (NBP). The chairman of this Commission shall be the President of the NBP, the vice-chairman shall be the Minister of Finance or his deputy. The other members of the Commission shall be: a representative of the President of Poland, the president of the executive committee of the Deposit Insurance Fund, the chairman of the Commission for Securities and the Stock Exchange, and the general inspector of Banking Supervision. The executive body of the Commission shall be the General Inspectorate of Banking Supervision, a special organisational unit within the NBP.

Slovenia

A basic legal document regulating the activities of commercial banks in Slovenia is the Act on Banks and Savings Institutions of 1991, which has been amended several times since that time (the last amendment was made in 1993). The Act is supplemented by further legal regulations pertaining to some partial issues (conditions and criteria for the issue of

banking licences, methods for the calculation of capital adequacy at banks and savings banks, etc.). At present, another amendment to the banking law is being prepared; this amendment is designed to harmonise Slovenia's legislation with the relevant laws of the European Union.

Banks in Slovenia must be established as joint stock companies; the range of banking activities is specified by law. To establish a bank, a minimum capital of SIT 680 million (ECU 3.8 million) is required; to obtain a general banking licence, the applicant must have a capital of SIT 4.08 billion (ECU 23 million). To establish a savings bank, the required minimum capital is SIT 68 million (ECU 0.4 million). According to the banking law in force, foreign banks in Slovenia may have only subsidiaries; branches are not allowed. This restriction is to be removed by the new amendment to the banking law.

According to the new amendment to the banking law, banks are required to inform the body of banking supervision of any increase or decrease in equity of 25% or more, of the acquisition of more than 5% of the voting rights, and of any significant change in the structure of shareholders. The law authorises the body of banking supervision to supervise the activities of non-bank institutions which are financially connected to banks.

Summary

Based on the presented analysis of banking laws in Central and Eastern European countries, it is possible to state that all these countries are attempting to harmonise their laws, regulations, and administrative provisions with the legislation of the EU. In doing so, they have achieved noteworthy results, though the laws of some countries are not yet fully compatible with EU legislation. The most serious problem will, in all probability, be the application of the principle of granting universal banking licences regardless of the place of operation, and the principle of banking supervising by the home country. In the other areas, the national banking laws are compatible with those applied in the EU, while Hungary seems to have got farthest along this road.

Common feature of the amendments made to the banking laws of these countries, is the attempt to tighten up the conditions for the activities of commercial banks.

The table presented in the appendix contains some provisions of the banking laws of selected countries in comparison with EU legislation. (The data in the table are based on the legislation in force or that under preparation). However, the data available do not guarantee full reliability.

Comparison of Banking Laws of Selected Countries and the EU

Subject of legislation	EU	Czech Republic	Hungary	Poland	Slovenia	Slovakia
Definition of a bank (credit institution)	Receives deposits from the public and grants credits	Receives deposits from the public and grants credits	Collects deposits and renders other financial services	Performs banking activities involving a risk for repayable funds	Performs banking activities in accordance with the banking law	Receives deposits and grants credits
Banking activities	Specified by law	Specified by law	Specified by law	Specified by law	Specified by law	Specified by law
Legal form of banks	Not prescribed	Joint stock company or public (state-owned) financial institution	Joint stock company or co-operative society	State-owned bank, co-operative society, or joint stock company	Joint stock company	Joint stock company or public (state-owned) financial institution
Banking licence	Issued by national authorities	Czech National bank (CNB) in agreement with the Ministry of Finance	State body of banking supervision	Commission for Banking Supervision (CBS) with the Ministry of Finance	Bank of Slovenia (central bank)	NBS in agreement with the Ministry of Finance of the SR
Validity of the licence	For all EU countries	For own country	For own country	For own country	For own country	For own country
Business activity in other countries	Yes	No	No	No	No	No
Permission to establish a branch or representative office by a foreign bank	Not necessary	CNB in agreement with the Ministry of Finance of the CR	State Banking Supervision	Commission for Banking Supervision in agreement with the Ministry of Finance	Only representative offices are permitted	NBS in agreement with the Ministry of Finance of the SR
Minimum equity capital	ECU 5 million	Kc 500 million	HUF 2 billion for banks. HUF 100 million for credit co-operatives;	ECU 5 million	SIT 680 million; for full-service banks; SIT 4.08 billion; for savings banks; SIT 68 million;	Sk 500 million
Restrictions on a bank's interests	Banks must not hold more than 15% stakes in non bank firms; the total stake must not exceed 60% of the bank's own funds;	Banks must not hold more than 15% stakes in non-bank entities, the total share must not exceed 60% of the bank's own funds;	Banks must not hold more than 15% stakes in non-bank entities, the total share must not exceed 60% of the bank's own funds;	Banks must not hold more than 15% stakes in non-bank entities, the total share must not exceed 60% of the bank's own funds;	Max. 15% in non-bank entities, the total share must not exceed 60% of the bank's capital	Max. 15% of equity in non-bank entities the total share must not exceed 25 % of the bank's capital and reserves;

Subject	EU	Czech Republic	Hungary	Poland	Slovenia	Slovakia
Approval of bank bodies	Operations controlled by at least 2 persons;	Statutory body consisting of at least 3 members; supervisory board consisting of at least 3 members; supervisory board members may not be employees of the bank; members of statutory or supervisory bodies or employees may not be members of the statutory body or the supervisory body of another business entity;	Members of statutory bodies and supervisory boards are approved by the body of Banking Supervision;	Board of directors (min. 3 members); supervisory board (at least 5 members); 2 members of the board including the chairman are appointed by the CBS on the recommendation of the SB;	The executive director, bank employees, representatives of the debtors may not be members of the bank's bodies; the executive director must be approved by the Bank of Slovenia;	Statutory body consisting of at least 3 members; a member of the supervisory board (SB) may not be a member of the BD or employee of the same bank, or a member of the SB or BD of another bank;
Ownership of banks	Not regulated.	Prior approval of the CNB is required a) for the establishment of a capital stake for a foreign person; b) reduction in the bank's equity; c) transfer of capital stake in excess of 15% of the bank's equity in favour of a single person or a group of persons acting together;	No one ¹ is allowed to own more than 15% of a bank's capital; changes are to be reported to the body of Banking Supervision;	Permission from the CBS is required for specified changes in ownership stakes;	Bank of Slovenia is to be notified of any increase or decrease in capital in excess of 25%, and of any significant change in the structure of shareholders;	Prior approval of the NBS is required for the establishment of or increase in capital interest in a bank's equity in excess of 10%, 20%, 33% or 50%.
Persons with a special relationship to the bank	Not defined	Specified persons from the bank management, persons controlling the bank, members of the Bank Board of the CNB, etc.	Officials of the banks and their relatives, persons having access to internal information;	Members of the bank's executive bodies;	Owners, members of the bank's executive bodies;	As in the Czech Republic.
Restrictions on transactions with persons having a special relationship to the bank	Undefined	Only transactions that would be conducted with other clients as well;	Loans to managers are prohibited	Detailed regulations governing the lending process; the total volume of loans is not to exceed 15% of the bank's capital;	Only upon the Supervisory Board's statement, based on an unanimous decision passed by the body granting permission for the loan;	As in the Czech Republic.
Restrictions on lending operations	Not more than 25% of own funds to one client or a group of clients, in total not more than 800% of capital; loans above 25% are to be reported;	Solved outside the legal system;	Not more than 25% of the bank's capital to one client or a group of clients, in total not more than 800% of the capital;	Not more than 25% of the bank's capital to one client or a group of clients, in total not more than 800% of the capital; loans exceeding 10% are to be reported to the CBS;	Not more than 25% of the bank's capital to one client or a group of clients, in total not more than 800% of the capital;	Solved outside the legal system (max. 25% of the capital to a single client or a group of clients; 80% for banks);
Capital adequacy	Min. 8% of risk-weighted assets;	Solved outside the law (min. 8% of risk-weighted assets);	Solved outside the law (min. 8% of risk-weighted assets);	Min. 8% of risk-weighted assets;	Solved outside the law (min. 8% of risk-weighted assets);	Min. 8% of risk-weighted assets;
Deposit insurance	Up to ECU 20,000 for private individuals and legal entities;	Up to Kc 300,000 for private persons; proposed for legal entities as well;	Up to HUF 1 million per person by a single credit institution;	Up to the amount of 3 average monthly wages earned in the corporate sector;	Determined by the republic's secretary of finances;	Up to 30 and, in the case of building societies, 60 average monthly wages earned during the previous calendar year;
Banking supervision	Not specified.	Czech National Bank	Independent institution	Independent institution	The Bank of Slovenia	National Bank of Slovakia

¹Except for banks, insurance companies, and investment funds.

väčším prednostiam patrí bezpečnosť vkladov a demokratická štruktúra, ktorá okrem iného zaisťuje všetkým členom právo na okamžité poskytnutie informácií o hospodárení a o rozhodnutiach vedenia záložne.

Tohtoročný FIBEX bol nielen širokou prezentáciou českého bankového a finančného potenciálu, pre mnoho odborných a laických návštevníkov sa stal tiež cestou k výhodným investíciám. Investorské pódium, ktoré sa v uplynulom roku stretlo s veľkým ohlasom, sa rozšírilo do podoby Investorského centra, ktoré bolo novinkou na tohtoročnom veľtrhu a súčasne najväčším sprievodným projektom v doterajšej sedemročnej histórii veľtrhu. V priebehu niekoľkých dní sa na ňom predstavili poprední domáci obchodníci s cennými papiermi, investičné spoločnosti a podielové fondy, penzijné fondy, emitenti cenných papierov i konkrétne projekty na investovanie, napríklad v komunálnej sfére.

Pravidelní návštevníci veľtrhu FIBEX si už zvykli na pozoruhodne vysokú účasť firiem ponúkajúcich hardware a software. Informačné technológie majú k finančníctvu a bankovníctvu pochopiteľne blízko a ponuka sa teda približuje k potenciálnym odberateľom. Ani tohtoročný FIBEX nebol v tomto smere výnimkou, pričom zaujímavé zastúpenie mala najmä softwarová sekcia.

Slovensko na veľtrhu FIBEX reprezentovalo päť vystavovateľov a slovenskú bankovú sféru len jedna banka – Všeobecná úverová banka, a. s., ktorá sa zúčastnila na všetkých ročníkoch tohto finančného veľtrhu.

Medzinárodný finančný veľtrh FIBEX prechádza v súčasnosti na dvojiročnú periodicitu a postupne sa transformuje z veľtrhu bankových služieb na veľtrh kapitálových a investičných príležitostí.

Alica Polónyiová
Foto Ivan Paška

